

**”Sieltä sai niin paljon tietoa ja sitä niinku
skarppaamista ylipäättänsä”**

Nuorten kokemukset Boost-valmennusjaksosta.

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Visamäen kampus, Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen

Syksy 2017

Kaisa Leväsaari

Sosiaali- ja terveystalouden kehittäminen ja johtaminen
Visamäen kampus

Tekijä	Kaisa Leväsaari	Vuosi 2017
Työn nimi	”Sieltä sai niin paljon tietoa ja sitä niinku skarppaamista ylipäättänsä” Nuorten kokemukset Boost-valmennusjaksosta	

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa Boost-valmennusjaksoon osallistuneiden nuorten kokemuksista, sekä siitä, kannattaako valmennusjaksoa järjestää jatkossa kaupungin omin resurssein. Entinen nuorten työhönohjaus on järjestänyt Boost-valmennusjaksoa aikaisemmin os-topalveluna. Valmennusjaksosta kehitettiin uusi, omin resurssein toteutettava valmennusjakso, jonka vuoksi nuorten kokemuksia valmennusjaksosta oli tärkeää tutkia. Boost-valmennusjakson on tarkoituksena olla matalan kynnyksen ryhmämuotoista työvalmennusta. Tutkimuksen toimeksiantajana toimii Helsingin kaupunki.

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Aineisto kerättiin haastattelemalla kuutta valmennusjakson suorittanutta nuorta. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluna. Aineisto on käsitelty kategorisoimalla sisällönanalyysin aineistolähtöistä analyysia käyttäen.

Tulosten mukaan valmennusjakso oli vaikuttanut nuorten työllistymiseen eniten ajatuksen tasolla, mitä nuoret pitivät itse tärkeänä. Myös konkreettisia tekoja työllistymisen eteen oli tehty; Kukaan ei ollut työllistynyt valmennuksen jälkeen, mutta nuoret olivat hakeutuneet tai päässeet koulutukseen. Valmennusjakson sisältöä nuoret pitivät monipuolisena ja olivat siihen tyytyväisiä. Nuoret kokivat saaneensa saamastaan tiedosta hyötyä ja osasivat käyttää sitä valmennusjakson jälkeen itsenäisesti. Siitäkin huolimatta nuoret toivoivat kehittämisehdotuksena vielä monipuolisempaa tietoa. Valmennusjakso oli vaikuttanut myös nuorten arkielämään esimerkiksi tasapainoisemman päivä- ja unirytmien kautta, sekä tukemalla elämäntilannetta eri tavoin. Nuoret toivat esiin myös positiivisia kokemuksia ryhmätoiminnasta ja siitä, miten ryhmässä oli toimittu. Tutkimus ei anna yksiselitteistä tulosta siitä, kannattaako valmennusjaksoa jatkossa järjestää omin resurssein. Nuorten näkökulmasta valmennusjakso on ollut hyödyllinen, mutta tutkimuksen toimeksiantajan näkökulmasta konkreettista ja mitattavaa vaikutusta ei välttämättä ole ollut.

Avainsanat Työvalmennus, työllistämispalvelut, nuorisotyöttömyys, nuoret
Sivut 79 sivua, joista liitteitä 7 sivua

Social and health care development and management
Visamäki campus

Author Kaisa Leväsaari **Year** 2017

Subject **Experiences from the Boost training period**

ABSTRACT

The principal aims of this thesis are to produce data about the experiences of the participants of the Boost training period for the youth, and to examine whether the training period is worthwhile to be organized with the city's own resources. The previous youth employment counseling services department has previously provided the Boost training service as an outsourced service. However, a new training period implemented with the city's own resources was developed, creating the need to examine the experiences about it. The Boost training period is meant to be low-barrier employment counseling in groups. The thesis has been commissioned by the City of Helsinki.

The method chosen for the thesis is qualitative research. The material was obtained by interviewing six participants of the training period. The interviews were conducted as thematic interviews. The data has been coded using material-based content analysis.

The main finding is that training period had the biggest impact on the participants' way of thinking about employment, which they considered important. Concrete actions had also been taken; None of the participants had found employment after the training, but some had started school or applied to one. The participants considered the contents of the training period diverse and were satisfied with it. They felt they had benefited from the information provided during the training period and knew how to use it independently after it. Despite this, their feedback was that the information provided could have been even more diverse. The training period had also affected the daily life of the participants, for example, through a more balanced sleep pattern, and by supporting taking control of their life in many ways. The participants also brought up positive experiences about the group activities and how they functioned. The thesis does not provide conclusive evidence on if the training period should be organized using city's own resources. The participants felt they benefited from it, but from commissioner's perspective the impact has not been concrete and measurable.

Keywords Employment counselling, employment services, youth, youth unemployment
Pages 79 pages including appendices 7 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TUTKIMUKSEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	2
2.1	Nuorten työhönohjauksesta nuorten työllisyyspalveluihin.....	2
2.2	Nuorten työllisyyspalveluiden muodostuminen.....	4
2.2.1	Nuorten työhönohjauksen siirtyminen nuorten työllisyyspalveluihin....	6
2.2.2	Työllisyyspalveluihin liittynyt Tulevaisuustiski.....	6
2.2.3	Työllisyyspalveluihin liittynyt Respa-hanke.....	7
2.2.4	Nuorten työllisyyspalveluiden urapalveluiden nykytila ja asiakkaat	8
2.3	Yhteistyökumppanina Ohjaamo Helsinki.....	9
2.4	Boost-valmennusjakso.....	9
3	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT.....	12
3.1	Keskeiset käsitteet.....	12
3.1.1	Nuorisotyöttömyys.....	12
3.1.2	Nuorten syrjäytyminen työ- ja koulutuselämästä ja syrjäytymisen ehkäisy.....	13
3.1.3	Työ- ja työhönvalmennus.....	15
3.2	Jo olemassa oleva tieto.....	17
3.2.1	Aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen.....	17
3.2.2	Johtopäätökset aiemmista tutkimuksista.....	20
3.2.3	Boost-valmennusjaksojen palautteiden koonti.....	21
4	TUTKIMUKSEN TARVE, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYS.....	23
4.1	Tutkimuksen tarve.....	23
4.2	Tutkimuksen hyöty.....	23
4.3	Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymys.....	24
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	26
5.1	Tutkimuksen rajaus.....	26
5.2	Tutkimusmenetelmä ja menetelmän toteuttaminen.....	26
5.2.1	Laadullinen tutkimus.....	26
5.2.2	Teemahaastattelu ja litterointi.....	27
5.2.3	Sisällönanalyysi kategorisoimalla.....	29
5.3	Tutkimusaineisto ja haastattelut.....	32
5.3.1	Tutkimusaineiston kokoamisesta.....	32
5.3.2	Tutkimusaineisto ja haastateltavien taustatiedot.....	33
5.3.3	Haastatteluista.....	33
5.4	Tutkimuksen luotettavuus.....	35
5.5	Tutkimuksen eettisyys.....	36

6	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	39
6.1	Määrälliset tulokset valmennusjakson vaikutuksesta elämään.....	40
6.2	"Pisti pyöriä liikenteeseen ja puhtia työnhakuun"- vaikutukset työllistymiseen ja kouluttautumiseen	41
6.3	"Sai paljon tietoa"- kokemukset sisällöstä.....	44
6.4	"Neuvoja enemmän"- kehittämissuositukset.....	47
6.5	"On se tietynlainen rytmi"- vaikutukset arkielämään.....	50
6.6	"Kaikki viihtyi ryhmässä"- kokemukset ryhmässä toimimisesta.....	52
6.7	Haastateltavien tilanne valmennusjakson jälkeen.....	54
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISUOSITUKSET.....	55
8	POHDINTA.....	63
8.1	Tutkimuksen tulosten pohdinta	63
8.2	Tutkimusprosessin pohdinta	66
	LÄHTEET	67

Liitteet

Liite 1	TOISEN BOOST-VALMENNUSJAKSON OHJELMA
Liite 2	BOOST-VALMENNUSJAKSON PALAUTELOMAKE
Liite 3	TEEMAHAASTATTELURUNKO
Liite 4	TIEDOTE TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA
Liite 5	SUOSTUMUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

1 JOHDANTO

Nuorisotyöttömyys on ollut pääosin kasvussa jo vuosia, vaikka ajoittaista tasaantumista on ollut näkyvillä. Sosiaalipolitiikan keskiöön sekä julkiseen keskusteluun kansallisella ja Euroopan tasolla on tullut huoli nuorten syrjäytymisestä työ- ja koulutuselämästä. Näihin ongelmiin on pyritty vastaamaan Suomessa muun muassa koulutus- ja yhteiskuntatakuilla. Nämä taкуut ovat tuoneet mukanaan paljon erilaisia toimenpiteitä, projekteja ja hankkeita, joilla nuorten työllistymistä ja koulutuselämään siirtymistä on pyritty edistämään ja tukemaan muun muassa työvalmennuksen avulla. Näiden toimenpiteiden vaikuttavuutta on kuitenkin mitattu lähinnä määrällisesti ja laadullisia tutkimuksia on vähän.

Nuorten työhönohjaus, joka on nykyisin osa Helsingin kaupunginkanslian nuorten työllisyyspalveluiden kokonaisuutta, on tarjonnut asiakkailleen aikaisemmin ostopalveluna ja nyt Ohjaamo Helsingin kanssa yhteistyönä järjestettyä valmennusjaksoa. Valmennusjakson tarkoituksena on ollut olla matalan kynnyksen palvelu, joka edesauttaa nuoren työllistymistä, koulutukseen siirtymistä sekä tukee esimerkiksi nuoren elämänhallintaa ja päivärytmiä. Yksi Nuorten työhönohjauksen työntekijöistä valmisti ylemmän ammattikorkeakoulun tutkinnon opinnäytetyönä mallin valmennusjakson järjestämiseen omin resurssein.

Tämän opinnäytetyön lyhyen aikavälin tavoitteena on tuottaa tutkittua tietoa valmennusjakson käyneiden nuorten kokemuksista sekä tuottaa tietoa siitä, kannattaako valmennusjaksoa järjestää omin resurssein. Pitkän aikavälin tavoitteena on tuottaa tietoa valmennusjakson kehittämiseen sekä mahdollisesti turvata valmennusjakson jatko tuottamalla tietoa sen hyödyllisyydestä.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimus on tehty haastattelemalla kuutta valmennusjaksolle osallistunutta nuorta teema-haastattelun menetelmin. Haastatteluista kerätty aineisto on litteroitu ja käsitelty sisällön analyysin aineistolähtöistä menetelmää käyttäen, jotta tutkimuksen tulokset nousisivat nuorten kokemuksista eli aineistosta itseltään. Opinnäytetyön alussa käydään läpi tutkimuksen toimintaympäristö ja teoreettiset lähtökohdat, joiden jälkeen paneudutaan tutkimuksen menetelmiin, aineistoon sekä tuloksiin ja johtopäätöksiin.

2 TUTKIMUKSEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Tutkimuksen toimeksiantajana toimi Helsingin kaupunki, joka myönsi tutkimusluvan tutkimukselle helmikuussa 2017. Tutkimus toteutettiin entisen Nuorten työhönohjauksen ja Ohjaamo Helsingin asiakkaille, jotka ovat osallistuneet Boost- valmennusjaksolle ja joiden voidaan yksittäisistä pois-saoloista huolimatta sanoa suorittaneen valmennusjakson loppuun asti.

2.1 Nuorten työhönohjauksesta nuorten työllisyyspalveluihin

Nuorten työhönohjaus oli Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden palvelu, joka oli osa nuorten palveluiden toimintaa vuoden 2016 loppuun saakka. Vuodesta 2017 alkaen Nuorten työhönohjaus siirtyi osaksi Helsingin kaupunginkansliaan keskittyviä nuorten työllisyydenhoidon palveluita. Koska valmennusjakso on alun perin Nuorten työhönohjauksen palvelu, on syytä tehdä katsaus palvelun historiaan ja sen tarjoamiin palveluihin.

Nuorten työhönohjauksen juuret ovat jo 1970-luvulta, kun nuorten työkodin yhteydessä aloitti vuonna 1972 painotoiminnan työnjohtaja sekä työ-kuraattori, joka toimi samalla laitoksen sosiaalityöntekijänä. Nuorten työ-koti aloitti vuonna 1995 vuoteen 1999 kestävästä työllistämisen- ja koulutus-ohjelman, Helsingin-projektin, jonka tavoitteena oli tukea nuorten integroitumista työelämään. Projekti oli helsinkiläisten lastensuojelun nuorten aktiivointiprojekti, jonka tavoitteena oli lisäksi ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja auttaa nuorta elämänhallintaan liittyvien valmiuksien parantamisessa. Tavoitteena ei ollut vain etsiä nuorelle työpaikkaa vaan myös auttaa tasa-painoiseen elämään. Projektissa nuorelle oli laadittu urasuunnitelma, johon nuoren tuli myös itse sitoutua. Lisäksi tavoitteena oli parantaa jo ole-massa olevia yhteistyömuotoja muun muassa sosiaalityöntekijän, työvoimatoimiston ja työnantajan kanssa. Hankkeen toteuttajana oli sosiaalivi-rasto yhteistyössä työ-, opetus sekä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Projekti sisältyi ESR:n ohjelmaan, jonka tarkoituksena oli pitkäaikaistyöttö-myyden ja työelämästä syrjäytymisen ehkäisy. Kohderyhmänä olivat Hel-singissä asuvat 17–20- vuotiaat lastensuojelun piiriin kuuluvat nuoret, joilla oli erityistä ongelmaa työhön tai koulutukseen sijoittumisessa. Palve-luun kuului neljä eri elementtiä, jotka olivat työharjoittelu, ammatilliset kurssit, työllistäminen ja oppisopimus työkuraattoripalveluiden avulla. (Julkunen 2000, 11, 19–20.)

Nuorten työhönohjaus tarjosi palveluitaan 17–20-vuotiaille lastensuojelun ja lastensuojelun jälkihuollon sekä vuodesta 2014 alkaen alle 25- vuotiaille nuorten sosiaalityön asiakkaille. Palvelu oli tarkoitettu sellaisille nuorille, jotka tarvitsevat apua ja tukea sekä ohjausta joko koulutukseen tai työelä-mään hakeutumisessa. Nuoret, jotka tulivat palveluiden piiriin, olivat kou-lutuksen tai työelämän ulkopuolella olevia nuoria. Asiakkaat ohjautuivat

aina toimintaan lähetteen kautta. Lastensuojelun asiakkaat ohjautuivat palveluun lastensuojelun avohuollon, sijaishuollon tai jälkihuollon sosiaalityöntekijän lähetteellä työkuraattorille, joka päätettiin yhdessä työkuraattorien kokousten yhteydessä. Nuorten sosiaalityön asiakkaat ohjautuivat palveluun myös lähetteellä, mutta alueellisesti. Jokaiselle alueelle (pohjoinen, itä, etelä ja länsi) oli nimetty 1-2 työkuraattoria, jotka työskentelivät säännöllisesti myös alueen palvelupisteellä. Nuorten työhönohjauksessa oli johtava työkuraattori sekä viisi asiakastyötä tekevää työkuraattoria.

Vuonna 2016 Nuorten työhönohjaukseen ohjautui 156 asiakasta. Asiakkuuksista päättyi 149. Työelämään ohjautui 12 ja koulutukseen 47 asiakasta. Kuusi asiakasta ohjautui Typ-palveluun. 82 asiakasta ei sitoutunut työskentelyyn. Tarkempia yhteenvetoja vuodelta 2016 ei ole tehty. (Helsingin kaupunki 2016a.)

Vuonna 2015 Nuorten työhönohjauksen parissa oli 303 asiakasta, joista 123 asiakkuus jatkui edelliseltä vuodelta. Palveluun ohjautui 180 uutta asiakasta, joista 145 kanssa aloitettiin asiakastyöskentely. Ensimmäinen infotapaaminen ei johtanut asiakkuuteen 35 nuoren kohdalla. Vuonna 2015 211 asiakkaan asiakkuus päättyi. Vielä vuonna 2015 asiakkuuden päättyessä kerättiin tarkempaa tilastotietoa työn vaikuttavuuden mittaamiseksi. Vuonna 2015 asiakkuus päättyi 24,5 % osalta opiskelujen aloittamisen vuoksi. Asiakkaista työllistyi 7 % ja 5,6 % suuntasi koulutuksen tai muun kurssin pariin. Asiakkuuksista 9,2 % oli lyhytaikaisia, 6,6 % ohjattiin Te-toimiston tai Duurin palvelujen piiriin. Asiakkuus päättyi 1,5 % armeijan vuoksi ja 3 % kohdalla äitiysloman alkamisen vuoksi. Asiakkuuksista 0,5 % päättyi lastensuojelun asiakkuuden päättymisen vuoksi. Selkeästi suurin osa eli 43,9 % asiakkuuksista päättyi asiakkaan motivaation puutteen vuoksi. (Helsingin kaupunki 2016b.)

Yksilötyöskentelyn ja valmennusjakson lisäksi Nuorten työhönohjauksella oli aikaisemmin omat työkokeilupaiikat: kahvilat Villa Ullas ja Aleksis. Kahviloiden tarkoituksena oli olla matalan kynnyksen työkokeilupaiikkoja nuorille, joilla ei esimerkiksi ole mitään työkokemusta. Vuoden 2017 ja työllisyshoidon kokonaisuudistuksen myötä työkokeilupalvelut sijoituivat organisaation näkökulmasta opetusviraston alle ja eivät ole enää nuorten työhönohjauksen omia työkokeilupaiikkoja vaan yhdistetty osaksi muiden opetusviraston työpajojen kanssa. Nuorten työhönohjauksen alaisuudessa toimi myös vuoden 2016 loppuun asti Talent Studio, joka oli tarkoitettu alle 30-vuotiaille nuorille. Palvelun tarkoituksena oli tarjota tukea ja ohjausta työnhakuun tai opiskelupaikan hakuun sekä sähköiseen asiointiin. Talent Studion kouluttajat osallistuivat lisäksi Boost-valmennusjakson toimintaan. Kouluttajien osallistuminen valmennusjaksoihin vaihteli tarpeen ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Kouluttajat saattoivat pitää valmennusjakson nuorille esimerkiksi infopaketteja ansioluettelon, työnhakukirjeen ja sähköisen asioinnin tekemisestä tai vain osallistua resursina työnhakukirjeen ja ansioluettelon tekemiseen.

Työhönohjauksen palveluiden perustana oli työkuraattorin työ, jota tehtiin nuorta ohjaamalla ja neuvomalla sekä yksilötyöskentelynä että ryhmätyöskentelynä valmennusjakson kautta. Työskentelyssä otettiin huomioon nuoren henkilökohtainen tarve ja omat voimavarat. Koulutuksen kannalta yksilötapaamisilla voitiin esimerkiksi kartoittaa alaa, jonne nuori voisi haakeutua koulutukseen. Lisäksi tehtiin esimerkiksi koulutushakuja. Tarvittaessa työkuraattorilla oli mahdollisuus lähteä saattamaan nuorta pääsykokeisiin tai osallistua niihin olemalla samalla nuorten tukena näissä tilanteissa. Työelämän näkökulmasta nuoren kanssa esimerkiksi etsittiin tai haettiin töitä. Lisäksi tehtiin yhdessä työnhakuasiakirjoja, asioitiin Te-toimistossa, etsittiin työkokeilupaiikkaa nuorelle tai ohjattiin mahdollisesti eri työllistymistä tukeviin palveluihin. Asiakkaan tarpeen mukaan työ tehtiin joko toimistolla tai liikkuen. Työkuraattorin työ oli liikkuvaa eli mahdollisuus lähteä nuoren mukaan esimerkiksi Kelaan, Te-toimistoon tai opiskelupaikkaan oli erinomainen. Työn tavoitteena oli löytää nuorelle oma polku nuorta itseään kiinnostavaan koulutukseen tai työelämään. Lähtökohtaisesti edettiin nuorten omien toiveiden mukaan.

Jokaiselle nuorelle nimettiin oma työkuraattori. Asiakkuus alkoi yleensä infotapaamisella, jossa kerrottiin asiakkaalle Nuorten työhönohjauksen palveluista ja päätettiin, haluaako asiakas aloittaa asiakkuuden. Infotapaaminen voitiin järjestää joko yhdessä lähettävän sosiaalityöntekijän kanssa tai ilman. Mikäli asiakkuus aloitettiin, tehtiin nuorelle ensimmäiseksi alkukartoitus. Alkukartoituksen tarkoituksena oli kartoittaa ja selvittää muun muassa nuoren koulutustaustaa, työkokemusta, taitoja, kiinnostuksen kohteita ja vahvuuksia. Alkukartoituksen perusteella työkuraattori teki yhdessä nuoren kanssa nuorelle henkilökohtaisen suunnitelman, jonka toteuttamisessa työkuraattori tuki nuorta. Suunnitelman mukaan työkuraattori antoi asiakkaalle yksilöllistä tukea ja ohjausta nuoren omien tarpeiden mukaan.

Työkuraattorin työ oli nuoren rinnalla kulkevaa palvelua, jossa nuorten verkostot ovat tärkeitä. Työtehtäviin kuului säännöllinen yhteydenpito lähettävään sosiaalityöntekijään ja tarvittaessa muihin verkostoihin sekä yhteistyökumppaneihin. Näihin verkostoihin voi kuulua esimerkiksi lastensuojelulaitoksen työntekijät, jälkihuollon tukiasuntojen sosiaaliohjaajat mielenterveys- tai päihdetyöntekijät, työkokeilun järjestäjä, koulun henkilökunta sekä asiakkaan oma perhe.

2.2 Nuorten työllisyyspalveluiden muodostuminen

Muun muassa työttömyyden kasvun, Te-palveluiden palvelulinjauudistuksen ja nuoriso- ja koulutustakuun muutoksien vuoksi Helsingin kaupunginjohtaja asetti vuonna 2014 työllisyydenhoidon työryhmän kehittämään työllisyydenhoidonpalveluita yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Työryhmä to-

tesi Helsingin työllisyydenhoidon olevan monimutkainen ja vaikeasti hahmottava kokonaisuus. Toimintayksikköjen koettiin tuottavan tarpeellisia ja tarkoituksenmukaisia palveluita, mutta toisistaan erillisinä ja erillisillä tavoitteilla. Tämän koettiin aiheuttavan järjestelmän palvelukyvyille, ohjattavuudelle sekä vaikuttavuudelle haittaa sekä aiheuttavan ongelman, jossa toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin ei pystytty vastaamana tarpeeksi nopeasti. Myös yhteistyökumppaneiden oli vaikeaa hahmottaa rakennetta. Työryhmä teki johtopäätöksen, että kaupungin työllisyydenhoidolla on oltava sekä nykyistä selkeämmät strategiat että operatiiviset tavoitteet ja johtamisen on tapahduttava yhtenäisenä kokonaisuutena. Työllisyydenhoidon päätavoitteena on asiakkaiden pääsy avoimille työmarkkinoille, jonka kautta työllisyysasteen tulisi nousta, työttömyyden kustannusten laskea ja yritysten toimintaedellytysten kohentua. (Oksman 2016, 2,4.)

Työryhmä loi uuden toimintamallin, joka yhdisti ja kokosi kaikki keskeiset palvelut saman johdon alle yhteiseksi palvelukokonaisuudeksi. Uuden mallin mukaan kaupunginkanslian elinkeino-osasto johtaa ja tuottaa palveluita. Palvelut jaoteltiin nuorten ja aikuisten palveluihin, joiden pääpainona oli asiakkaalle tarjottava henkilökohtainen ohjaus ja neuvonta. Kesäkuussa 2015 kaupunginjohtaja kehotti kaupunginkansliaa aloittamaan työllisyydenhoidon valmistelutyön työryhmän loppuraportin perusteella. (Oksman 2016, 2, 5.)

Nuorten palvelut on tarkoitettu alle 30-vuotiaille työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille. Erityisesti painotetaan lakisääteisen TYP-toiminnan lisäksi vähintään kuuden kuukauden työttömyysjaksoa. Menetelminä toimivat neuvonta, ohjaus ja syventävä ohjaus. Neuvonnan tarkoituksena on olla monialaista yhteisneuvontaa, joka hoidetaan pääasiallisesti Ohjaamo Helsingin palveluiden kautta. Ohjauksen tarkoituksena on auttaa ura- ja koulutusvalintojen tekemisessä, josta vastaavat pääasiallisesti nuorten urapalvelut. Syventävä ohjaus taas vastaa sellaisten nuorten tarpeeseen, joilla on useamman palvelun tarve asiakkaan oman suuremman palvelutarpeen vuoksi, jolloin ohjausta voidaan antaa intensiivisemmin ja pidempiaikaisesti. Syventävä ohjaus sisältää myös lakisääteisen monialaisen yhteispalvelun. (Oksman 2016, 9.)

Vuoden 2017 alusta nuorten työllisyyspalveluihin on kuulunut hankkeena toimiva Ohjaamo Helsinki, Typ-tiimi sekä nuorten urapalvelut. Urapalveluihin liitettiin osaksi sosiaali- ja terveystieteiden Nuorten työhönohjaus sekä kaupunginkanslian alaisuudessa jo toimineet Respa-hanke ja Tulevaisuustiski. Typ-toiminnasta kokonaisuuteen tuli 37 vakanssia ja nuorten työhönohjauksesta kuusi vakanssia kaupunginkanslian alaisuuteen sosiaali- ja terveystieteiden puolelta. (Oksman 2016, 12–13.)

Urapalvelut eli vanhat Nuorten työhönohjaus, Respa-hanke ja Tulevaisuustiski koottiin konkreettisesti saman katon alle vuoden 2017 alusta keskei-

selle paikalle Helsingin Kamppiin. Typ-toiminta jatkoi kesäkuun 2017 loppuun asti vanhoissa tiloissaan Sörnäisissä. Kesäkuussa urapalveluille ja Typ-tiimille valmistui yhteiset monitilat Kamppiin Ohjaamo Helsingin välittömään läheisyyteen.

2.2.1 Nuorten työhönohjauksen siirtyminen nuorten työllisyyspalveluihin

Työllisyydenhoidon uudistus tarkoitti Nuorten työhönohjauksen osalta sitä, että palvelu siirtyi sosiaali- ja terveystieteiden osastolta osaksi kaupunginkanslian elinkeino-osastoa nuorten työllisyyspalveluiden kokonaisuuteen. Se tarkoitti myös sitä, että omat työkokeilupaidat, kahvilat Villa Ullas ja Aleksis siirtyivät hallinnollisesta näkökulmasta opetusviraston alaisuuteen muiden opetusviraston työpajojen yhteyteen.

Työkuraattoreiden työ jatkui uudistuksen myötä hyvin samanlaisena kuin ennenkin. Työllisyydenhoidon kokonaisuudistuksessa todettiin yhteistyön nuorten sosiaalityön kanssa olevan tärkeää, joten tämä on säilytetty myös uusissa palveluissa. Tiimiä ja yhteistyötä sosiaalityön toimijoiden kanssa muutettiin siten, että yksi työkuraattori alkoi vastata lastensuojelun puolelta tulevien asiakkaiden ohjauksesta ja neuvonnasta. Lisäksi alueellisen sosiaalityön yhteistyötä muokattiin siten, että jokaisella alueella on korkeintaan yksi työkuraattori, joka keskittyy yhteistyöhön alueellisen sosiaalityön kanssa. Lastensuojelun kautta ohjautuneita nuoria ottaa jatkossa vastaan vain siis yksi työkuraattori muiden keskittyessä omiin alueellisiin sosiaalityön asiakkaisiin. Alueellisen sosiaalityön asiakkaiden lisäksi työkuraattorit ovat alkaneet ottaa vastaan myös entisen Respa-hankkeen asiakaskohderyhmää eli Te-palveluista ohjautuvia asiakkaita.

2.2.2 Työllisyyspalveluihin liittynyt Tulevaisuustiski

Tulevaisuustiski on aloittanut toimintansa vuoden 2009 elokuussa. Tulevaisuustiski on osa Helsingissä järjestettävää etsivää nuorisotyötä ja sen tarkoituksena on ollut vastata niiden nuorten tarpeisiin, jotka eivät saa peruskoulun jälkeen opiskelupaikkaa tai keskeyttävät opinnot ammatillisessa koulutuksessa tai lukiossa varhaisessa vaiheessa. Asiakkaina ovat alle 18-vuotiaat nuoret, jotka eivät ole hakeneet yhteishaussa, eivät ole saaneet opiskelupaikkaa yhteishaussa, eivät ota vastaan opiskelupaikkaa tai aloita opintojaan tai ovat vaarassa syrjäytyä koulutusjärjestelmästä. (Helsingin kaupunki 2016c.)

Peruskoulun päättänyt nuori on työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ulkopuolella ikänsä vuoksi. Tästä syystä Tulevaisuustiski on kehittänyt poikki-

hallinnollisen nivelvaiheen ohjaus- ja neuvontapalvelun, jotta nuorten syrjäytymiskehitystä voidaan ehkäistä. Tavoitteena on auttaa nuorta motivoitumaan tulevaisuutensa suunnitteluun ja löytämään oma polku työllistymiseen tai kouluttautumiseen. (Helsingin kaupunki 2016c.)

Tulevaisuustiskin asiakkaat ohjautuvat useiden eri tahojen kautta. Pääasiallisina kumppaneina ovat kuitenkin peruskoulut ja toisen asteen oppilaitokset. Ohjaukset tapahtuvat pääosin tiedonsiirtoina Enter-järjestelmän kautta. Yhteistyökumppani voi ilmoittaa nuorten tiedot sähköisen järjestelmän kautta suoraan Tulevaisuustiskille, jonka jälkeen työntekijä ottaa nuoreen yhteyttä. (Helsingin kaupunki 2016c.)

Ensitapaamisella kartoitetaan nuorten koulutushistoriaa ja keskustellaan tulevaisuuden suunnitelmista. Osa nuorista saattaa asioida palvelussa vain 1-2 kertaa ja varsinkin kesällä tämä korostuu erillis- ja täydennysjakujen aikaan. Osa nuorista jää kuitenkin pidempiaikaisen tuen piiriin. Näiden nuorten kohdalla toimenpiteenä voi olla esimerkiksi työkokeilu nuorten työpajoilla, yhteishaun tekeminen tai kesätöiden hakeminen. (Helsingin kaupunki 2016c.)

Tulevaisuustiskille ohjautui vuonna 2016 476 asiakasta ja päättyneitä asiakkuuksia oli 493. Päättyneistä asiakkuuksista 15 aloitti työn ja 194 koulutuksen. Kaksi asiakasta ohjautui Typ-palveluihin ja yksi asiakas Ohjaamoon. Asiakkaista 277 ei sitoutunut työskentelyyn. (Helsingin kaupunki 2016c.)

2.2.3 Työllisyyspalveluihin liittynyt Respa-hanke

Respa-hanke oli vuosina 2013–2016 toiminut Helsingin kaupungin hanke, jonka tarkoituksena oli toteuttaa nuorisotakuuta. Hanke rahoitettiin Helsingin 200 vuotta pääkaupunkina-juhlarahoituksesta ja se oli osa kaupunginkanslian elinkeino-osaston kokonaisuutta. Hankkeen ylijäämäisen rahoituksen vuoksi hankkeen työntekijöitä voitiin palkata vielä yhdeksän henkilöä osaksi nuorten työllisyyspalveluiden urapalveluita määräaikaisten vuodelle 2017. (Kolehmainen 2016, 2.)

Respa-hanke oli suunnattu 18-29-vuotiaille helsinkiläisille työttömille työnhakijoille, jotka tarvitsivat tukea työhön tai koulutukseen hakeutumisessa. Tavoitteena oli nuorisotyöttömyyden merkittävä vähentäminen. Tätä toteutettiin suuntaamalla työllistymistä ja koulutusvalmiuksia edistäviä palveluita suunnitelmallisesti nuorille jokaisen henkilökohtainen tilanne huomioon ottaen. Lisäksi tavoitteena oli edistää työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamista luomalla vakiintuneita toimintamalleja yritysten ja muiden erilaisten yhteistyötahojen kanssa. Palvelun oli tarkoituksena olla asiakaslähtöinen, ratkaisukeskeinen ja tiivisti tapahtuva uravalmennus sekä toteuttaa yritysyhteistyötä ja yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Respa-hanke järjesti esimerkiksi nuorille tarkoitettuja rekrytointitapahtumia yhteistyössä yritysten kanssa. (Kolehmainen 2016. 2.)

Respa-hankkeen asiakkaat ohjautuivat Te-hallinnon kautta, jonka kanssa oli sovittu selkeät ohjaukset. Uravalmennukseen pääsi Te-hallinnon asiantuntijan ohjaamana, mikäli nuoren työttömyys oli kestänyt noin kolme kuukautta ja nuoren todettiin hyötyvän uravalmennuksesta. Nuori sai oman uravalmentajan, jonka kanssa pohdittiin palveluista nuorelle sopiva kokonaisuus. Alkuvaiheessa nuorta tavattiin jopa kerran viikossa ja tavoitteeksi asetettiin työllistyminen tai koulutukseen pääseminen kolmen kuukauden aikana. Uravalmentaja toimi kuuntelijana, tsemppaajana, vaihtoehtojen selvittäjänä sekä auttoi omien vahvuuksien selvittämisessä. (Kolehmainen 2016, 4-5.)

Vuonna 2016 Respaan ohjautui 1 354 asiakasta. Päättäneitä asiakkuuksia oli 1 487. Päättäneistä asiakkuuksista 621 päättyi työllistymiseen ja 244 koulutuksen aloittamiseen. Typ-toimintaan ohjautui 98 asiakasta ja Ohjaamoon 34 asiakasta. Asiakkaista 179 ei sitoutunut työskentelyyn ja 213 kohdalla asiakkuus päättyi muusta syystä, mutta yhteisestä päätöksestä uravalmentajan kanssa. (Helsingin kaupunki 2017a.)

2.2.4 Nuorten työllisyyspalveluiden urapalveluiden nykytila ja asiakkaat

Nuorten työllisyyspalveluiden urapalvelut on tarjonnut palveluitaan vuodesta 2017 alkaen alle 30-vuotiaille helsinkiläisille. Palvelu toimii ajanvarauksella. Ajan palveluun voi saada niin sanotusti lähetteellä joko Ohjaamon, Te-toimiston tai nuorten sosiaalityön kautta. Työntekijät auttavat nuoria esimerkiksi työnhaussa, koulutukseen hakeutumisessa ja muussa tulevaisuuden suunnittelussa.

Vaikka palvelu on nykyään yhtenäisempää, jatkavat esimerkiksi työkuraattorit entiseen tapansa yhteistyötä alueellisen sosiaalityön kanssa ja Tulevaisuustiski lähinnä etsivän nuorisotyön piirissä. Entisen Respan kohderyhmänä olleet Te-palveluista ohjautuvat asiakkaat jakautuvat kaikille työntekijöille.

Vuoden 2017 alusta nuorten työllisyyspalveluihin on ohjautunut 248 asiakasta (tilanne 1.3.2017). Asiakkaita palvelussa on yhteensä 476, joista osan asiakkuus on siirtynyt vuodelta 2016. Päättäneitä asiakkuuksia on 123. (Helsingin kaupunki 2017b.) Tilastotietoa asiakkaiden ohjautuvuudesta työhön, koulutukseen tai muihin palveluihin ei ole vielä koottu.

2.3 Yhteistyökumppanina Ohjaamo Helsinki

Tutkimukseen liittyen pääyhteistyökumppanina toimii Ohjaamo Helsinki, joka on Helsingin kaupunginkanslian alaisuudessa toimiva hanke. Ohjaamo on matalan kynnyksen palvelu nuorille, jotka tarvitsevat tietoa, ohjausta tai neuvontaa esimerkiksi koulutus- ja työelämään liittyen. Ohjaamossa toteutetaan työtä moniammatillisesta näkökulmasta siten, että kaikki asiaan liittyvät palvelut saa yhdestä paikasta. Ohjaamon palveluksessa toimii muun muassa työ- ja elinkeinopalveluiden työntekijöitä, erityisopettajia, työelämävalmentajia, terveydenhoitaja, sosiaalityöntekijöitä, asumisohjaaja ja nuorisotyöntekijöitä.

Ohjaamon työntekijät ottavat huomioon jokaisen nuoren oman tilanteen ja palvelutarpeen yksilöllisesti samalla tukien nuoren omaa osallistumista. Ohjaamo tukee palveluna nuorta niin pitkään, kunnes nuorelle löydetään pidempiaikainen ratkaisu. Ratkaisu voi olla esimerkiksi yhteistyöverkoston palveluun siirtyminen tai työ- tai kouluelämään siirtyminen. Palvelumallin tarkoituksena on myös tehostaa ja yksinkertaistaa nuorille tarjottavia palveluita sekä karsia päällekkäistä toimintaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015a, 53.)

Tutkimukseen aiheena oleva Boost-valmennusjakso toteutetaan yhteistyössä Ohjaamo Helsingin kanssa. Valmennusjakso myös järjestetään heidän tiloissaan. Ohjaamo Helsingin puolelta valmennusjaksossa on ollut yksi tai kaksi nuorisotyöntekijää vastuuohjaajina. Lisäksi valmennusjaksoon on pyydetty esittäytymään ja kertomaan enemmän omasta työnkuvastaan muun muassa Ohjaamo Helsingin terveydenhoitaja, erityisopettaja ja työ- ja elinkeinopalveluiden työntekijät, joille valmennusjakson nuorilla on ollut mahdollista varata myös henkilökohtainen aika halutessaan.

2.4 Boost-valmennusjakso

Nuorten työhönohjauksella oli kahviloiden lisäksi myös vuoteen 2008 asti työkokeilupaiikkana Offset- paino Nupa Express. Lakkauttamisen myötä tehtiin päätös, että tästä vapautuneet varat käytetään jatkossa AKO Plus-palveluun, joka oli kurssimuotoinen työllistymiseen tai kouluttautumiseen liittyvä valmennusjakso. Ako Plus- palvelun nimi muutettiin myöhemmin Boost- valmennusjaksoksi.

Nuorten työhönohjaus järjesti Boost-valmennusjaksoa vuosina 2009- 2014 ostopalveluna Helsingin Diakoniaopistolta (HDO). Hankintasopimus oli voimassa vuoden 2014 loppuun ja lupaa valmennusjaksolle ei saatu enää vuodelle 2015, joten kyseisenä vuonna sitä ei voitu tarjota asiakkaille. Sosiaali- ja terveystieteiden virasto osti jo tyy- toiminnan kautta vastaavaa palvelua, joten lupaa hankintasopimukselle ei saatu.

Vuonna 2015 Nuorten työhönohjauksessa tehtiin päätös siitä, että valmennusjaksoa voitaisiin järjestää omin resurssein. Päätöstä edelsi työkuraattoreiden huoli palvelujen heikentymisestä ja nuorten työhönohjauksen tulevaisuudesta. Nuorten työhönohjauksen työkuraattori teki aiheesta opinnäytetyön, jossa käsiteltiin valmennusjakson kehittämishanketta. Opinnäytetyö tuotti valmennusjaksoon mallin, jossa sitä voitaisiin tuottaa ilman ostopalvelua omin resurssein. Lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa näyttöön perustuvaa tietoa siitä mitä hyötyä asiakkaat ovat kokeneet saaneensa valmennusjaksosta sekä millainen työväline se on ollut työkuraattoreille. (Mäkinen 2015.) Opinnäytetyöstä saadun omin resurssein järjestetyn mallin mukainen ensimmäinen valmennusjakso järjestettiin helmikuussa 2016. Tämän jälkeen järjestettiin kaksi valmennusjaksoa huhti- ja lokakuussa 2016.

Työkuraattorin (Mäkinen 2015) tekemän opinnäytetyön valmistavan mallin mukaan valmennusjakso oli tarkoitus järjestää myös jatkossa samoin tavoin kuin ostopalveluna tuotettu palvelu, mutta resurssien vähyyden vuoksi tätä karsittiin jo ensimmäiselle valmennusjaksolle. Mäkisen opinnäytetyö valmisti mallin, jossa valmennusjakso oli kestoaltaan neljä viikkoa ja sitä pidettiin neljänä päivänä viikossa, neljä tuntia päivässä. Ensimmäinen valmennusjakso päätettiin toteuttaa neljän viikon jaksona, kolmena päivänä ja kolme tuntia kerrallaan. Ensimmäisen jakson kokemuksen perusteella, huomioon ottaen käytössä olevat vähäiset henkilöstöresurssit, päätettiin jakson olevan jatkossakin ensimmäisen toteutetun valmennusjakson mallin mukainen.

Yhteistyö valmennusjakson järjestämiseksi koettiin tarpeelliseksi ja valmennusjakso järjestetään yhteistyössä Ohjaamo Helsingin kanssa. Käytännössä tämä tarkoittaa ryhmän vetämisvastuun jakamista Nuorten työhönohjauksen työkuraattorin ja yhden tai kahden Ohjaamon nuorisotyöntekijän kanssa. Yhteistyö mahdollistaa myös Boost- valmennusjakson sijainnin erinomaisella paikalla Helsingin keskustassa Kampissa. Yhteistyön koettiin tuovan vielä suuren lisän valmennusjaksoon, jotta nuorten tarpeisiin voitaisiin vastata mahdollisimman hyvin. (Mäkinen 2015.) Yhteistyö tuo tukea paljon enemmän nuoren omaan yksilölliseen tilanteeseen, koska Ohjaamon palveluiden piirissä voi käyttää matalalla kynnyksellä myös muun muassa erityisopettajan ja terveydenhoitajan palveluita.

Uudelle valmennusjaksolle voitiin vuonna 2016 ohjautua joko työkuraattorin ohjauksella tai kaupunginkanslian työllisyydenhoidon työntekijän ohjauksella. Valmennusjaksolle valitaan korkeintaan 8 nuorta, jotta nuorten on mukavampaa osallistua pienryhmään. Tarkoituksena oli ensin haastatella nuorta etukäteen, jotta voidaan hieman selvittää nuoren taustaa ja tulevia tavoitteita valmennusjaksolle. Tarkoituksena on ollut myös, että jokainen nuori käy ennen valmennusjakson aloittamista tutustumassa Ohjaamoon paikkana, joka alentaa kynnystä aloittaa valmennusjakso sovituna aikana. Käytännössä kaikkien nuorten haastatteleminen ennen val-

mennusjaksoon osallistumista ei ole ollut mahdollista. Kolmen ryhmän kokemuksella voi sanoa, että ryhmään ilmoittautuminen alkaa konkreettisesti vasta viikkoa tai pari päivää ennen ryhmän alkamista. Ennen tätä ei voida järjestää kaikille yksilöllisiä haastatteluja, koska sekä Ohjaamon nuorisotyöntekijöillä, että entisen Nuorten työhönohjauksen työkuraattorilla oli myös muuta asiakastyötä tehtävänä, joten haastatteluajkoja ei aina saatu sopimaan kalenteriin lyhyellä varoitusajalla.

Boost- valmennusjakson on todettu olevan yksi tärkeimmistä työvälineistä, joita Nuorten työhönohjaus tarjoaa (Mäkinen 2015). Valmennusjaksolla on monta eri tarkoitusta ottaen huomioon nuoren yksilöllinen polku kohti koulu- ja työelämää. Kurssin varsinainen sisältö muodostuu lähinnä työ- ja koulutuspainotteisista sisällöistä ja niihin liittyvistä tekijöistä. Tarkoituksena on muun muassa tutustua eri ammatteihin ja työelämän pelisääntöihin, auttaa ammatin- tai koulutuspaikan valinnassa ja opiskelutaidoissa, tehdä työnhakukirje ja ansioluettelo, sekä muutoin valmistaa nuorta työ- ja koulutuselämään. Tarkoituksena voi olla myös nuoren oma tilanne huomioon ottaen esimerkiksi päivärytmin löytäminen, itsenäistyminen tai arjenhallinta. Valmennusjakson tarkoituksena on olla matalan kynnyksen palvelu. Jaksoon kuuluu sekä ryhmä- että yksilövalmennusta ja nuorille on tarkoituksena tehdä jatkosuunnitelma jakson päättymisen jälkeiseen elämään. Valmennusjakson pääasiallisena tavoitteena on se, että nuori löytäisi itselleen koulutusalan, johon hakeutua tai saa valmiuksia työelämään siirtymiseen.

Palvelun tarkoituksena on olla rakenteeltaan kevyt. Tämän vuoksi valmennusjakso kestää kolme tuntia päivässä, kolmena päivän viikossa neljän viikon ajan. Lisäksi pieni ryhmä, jossa on korkeintaan kahdeksan nuorta, varmistaa intiimin ja henkilökohtaisen ohjauksen. Koska jakso on kovin asiapitoinen, on ohjelma (liite 1) pyritty suunnittelemaan muuten kevyeksi sisältäen esimerkiksi muutaman tutustumiskäynnin ja toiminnallisia harjoituksia. Tietopaketeista huolimatta jakson tarkoituksena ei ole olla koulu- maista istumista ja kuuntelemista vaan myös nuoria itseään osallistavaa ja haastavaa toimintaa.

Ensimmäiseen itse järjestettyyn valmennusjaksoon helmikuussa 2016 ilmoittautui kuusi nuorta, jotka kaikki kävivät valmennusjakson loppuun asti. Huhtikuussa 2016 järjestettyyn valmennusjaksoon ilmoittautui seitsemän nuorta, joista neljän voidaan sanoa saattaneen valmennusjakson loppuun asti. Lokakuussa 2016 järjestettyyn valmennusjaksoon ilmoittautui lopulta yhdeksän nuorta, joista seitsemän voidaan sanoa käyneen jakso loppuun asti.

Vuoden 2016 lopussa tehtiin päätös, että valmennusjaksoa ei järjestetä keväällä 2017. Palvelu koettiin tärkeäksi, mutta muun muassa työllisyydenhoidon uudistuksen ja sen aiheuttamien muutosten vaikutuksen vuoksi, todettiin, että valmennusjaksoa ei järjestetä keväällä 2017. Myös keväällä 2017 tehtiin päätös, että valmennusjaksoa ei järjestetä syksyllä 2017.

3 TEORETTISET LÄHTÖKOHDAT

3.1 Keskeiset käsitteet

3.1.1 Nuorisotyöttömyys

”Nuorisotyöttömyyden käsitteellä on viitattu yleensä nuoriin ihmisiin, joilta puuttuu työ, mutta jotka etsivät sellaista” (Siurala 2003, 11). ”Nuoruudella tarkoitetaan sitä ajanjaksoa ihmisen elämässä, jolloin hän ei ole lapsi, mutta ei vielä aikuinenkaan” (Malmberg- Heimonen 2003, 27).

Nuorisotyöttömyys on nykyään maailmanlaajuinen ongelma, johon on yritetty vastata eri toimin etenkin Yhdysvalloissa ja Euroopassa. (Flude 1999, 2.) Esimerkiksi Euroopassa nuorisotyöttömyyttä pidetään yhtenä suurimpina ekonomisina ongelmina koko Euroopan tasolla. Nuorisotyöttömyyden prosentuaalinen osuus on ollut korkea Euroopassa esimerkiksi vuonna 2014. Korkeinta työttömyys on ollut Euroopassa varsinkin eteläisessä osassa kuten Portugalissa, Kyproksella, Italiassa, Kroatiaassa, Kreikassa ja Espanjassa, joissa nuorten prosentuaalinen työttömyys on ollut jopa 30 %. Työttömyysaste on ollut pienempää, alle 15 % luokkaa, esimerkiksi Saksassa, Itävallassa, Maltalla, Tanskassa ja Hollannissa. (Dietrich & Möller 2015, 6, 22.)

Nuorisotyöttömyys on yleisesti ottaen kasvanut viime vuosina. Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen mukaan Suomessa oli tammikuussa 2016 jopa 48 300 alle 25-vuotiasta työtöntä nuorta. Vuoden 2015 tammikuuhun verrattuna työttömyys oli kasvanut 400 henkilöllä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016a.) Kun verrataan taas vuoden 2014 ja 2015 tammikuuta, on nuorisotyöttömyys kasvanut vuodesta 2014 5 000 henkilöllä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015b.)

Viimeaikaiset tilastot taas antavat toisenlaista tietoa nuorten työttömyyden määrästä. Vuoden 2016 elokuussa nuorten, alle 25-vuotiaiden työttömyys oli laskenut, vaikka se on viime vuosina yleensä kasvussa ollutkin. Elokuussa 2016 nuoria työttömiä oli 46 200, joka on 2 200 vähemmän kuin vuoden 2015 elokuussa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016b.)

Työelämään siirtyvien nuorten riski jäädä työttömäksi on suurempi kuin vanhemman ikäpolven. Nuorten työttömyys myös vaihtelee jaksoittain. Nuoret tekevät enemmän pätkätöitä ja vuorottelevat esimerkiksi koulutuksen ja harjoittelun välillä. (Caliendo & Schmidl 2016.) Nuorena koettu työttömyys johtaa todennäköisemmin myös työttömyyteen vanhemmalla iällä. (Dietrich & Möller 2015, 13.)

Nuorisotyöttömyys ei ole käsite, jota voidaan mitata vain tilastollisesti tai taloudellisesti vaan sitä voidaan pitää myös sosiaalisen ilmiönä, jonka yksi keskeisenä pidettävä elementti on koulutus. Koulutuksen puute heijastuu

varsinkin nuoriin. (Siurala 2003, 17.) Koulutuksen ja työkokemuksen puute heijastuu nuorilla työllisyystilanteen heikentymiseen (Helve 2002, 55).

3.1.2 Nuorten syrjäytyminen työ- ja koulutuselämästä ja syrjäytymisen ehkäisy

Syrjäytymistä pidetään kokoavana nimityksenä erilaisille sosiaalisille ongelmille. Käsitteenä sitä käytetään usein työttömien, köyhien, asunnottomien, koulutuksen ulkopuolelle jäävien ja elämänhallinnan ongelmien omaavien nuorten yhteydessä. Lisäksi siihen liitetään erilaisten sosiaalisten ongelmien kasaantuminen eli moniongelmaisuus samoille yksilöille. (Lämsä 2010, 25.) Toisin sanoen voidaan puhua myös huono-osaisuuden kasautumisesta niin, että ihminen ei osallistu yhteiskunnan toimintaan puutteellisen koulutuksen, työttömyyden tai elämänhallinnan vuoksi (Reivinen & Vähäkylä 2013, 23). Syrjäytymistä pidetään yksilöllisenä ilmiönä. Se aiheuttaa henkilökohtaista ahdinkoa ja huono-osaisuutta, jotka heijastuvat myös lähiympäristöön. (Kuula 2000, 1.)

2000-luvulla syrjäytymiseen liittyvään keskusteluun on tullut huomioon erityisesti lasten ja nuorten syrjäytyminen. Samalla sosiaalipolitiikan keskeisimmiksi tavoitteiksi on tullut syrjäytymisen ehkäisy. Sekä kansallisella tasolla että Euroopan unionin tasolla nuorten syrjäytymisen ehkäisy on yksi 2000-luvun yhteiskuntapolitiikan keskeisimpiä tavoitteita. (Lämsä 2010, 25.) Viime vuosina julkisessa keskustelussa on oltu huolissaan siitä, että koulutuksen keskeyttävillä ja syrjäytymisvaarassa olevilla nuorilla on usein edessään pitkäaikaista työttömyyttä, päihteiden käyttöä ja heikko taloudellinen asema. (Nurmi 2014, 22.)

Kaikkia koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevia nuoria ei kuitenkaan voida sanoa syrjäytyneeksi. Syrjäytymisestä voidaan puhua varsinaisesti, kun nuorella ei ole mielenkiintoa omaan tulevaisuuteen, eikä hän halua tarttua mihinkään hänelle tarjottuun aktivoivaan toimintaan. (Palola, Hannikainen-Ingman & Karjalainen 2012, 312.) Koulutuksen puuttuminen ja heikko menestyminen työmarkkinoilla ovat keskeisiä tekijöitä, mutta vain osatekijöitä syrjäytymisessä. (Nyyssölä & Pajala 1999, 19.)

Koulutuksen puuttumista pidetään keskeisenä syrjäytymistä ja huono-osaisuutta aiheuttavana tekijänä (Nyyssölä & Pajala 1999, 18). Syrjäytyminen koulutuksesta on yksi keskeisimmistä muodoista nuoren syrjäytymisessä (Lämsä 2010, 25). Syrjäytymisen ja koulutuksen keskeytyksen syynä on usein sosiaalinen tausta, johon voi vaikuttaa esimerkiksi vanhempien vähäinen koulutus ja alhainen sosioekonominen asema sekä vanhempien välittämät vähäiset arvostukset koulutuksesta sekä vanhempien tuen ja ohjauksen puute. Lisäksi on todettu yksinhuoltajaperheiden lapsilla olevan suurempi riski syrjäytyä. Myös nuoren oma koulumenestys ja oppimisvaikeudet vaikuttavat syrjäytymisriskiin, koulutusvalintoihin ja opintojen kes-

keyttämiseen. (Nurmi 2014, 23–24.) Nuorten syrjäytyminen liitetään erityisesti nuorten kouluongelmiin ja siihen, että nuori jää ilman toisen asteen koulutusta joko siksi, että nuori ei hakeudu koulutukseen tai koulutus keskeytyy (Lämsä 2010, 26).

Nuorten ammatinvalinta on muuttanut luonnettaan haasteellisemmaksi viimeisten vuosikymmenten aikana. Ennen ammatinvalintaa ohjasi paljon vanhempien ammatti ja usein ammatti periytyi vanhemmalta lapselle. Oman vanhemman antaman mallin mukaan nuori tiesi mitä ammatilta odottaa, mutta nykyään nuoret usein vaihtavat alaa vetoamalla opiskelevansa väärää alaa. Nuorilla ei ole enää niin vahvaa käsitystä opiskeltavasta alasta. Joillekin nuorille ammatinvalinta on helppo ratkaisu, kun taas osa nuorista kokee valinnan vaikeaksi. (Lämsä 2010, 28.)

Työ näyttää merkittävää roolia ihmisten elämässä. Työn kautta voidaan taata usein riittävä toimeentulo ja sillä voidaan ylläpitää haluttua elintasoja. Se on myös väline tyydyttämään sosiaalisia tarpeita. Työ myös määrittää ihmisen asemaa yhteiskunnassa. Työ lisää ihmisen aktiivisuutta, itsensä toteuttamisen mahdollisuutta ja mahdollisuutta kehittää kykyjä. (Välimaa, Ylipaavalniemi, Pikkusaari & Hassinen 2012, 22.)

Nuoren työttömyysriski kasvaa usein, mikäli nuori on vailla ammatillista tutkintoa (Lämsä 2010, 26). Työllistymistä ilman toisen asteen tutkintoa pidetään vaikeana ja vakaata, yhtenäistä työuraa on lähes mahdotonta luoda pelkällä perusasteen tutkinnolla. (Hyvönen & Valtonen 2014, 37.) Vähintään toisen asteen koulutusta pidetään ratkaisevana tekijänä työn saamisessa (Myllyniemi 2008, 33). Nuorella, jolla on vain perusasteen tutkinto, on kolminkertainen vaara jäädä työmarkkinoiden ulkopuolelle verrattuna nuoreen, jolla on ammatillinen tutkinto. (Myrskylä 2011, 14.)

Työelämästä syrjäytyminen on tavallista varsinkin niille nuorille, jotka eivät ole suorittaneet ammatillista tutkintoa. Monet näistä nuorista ovat pitkäaikaistyöttömiä ja elävät työmarkkinatuen ja toimeentulotuen varassa. (Ek, Saari, Viinamäki, Sovia & Järvelin 2004, 21.) Varsinkin pitkäaikaisen työttömyyden on todettu kasvattavan merkittävästi riskiä syrjäytyä (Helve 2002, 6). Nuorisotyöttömyyteen liitetään usein uhkakuvat siitä, että nuori syrjäytyy pysyvästi työmarkkinoilta tai sosiaalisesta elämästä (Hämäläinen, Hämäläinen & Tuomala 2014, 18). Työmarkkinoilta syrjäytymistä pidetään yhtenä syynä myös yksilön laajemmalle syrjäytymiselle (Ek ym. 2004, 18).

Koulutusta pidetään keskeisenä syrjäytymisen ehkäisijänä. Työttömyysriski kasvaa sen mukaan mitä vähemmän koulutettu yksilö on. (Nuorisotutkimusseura, Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta & Tuppurainen 2009, 36–37.) Koulutus ja työllistyminen vaikuttavat nuoren elämänhallintaan (Helve 2002, 54). Mikäli nuori ei saa opiskelu- tai työpaikkaa, nuorta uhkaa syrjäytymisvaara. Nykyiset työmarkkinat eivät tarjoa paljonkaan työpaikkoja, joissa pärjää pelkällä peruskoulun koulutuksella. (Linnakangas & Suikkanen 2004.)

Mikäli osa nuorista syrjäytyy työelämästä, tuottaa se yhteiskunnallisen ongelman palvelurakenteen ylläpitämisen kannalta, koska nuorten on vastattava työvoimasta suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle. Tämän vuoksi yhteiskunnan tukitoimien on oltava käytettävissä jo nyt. (Ek ym. 2004, 11.) Lisäksi työn tekemisellä on suuri merkitys kansantalouden kannalta nostamalla verotuloja, parantamalla elatussuhteita ja pienentämällä sosiaaliku- luja. (Välimaa ym. 2012, 22.) Jotta julkinen talous saadaan pidettyä tasa- painossa, on nuorten koulutukseen ja työelämään siirtymistä edistettävä mutkattomaksi saamalla jokainen suomalainen työn tai koulutuksen pii- riin. Varsinkin ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa omaamattomia nuoria tulee tukea koulutukseen ja työllistymiseen siirtymisessä. (Nuorisotutki- musseura ym. 2009, 83.)

Nuoren aktivoimista tukevat toimet nähdään avainkeinona ehkäisemään syrjäytymistä koulutuksen ja töiden ulkopuolelle jääneiden nuorten kanssa (Nuorisotutkimusseura ym. 2009, 51). Jos syrjäytymistä ehkäisevä toiminta saadaan kohdennettua paremmin tuen tarpeessa oleviin, voidaan tulevai- suudessa hillitä syrjäytymisen aiheuttamaa inhimillistä kärsimystä ja sa- malla hillitä yhteiskunnan menojen kasvua (Ek ym. 2004, 11).

Varsinkin moniammatillisesta näkökulmasta syrjäytymisen ehkäisyn toi- minnan kannalta on keskeistä se, miten hallintoalat tulkitsevat toiminnan pääasiallisena pidetyn tavoitteen ja mitkä ovat tehokkaimmat keinot ta- voitteen saavuttamiseksi. Toisen näkökulmasta toiminta voi olla akuuttiin syrjäytymiseen puuttumista ja toisen näkökulmasta syrjäytymisen eh- käisyä. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007, 21.)

3.1.3 Työ- ja työhönvalmennus

Työhön kuntouttavien ja valmentavien palveluiden tarkoituksena on edis- tää sellaisten henkilöisen työllistymistä, työelämään sijoittumista ja työelä- mässä pysymistä, joiden työmarkkina-asema on heikentynyt tai heikko (Pikkusaari 2012, 13). Tällaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla on pidempiaikaista vaikeutta työllistyä suoraan avoimille työmarkkinoille tai vaikeuksia työllistyä työllistämistä edistävien peruspalveluiden kautta ta- valliseen työyhteisöön normaalin työsuhteen ehdoin. Työllistämisvaikeu- det voivat johtua esimerkiksi vammasta tai sairaudesta, päihdeongel- masta, asenne- tai velkaongelmasta, huonosta kielitaidosta tai heikosta tai vanhentuneesta koulutuksesta tai työkokemuksen puutteesta. Syy voi olla joko terveydellinen tai sosiaalinen. Syynä voi olla myös esimerkiksi sopi- vien työpaikkojen puute tai työnantajan korkealle asettamat osaamis- tai koulutusvaatimukset. Usein ongelman aiheuttavat monet vaikuttavat teki- jät yhdessä. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä tue- taan lukuisin eri palveluihin ja tukitoimin. (Välimaa ym. 2012, 15.)

Työvalmennusta tehdään tukemalla työ- ja toimintakykyä, työelämätaitoja, elämänhallintaa ja itseohjautuvuutta. Tavoitteena on, että kaikki tukea tarvitsevat saisivat mahdollisuuden henkilökohtaiseen ja riittävään tukeen. Työvalmennuksen päämääränä on oikeus, joka kuuluu kaikille. Tämä oikeus on, että jokaisella on oikeus työhön ja ansaitsemiseen riippumatta siitä, miten yhteiskunta tai sen toimijat määrittelevät työttömien aseman. (Pikkusaari 2012, 13, 25.)

Työ- ja työhönvalmennuksen tarkoituksena on edistää tai parantaa henkilön mahdollisuutta työllistyä tai löytää jokin muu mielekäs ja kestävä ratkaisu työelämän ulkopuolelle olemiseen. Mikäli päämääränä on työllistyminen, voidaan tavoitteeksi asettaa esimerkiksi työllistyminen tukimuotojen avulla tai ilman tai suuntautuminen opiskeluihin. Muuna ratkaisuna voi olla esimerkiksi eläkkeelle siirtyminen tai kuntoutuspalveluihin ohjautuminen. (Lampinen & Pikkusaari 2012, 13.)

Työ- ja työhönvalmennuksen ideana on tukea, ohjata ja neuvoa henkilöä kohti sovittua tavoitetta. Jokainen prosessi on yksilöllinen ja se sisältää toimintoina valmentajan tukea, ohjausta ja neuvontaa, oman elämän tutkimista ja selkeyttämistä sekä työtehtävien tekemistä työpaikoilla esimerkiksi työharjoittelun tai työkokeilun kautta. Lisäksi se sisältää työkyvyn arviointia ja kuntoutumista tukevia toimenpiteitä, moniammatillisten verkostojen kanssa toimimista sekä oppimista ja opiskelua. (Lampinen & Pikkusaari 2012, 13.) Työvalmentajan tehtävänä voi olla esimerkiksi tuoda esille työllistymisen mahdollisuuksia, työllistettävän vahvuuksia, työn tekemisen hyötyjä tai työntekemiseen liittyviä hidasteita tai haasteita (Pikkusaari 2012, 26).

Työvalmennuksessa etsitään yhdessä ratkaisuja ja vaihtoehtoja tuen tarpeessa olevan työllistymiseksi. Työvalmennus on yhteistyötä, mutta tärkeää on huomioida asiakkaan oma päätösvalta. Tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman paljon erilaisia toimintavaihtoehtoja, josta asiakkaalla on mahdollisuus valita itselleen sopivimmat. Kiintopisteenä on se, miten toimimalla, missä tehtävissä työskentelemällä ja mitä tukimuotoja hyödyntäen valmentautuja voi tehdä töitä onnistuneesti. (Pikkusaari 2012, 25–26.)

Asiakkaan kokonaistilanne vaikuttaa niihin suosituksiin, ehdotuksiin ja neuvoihin, joita työvalmentaja asiakkaalle esittää. Työvalmentajan on pidettävä asiakkaan etu ensisijaisesti mielessä, vaikka palvelun tavoite ja työnantajan näkökulmat toisivatkin ristipainetta tilanteeseen. Työvalmentaja ei voi vaarantaa asiakkaan hyvinvointia, työturvallisuutta tai kestävän työllistymisen toteutumista tässä ristipaineessa. (Pikkusaari 2012, 27.)

3.2 Jo olemassa oleva tieto

Opinnäytetyön aiheena olevaa työllistämistä ja kouluttautumista edistävää toimintaa ja työvalmennusta ei ole ylipäänsä tutkittu vielä paljoa ja tutkimuksia aiheesta on tehty huomattavan vähän lukuun ottamatta opinnäytetöitä sekä pro gradu- ja gradu-tutkielmia ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Varsinkin ammattikorkeakoulun tasoisia opinnäytetöitä on tehty paljon verrattuna muihin tutkimuksiin.

Näissä tutkimuksissa on usein otettu huomioon työntekijän tai päättäjien näkökulma, vaikkakin on myös tutkimuksia, joissa lähtökohtana on palvelun käyttäjän eli asiakkaan näkökulma. Tutkimuksissa on tutkittu paljon muun muassa kuntouttavan työtoiminnan ja työpajatoiminnan sekä nuorisotakuun tuloksia ja vaikuttavuutta nuorten työllistymiseen ja kouluttautumiseen. Varsinaisia tutkimuksia valmennusjaksoista tai työvalmennuksesta ei ole muuten kuin opinnäytetöinä. Lisäksi suurin osa aiheesta tehdystä tutkimuksista on määrällisiä. Esimerkiksi Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Aluehallintavirasto tekevät säännöllistä määrällistä koontia siitä, minne ja miten nuorta on ohjattu ei toimenpiteisiin. Pikkusaaren (2012, 72) mukaan työhönvalmennukselta myös odotetaan lähtökohtaisesti määrällisiä tuloksia ja yleensä tuloksia seurataan työllistyneiden lukumäärällä.

Työhönvalmennusta palveluna ja työhönvalmentajan tukea oikein kohdennettuna pidetään merkityksellisinä. Vaikka palvelun lopputuloksena ei olisikaan tavoiteltu kestävä työllistyminen, pitäisi palvelua arvioida myös yhteistyön merkityksenä ja oppimismatkana, jotka työskentelyn aikana on saavutettu. On tärkeää huomioida palvelun saavutuksia, mutta myös sitä mitä opitulla voidaan saavuttaa, kun asiakkaan tilanne ja ajankohta ovat otollisempia työllistymiseen. (Pikkusaari 2012, 72.)

3.2.1 Aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen

Nuorten työhönohjauksessa työskennellyt Viskari tutki ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyössään Ako plus- valmennusjakson välitöntä palautetta nuorilta. Ako-plus oli Boost-valmennusjaksoa edeltänyt valmennusjakso, jota tuotettiin ostopalveluna Helsingin Diakoniaopistolta. Tutkimuksen tärkeimpänä tuloksena oli, että AKO plus-palvelu oli ollut nuorille hyödyllinen ja nuoret olivat saaneet selkeyttä lähitulevaisuuden suunnitelmiinsa. Tutkimuksen mukaan suurin osa palveluun osallistuneista nuorista oli saanut tietoa työelämästä ja eri opiskelumahdollisuuksista. Useat nuoret kokivat päivärytminsä kohentuneen tai saaneensa suunnitelmiinsa seuraavan konkreettisen askeleen. (Viskari 2011.)

Mäkinen tutki ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyönsä kehittämisen lisäksi Boost-valmennusjaksosta saatuja palautteita kehittämistyön

näkökulmasta. Vuosina 2013–2014 kerätyn palautteen mukaan nuoret olivat hyötynneet valmennusjaksosta monin tavoin. Mäkisen mukaan hyötyjä olivat olleet nuorten omien ajatusten selkiytyminen tulevaisuuden suhteen sekä itsetuntemuksen vahvistuminen valmennusjakson aikana. (Mäkinen 2015.)

Lahtinen ja Vahanen ovat tutkineet Avain-säätiön selvityksessä sekä määrällistä tilastointia että laadullisia kokemuksia Työnhyrrä-projektissa. Projektin keskeisenä ajatuksena oli syrjäytymisvaarassa olevien 17–25-vuotiaiden työhönvalmennuspalvelu, jota toteutettiin yksilöllisesti. Tavoitteena oli nuoren paluu työmarkkinoille ja koulutukseen. Selvitys tehtiin yhteensä 32 nuorelle puhelinhaastatteluna. Yleisesti ottaen nuorten kokemukset olivat olleet positiivisia. Nuoret eivät olleet kokeneet työhönvalmennusta ylhäältäpäin määrätynsä vaan nuoret kokivat pystyvänsä vaikuttamaan tehtäviin ratkaisuihin ja olivat tyytyväisiä ymmärtävään ja henkilökohtaisiin tarpeisiin huomioon ottavaan lähestymistapaan. Erityisen tärkeäksi nuoret kokivat sen, että heille annettiin aikaa. Työvalmentaja koettiin tukihenkilöksi, jolta sai konkreettista apua. Yksi tärkeimmistä tuloksista oli kuitenkin se, että nuoret kokivat asennemuutoksen liittyen itsensä kehittämiseen, koulutukseen ja työhön, joiden koetaan olevan edellytys pysyvämpään ratkaisuun työ- ja koulutuselämässä. Toiminnassa käytyjen keskustelujen tuloksena nuorille oli myös syntynyt uusia ajatuksia työelämän suhteen. (Lahtinen & Vahanen 2011, 4-5, 53–55.)

Härkäpää, Harkko ja Lehikoinen ovat tutkineet Kelan ja Te-hallinnon työhönvalmennukseen osallistuneiden tuloksia ja kokemuksia työhönvalmennuksen hyödyistä. Haastatteluun osallistui 13 henkilöä ja haastattelu tehtiin puolistrukturoituna yksilöhaastatteluna. Haastateltavista osalla työhönvalmennus eteni työharjoitteluun tai työhön. Osa koki valmennuksen tuovan muuta kuin suoranaisesti työhön liittyviä vaikutuksia. Esille tuli erilaisia psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen toimintakyvyn parantumiseen liittyviä tekijöitä. Valmennuksen koettiin tuovan hyötyä vuorokausiryhtiin, sosiaalisen elämän vilkastumiseen tai tuoneen muuten parempaa hyvinvointia ja elämänhallintaa. (Härkäpää, Harkko & Lehikoinen 2013, 22, 100–101.)

Tuomisto (2016) on haastatellut sekä työvalmentajia ryhmähaastatteluna että kahdeksaa nuorta valmennettavaa ylemmän ammattikorkeakoulun, terveystieteiden koulutusohjelman opinnäytetyössään. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kahden pääkaupunkiseudulla tapahtuneen hankkeen kokemuksia sekä nuorten että työvalmentajien näkökulmasta. Tutkimustulokset osoittivat, että nuoret kokivat saaneensa työhönvalmennuksen avulla työpaikan sekä riittävästi tukea työllistymiseen eli nuoret olivat todella työllistyneet työhönvalmennuksen aikana. Työvalmentajat olivat tuoneet esiin ajatuksia nuorten itsetunnon lisääntymisestä sekä onnistumisen kokemusten lisääntymisestä.

Pitkänen, Aho, Koponen, Kylmäkoski, Nieminen ja Virjo (2007, 94, 106) ovat tutkineet tutkimuksessaan muun muassa sitä, miten nuoret ovat hyötyneet yhteiskuntatakuusta. Tutkimuksessa oli haastateltu 25 nuorta, jotka olivat olleet joko työvoimatoimiston tai työvoiman palvelukeskuksen asiakkaana. Yhteiskuntatakuulla todettiin olevan eniten vaikutusta työvoimapolitiittisten toimenpiteiden aloittamiseen, elämänhallinnan parantamiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja nuorten työllistymiseen. Valtaosa haastatteluun osallistuneista piti näitä vaikutuksia vähintään kohtalaisen pysyvinä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tehnyt selvityksen nuorten työpajatoiminnan vaikuttavuudesta vuonna 2007. Tarkastelun aineisto pohjautuu sekä kirjalliseen haastatteluaineistoon että tilasto- ja rekisteriaineistoon. Opetusviraston tavoitteiden mukaan kahden kolmasosan työpajan suorittaneista nuorista tulisi sijoittuja koulutukseen, työhön tai muuhun toimintaan pajajakson jälkeen. Selvityksen mukaan työpajajakso ei ole vaikuttanut nuorten työhön sijoittumiseen, mutta opintoihin sijoittumiseen sillä on ollut vaikutusta. Pajajakson on todettu hyödyntävän eniten nuoria, joilla ei ole ammatillista koulutusta ja sen on todettu edesauttavan nuorten elämänhallintaa. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2007, 9.)

Sneck on tutkinut pro gradu-tutkielmassaan nuorten työpajakokemuksia, työpajajakson jälkeistä sijoittumista ja nuorten arvioita työpajajakson merkityksestä koulutukseen tai työhön hakeutumiseen. Tutkimus tehtiin teemahaastatteluna 11 nuorelle, jotka olivat osallistuneet työpajatoimintaan Jämsänkoskella. Tutkimuksen tuloksena oli muun muassa se, että työpajatoiminta ei ollut vaikuttanut nuorten koulutukseen hakeutumiseen ja työpaikan saantiin. Ainoastaan yksi haastatelluista nuorista oli kokenut työpajatoiminnan vaikuttaneen selkeästi ammatinvalintaan. (Sneck 2000.)

Myös Jerohin on pro gradu-tutkielmassaan tutkinut työpajakoulutuksen merkitystä nuoren elämässä. Tutkimusaineisto on koostettu kuudesta narratiivisesta haastattelusta ja elämän kulkua kuvaavasta elämänviivasta. Tutkimuksen mukaan työpajakoulutuksen ansiosta neljä nuorta sai jo aloitetut opintonsa päätökseen joko työpajajakson aikana tai heti sen jälkeen. Lisäksi nuorten itsetunto, omanarvon tunto, itseluottamus ja itsetuntemus olivat kehittyneet myönteisesti. Työpajakoulutus oli myös tukenut nuorten päihteettömyyttä ja työpajan yhteisöllisellä ilmapiirillä oli ollut voimaannuttava vaikutus. (Jerohin 2012.)

Pihl (2012) tutki pro gradu-tutkielmassaan kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneiden henkilöiden elämänlaadussa tapahtuneita myönteisiä laadullisia muutoksia. Vaikka tutkimuksen pääpaino oli työntekijöiden näkemyksillä, on myös asiakkaan näkökulma otettu huomioon. Tutkimuksen kirjallisuuskatsauksen perusteella Pihl toteaa kuntouttavan työtoiminnan olevan yksilön elämänhallintaa tukeva toimenpide. Pihl on koostanut empiirisen tutkimuksensa aineiston 48 kuntouttavan työtoiminnan asiakasta-

pauksesta. Tutkimuksen keskeisenä tuloksena on, että kuntouttava työtoiminta voi toimia katalyyttinä voimaantumiselle. Kuntouttava työtoiminta voi siis toimia nopeuttavana ja edistävänä toimintana ihmisen voimaantumiselle.

Karttunen on tutkinut sosiaalialan ammattikorkeakoulun jatkotutkinnon tutkimuksessaan kuntouttavan työtoiminnan nuorten kokemuksia aktiivointisuunnitelman laatimisesta sekä kuntouttavasta työtoiminnasta. Teema- ja haastattelujen perusteella nuoret olivat tyytyväisiä kuntouttavaan työtoimintaan ja työtoiminta oli koettu hyödylliseksi. Myös nuorten elämäntilanteen ja arkielämän taidot olivat parantuneet. Itse työtoiminta ja työelämävalmiuksien lisääntyminen oli koettu sivurooliksi. Tutkimuksen keskeisinä tuloksia oli, että kuntouttava työtoiminta voi parhaassa tapauksessa katkaista nuorten syrjäytymiskiirteen. (Karttunen n.d.)

3.2.2 Johtopäätökset aiemmista tutkimuksista

Aikaisemmat tutkimukset ovat tuottaneet hyvin samanlaisia tuloksia, oli kyse sitten työvalmennuksesta, työpajatoiminnasta, kuntouttavasta työtoiminnasta tai yleisesti nuorisotakuun toteuttamisesta. Usein nuoret ovat olleet tyytyväisiä tarjottuihin palveluihin ja kokemukset eri toimenpiteistä ovat olleet lähtökohtaisesti positiivisia. Nuoret ovat itse kokeneet toimenpiteet usein myös hyödyllisiksi.

Se mitä hyötyä näistä toimenpiteistä tutkimusten mukaan on ollut nuorille, viittaa enemmän esimerkiksi elämäntilanteen parantumiseen kuin varsinaiseen työllistymiseen tai kouluttautumiseen. Joidenkin tutkimusten mukaan nuoret ovat työllistyneet tai päättäneet hakeutua koulutukseen tai suorittaa koulutuksen loppuun, mutta näitä tutkimuksia on vähän tai kyse on yksittäisistä nuorista. Eri toimenpiteillä ei siis välttämättä ole suoraa vaikutusta työllistymiseen tai kouluttautumiseen. Muita vaikutuksia on kuitenkin runsaasti. Nuoret ovat saaneet toimenpiteistä muun muassa selkeyttä tulevaisuuden suunnitelmiin, taitoja elämäntilanteen hallintaan, tietoa työstä ja koulutuselämästä, tukea päivärytmin ylläpitämiseen sekä tukea hyvinvointiin ja sosiaaliseen elämään. Ajatellen kuitenkin kohderyhmää ja heidän haasteellisia elämäntilanteitaan, ovat nämä välillisesti työllistymiseen ja kouluttautumiseen vaikuttavia asioita. Periaatteessa nämä vaikutukset ovat niitä, joista suuntautuminen työ- tai kouluelämään alkaa.

3.2.3 Boost-valmennusjaksojen palautteiden koonti

Boost-valmennusjaksosta on kerätty välitöntä palautetta valmennusjakson omalla palautelomakkeella (liite 2) valmennusjakson viimeisenä päivänä. Vaikka valmennusjakson suorittaneita on ollut 17, on paikalla ollut viimeisenä päivänä vain 14 nuorta, joilta välitön palaute on saatu kerättyä. Palautelomake on sisältänyt kysymyksiä sekä kokemuksista että kehittämisideoista. Tässä kappaleessa esitetään kootusti tutkimuksen kannalta oleelliset palautteet.

Palautteiden mukaan nuorten toiveina ja odotuksina valmennusjaksoa kohtaan on ollut saada tietoa työhausta ja muista siihen liittyvistä asioista, saada tietoa työharjoittelu- ja työkokeilumahdollisuuksista ja muista vastaavanlaisista mahdollisuuksista, oppia hyödyllisiä asioita opiskeluita ja työelämää varten. Useat nuoret halusivat myös tehdä CV:n eli ansioluettelon ja työnhakukirjeen. Lisäksi nuorten odotuksina oli saada varmuutta tulevaisuuden suunnitelmiin, saada korjattua unirytmä, löytää rytmiä arkeen tai saada tekemistä päiviin, oppia olemaan ryhmässä ja saada sosiaalista kanssakäymistä elämäänsä. Osalla nuorista ei ollut odotuksia valmennusjaksoon liittyen. 13 nuorista vastasi palautteessa odotustensa toteutuneen. Yksi nuorista ei ollut vastannut tähän kysymykseen.

Palautteessa pyydettiin kehittämisideoita, joihin nuoret olivat vastanneet monin eri tavoin. Osa nuorista kaipasi enemmän toiminnallisia harjoitteita ja sitä, että pitkät PowerPoint-esitykset jaettaisiin useammalle päivälle. Toisaalta taas toiset nuoret olivat sitä mieltä, että esimerkiksi leikkejä ja pelejä oli valmennusjaksolla liikaa. Oltaisiin kaivattu enemmän henkilökohtaista harjoitusta esimerkiksi työhaastatteluun ja CV:n tekemiseen. Pääosin vastaajat kuitenkin ilmaisivat tyytyväisyytensä valmennusjaksoon sellaisenaan. Palautteessa kysyttiin myös sitä mikä oli kivointa ja ikävintä valmennusjaksolla. Vastaukset vaihtelivat molemmissa laajasti. Toiset esimerkiksi pitivät enemmän toiminnallisista harjoitteista ja toiset luentotyyppisistä opetuksista.

Monikaan ei ollut vastannut kysymykseen siitä, haluaisiko jotain lisätietoa ja jos, niin mistä. Kuitenkin vastauksina tuli esimerkiksi tiettyyn ammattiin liittyviä kysymyksiä sekä kysymyksiä liittyen opiskelijan opintososiaalisiin etuuksiin. Lisäksi toivottiin, että valmennusjaksolla olisi käyty läpi enemmän työkokeilumahdollisuuksia.

Nuorista kymmenen ei olisi halunnut vaikuttaa ohjelmaan enempää kuin oli mahdollista. Nuorista kolme olisi halunnut vaikuttaa ohjelmaan enemmän ja yksi jätti vastaamatta kysymykseen. Nuorista 11 ei kaivannut enempää henkilökohtaista ohjausta, kolme nuorista olisi sitä kaivannut. Kaikki valmennusjaksolle osallistuneet nuoret pitivät sitä itselleen hyödyllisenä ja olivat saaneet valmennusjakson aikana hyödyllistä tietoa. Palaut-

teeseen vastanneista nuorista 11 tiesi kurssin jälkeen paremmin omat vahvuutensa, kiinnostuksen kohteensa ja nuoren oli helpompi miettiä mitä jatkossa haluaa. Nuorista kaksi ei kokenut näin tapahtuneen ja yksi jätti vastaamatta kysymyksen.

Ylipäänsä nuoret antoivat paljon positiivista palautetta valmennusjaksolta. Palautteen perusteella saatiin myös muutamia kehittämisideoita. Palautteet kerättiin nimettömänä, jotta jokaisella oli mahdollisuus ilmaista mielipiteensä vapaasti.

4 TUTKIMUKSEN TARVE, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYS

4.1 Tutkimuksen tarve

Omassa työyhteisössäni aiheen tutkiminen oli merkittävää. Mäkinen (2015), joka teki ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön Boost-valmennusjakson kehittämistä omin resurssein tuotettavaksi malliksi, on todennut Boost-valmennusjakson olevan merkittävä ja tärkeä työväline työkuraattorin työssä. Lisäksi Mäkinen toteaa opinnäytetyössään, että kehittämistyön jälkeen olisi tärkeää tutkia toiminnan vaikuttavuutta. Viskari (2011) on tutkinut omassa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyössään jo aikaisemmin järjestetyn valmennusjakson välitöntä palautetta, joten nyt oli tärkeää saada tietoa valmennusjakson vaikutuksesta nuorten elämään pidemmällä aikavälillä.

Opinnäytetyön aihe tuli selkeästi esille toiveena oman lähiesimieheni taholta. Lähiesimieheni näki tärkeänä tuottaa laadullista tietoa valmennusjakson vaikuttavuudesta. Koska valmennusjakson tulevaisuudesta ei ole vielä päätetty, oli tärkeää tuottaa tietoa tämän päätöksen tueksi. Myös omana toiveenani oli tuottaa tietoa aiheesta, joka on käytännönläheistä ja tuottaa selkeästi työyhteisöön konkreettista ja tarpeellista tietoa ja hyötyä. Koska olen itse ollut vetämässä Boost-valmennusjaksoja, on mielenkiintoista tuottaa myös itselle tietoa valmennusjakson hyödyllisyydestä.

4.2 Tutkimuksen hyöty

Viimeisten vuosikymmenten aikana on alettu harjoittamaan entistä aktiivisempaa työmarkkinapolitiikkaa. Painopiste työttömyyskorvauksista on siirtynyt koulutuksiin, kursseihin ja erilaisiin työllistämistä edistäviin projekteihin. (Siurala 2003, 15.) 2000-luvulta asti nuoret ovat olleet työvoimapolitiikan keskiössä. Vuodesta 2005 alkaen toteutetusta yhteiskuntatakuusta on päädytty vuonna 2013 nuorisotakuuksi. (Hämäläinen ym. 2014, 19.)

Jo Matti Vanhasen hallituksen aikana (2003–2007) on alettu puhumaan nuorten yhteiskuntatakuusta ja koulutustakuusta. Tällöin työllisyysohjelman tavoitteena oli nuorten (alle 25-vuotiaiden) ammatillisen osaamisen ja työelämävalmiuksien kehittäminen, nuorten koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumisen edistäminen, nuorten työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen ja nuorten syrjäytymisvaaraan liittyvien tekijöiden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen syrjäytymiskehitykseen. Koulutustakuulla on pyritty nopeuttamaan nuorten koulutukseen ja sitä kautta työelämään siirtymistä sekä kehittämään oppilaanohjausta. Yhteiskuntatakuu

sisälsi jo tällöin lupauksen siitä, että nuorelle tarjotaan tarvittavaa toimenpidettä kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen. Tämä toimenpide voi olla esimerkiksi ammatillinen koulutus, työkokeilu tai palkkatuettua työtä. (Pitkänen ym. 2007, 1.) Vuonna 2013 voimaan tulleella nuorisotakuulla perustavoitteet ovat samat. Nuorisotakuu laajensi nuorten kohderyhmää 25-30 vuotiaisiin vastavalmistuneisiin. (Hämäläinen ym. 2014, 19.)

Opinnäytetyöni aihe on juuri tällä hetkellä hyvin merkittävä, koska muun muassa nuorisotakuun vuoksi on herätty aikakauteen, jossa nuoret yrittävät saada nopeasti ja tehokkaasti palvelujen piiriin työelämästä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Toisin sanoen on järjestetty paljon erilaisia toimenpiteitä, hankkeita ja suunnitelmia sekä alettu tuottaa palveluita nuorten työllistymisen ja kouluttautumisen edistämiseksi. Palveluiden ja toimenpiteiden vaikuttavuudesta on kuitenkin tehty huomattavan vähän tutkimuksia. Lisäksi suurin osa aiheesta tehdyistä tutkimuksista on määrällisiä, joten tarvetta laadulliselle tutkimukselle oli ja on edelleen.

Näyttöön perustuvalla tiedolla asiantuntijoille voidaan suositella hyväksi havaittuja ja tutkittuja toimintakäytäntöjä. Varsinkin, kun näyttö perustuu palveluiden käyttäjien kokemuksiin vastaamalla heidän tarpeisiinsa, on se hyödyllistä. Tiedon tuottamisella voidaan pyrkiä tukemaan kehittämistoiminnan tulosten siirrettävyyttä toisiin organisaatioihin ja yhteisöihin tuottamalla samalla pysyviä käytäntöjä ja rakenteita. (Toikko & Rantanen 2009, 39–40, 114.)

Mielestäni oli tärkeää tutkia, miten nämä projektit ja toimenpiteet ovat käytännössä auttaneet nuoria koulutus- ja työelämään pääsemisessä tai ehkäisseet nuorten syrjäytymistä. Ehkä tällaisen tutkimustiedon lisääntyminen voisi myös tuoda jo olemassa olevien toimintamallien vaikutukset tarkasteluun. Tutkimusaineisto voisi olla hyödyllinen myös jatkossa valmennusjakson kehittämisen kannalta. Tätä kautta olisi myös hyvä miettiä, ovatko nämä oikeasti ne mallit, jotka toimivat ja tuottavat tavoitteellisia tuloksia. Lisäksi suurin osa työvalmennukseen liittyvistä tutkimuksista on määrällisiä.

4.3 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymys

Tutkimuksen pääasiallisena tavoitteena on tuottaa tietoa Boost-valmennusjaksoon osallistuneiden nuorten kokemuksista. Tarkoituksena on tarkastella mitä konkreettisia kokemuksia nuorilla on ollut valmennusjaksosta varsinkin omaa työllistymis- ja kouluttautumispolkuun ajatellen. Tutkimuksen tarkoituksena on myös tuottaa tutkittua tietoa siitä, kannattaako valmennusjaksoa järjestää käytettävissä olevin resurssein. Palautteen avulla valmennusjaksoa voidaan kehittää myös työryhmässä tulevaisuudessa.

Lyhyen aikavälin tavoitteita ovat

- Tuottaa tutkittua tietoa valmennusjakson käyneiden nuorten kokemuksista pidemmällä aikavälillä
- Tuottaa tietoa siitä, kannattaako valmennusjaksoa järjestää jatkossa omin resurssein vai kannattaako nuoria ohjata enemmän yksilöohjauksella

Pitkän aikavälin tavoitteita ovat

- Tuottaa tietoa valmennusjakson kehittämiseen
- Mahdollisesti turvata valmennusjakson tulevaisuus tuottamalla tietoa sen hyödyllisyydestä

Tutkimuskysymyksenä on: minkälaisia kokemuksia nuorilla on Boost-valmennusjaksosta?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen rajaus

Boost-valmennusjaksosta olisi ollut mahdollista tehdä useita erilaisia opinnäytetöitä. Koska Viskari (2011) on tutkinut opinnäytetyössään aikaisemmin järjestetyn valmennusjakson välitöntä palautetta ja Mäkinen (2015) valmennusjakson kehittämisprosessia ja luonut mallin valmennusjaksolle, oli merkittävää saada nyt tietoa valmennusjakson pidemmän aikavälin kokemuksista. Tämä oli erityisen tärkeää siksi, että valmennusjaksoa järjestetään omin resurssein (yhteistyönä Ohjaamo Helsingin kanssa), eikä ostopalveluna. Oli tärkeää tuottaa tietoa valmennusjakson hyödyistä sen päätöksen tueksi, tullaanko valmennusjaksoa vielä järjestämään tulevaisuudessa.

Opinnäytetyössä tarkasteltiin vain Boost-valmennusjakson käyneiden nuorten jatkotilannetta. Vuonna 2016 valmennusjaksoja järjestettiin kolme. Tutkimusaineistoon otettiin mukaan vain ne nuoret, joiden voidaan sanoa käyneen valmennusjakso loppuun asti. 24 valmennusjaksolle ilmoittautuneesta nuoresta 17 voitiin sanoa käyneen valmennusjakso loppuun asti (huolimatta yksittäisistä poissaoloista) ja nämä 17 nuorta olivat myös saaneet valmennusjakson suorittamisesta todistuksen.

Teemahaastattelun luonteeseen kuuluu kerätyn aineistoin runsaus. Runsa aineisto ja aineiston elämänläheisyys tekevät analyysivaiheesta ja aineiston litteroinnista haastavan ja työlään, mutta toisaalta mielenkiintoisen. (Hirsjärvi & Hurme 1991, 108.) Koska 17 nuoren teemahaastattelun aineisto tulisi olemaan todella laaja, päätettiin tutkimussuunnitelmaa tehtäessä tutkimusaineiston käsittävän kuusi nuorta.

Tutkimuksen pitkäaikaisena tavoitteena voidaan pitää valmennusjakson kehittämistyötä. Tämä kehittämistyö ei kuitenkaan varsinaisesti liity tähän tutkimustehtävään, joten se on rajattu pois. Tutkimus kuitenkin antaa jatkossa tärkeää tietoa valmennusjakson kehittämiseen.

5.2 Tutkimusmenetelmä ja menetelmän toteuttaminen

5.2.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen kautta pyritään kuvaamaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan tutkittavaa ilmiötä sanoin ja lausein. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on antaa uusi tapa ymmärtää jotain ilmiötä ja sen kautta il-

miöstä on mahdollista saada syvälinen kuva. (Kananen 2014, 17–18.) Laadullisen tutkimuksen lähtökohta on kuvata todellista elämää ja kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157.) Laadullinen tutkimus tarkastelee merkityksen maailmaa, joka ilmenee suhteina ja näiden muodostamina merkityskokonaisuuksina. Tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten ihmiset kuvaavat kokemaansa todellisuutta. (Vilka 2005, 97.)

Tutkimus on lähtökohtaisesti kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimus kuitenkin sisältää pienen määrällisen osion, koska se antaa mielenkiintoista lisätietoa tutkimuksen aiheesta. Määrällinen osio kattaa Likertin asteikolla tehdyn kyselyn valmennusjakson vaikutuksesta eri elämänalueisiin teemahaastattelurungossa.

5.2.2 Teemahaastattelu ja litterointi

Haastattelutekniikkana käytettiin puolistrukturoitua eli teemahaastattelua. Tämä tarkoittaa haastattelua, joka on avoimen haastattelun ja loma-kehaastattelun välimuoto (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 197). Teemahaastattelussa korostetaan haastateltavien elämysmaailmaa ja heidän määritelmäänsä tilanteista (Hirsjärvi & Hurme 1991, 37).

Teemahaastattelussa on tarkoituksena poimia ne keskeiset aiheet ja teema-alueet, jotka ovat tutkimusongelman kannalta oleellisia (Vilka 2005, 101). Teemahaastattelun lähtökohtana ovat ennalta valitut teemat, mutta teemahaastattelun luonteen vuoksi kysymysten muodot ja esittämisjärjestys eivät ole määriteltäviä. (Metsämuuronen 2006, 114.) Haastattelijan tehtävänä on kuitenkin varmistaa, että kaikki teema-alueet käydään läpi haastattelun aikana. Haastattelijan tukena on tukilista haastattelun teema-aiheista, mutta ei varsinaisia kysymyksiä. (Eskola & Vastamäki 2015, 29.)

Puolistrukturoitu haastattelu on hyvä vaihtoehto, kun kohteena ovat intimit ja arat asiat kuten työ- ja koulutuselämän ulkopuolelle jääneen nuoren henkilökohtainen tilanne. Lisäksi puolistrukturoitu haastattelu mahdollistaa syvällisemmän tiedon saamisen kuin esimerkiksi strukturoitu haastattelu, koska se on enemmän keskustelupohjainen ja haastattelua ei tarvitse tehdä tiukasti tietyssä järjestyksessä. (Metsämuuronen 2006, 114–115.) Lisäksi haastattelun etuna verrattuna esimerkiksi postitse lähetettyyn kyselyyn on se, että haastattelutilanteessa haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä, selvittää ilmausten sanamuotoa ja käydä keskustelua tiedonantajan kanssa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.)

”Haastatteluun kuuluu haastattelurungon laatiminen, haastattelemine, tulosten rekisteröinti, numeerisen koodauksen kehittäminen ja vastausten

koodaus”. Teemahaastattelun luonteeseen kuuluu haastattelun suunnittelun tärkeys. Haastattelurunko rakennetaan teema-alueisiin. (Hirsjärvi & Hurme 1991, 28, 41.) Teemahaastatteluun etukäteen valitut teemat perustuvat viitekehykseen eli siihen mitä tutkittavasta ilmiöstä jo tiedetään (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Teema-alueet ovat alueita, joihin haastattelukysymykset kohdistuvat ja toimivat haastattelun aikana myös haastattelijan muistilistana ja keskustelua ohjaavana kiintopisteenä. Teema-alueista muodostetaan konkreettisia kysymyksiä haastattelutilanteessa. Myös haastateltava muodostaa haastattelun aikana teema-alueista konkreettisia kysymyksiä, jolloin tutkittava ilmiö konkretisoituu tutkittavan maailmaan. Teema-alueiden pohjalta haastattelua voidaan jatkaa ja syventää niin pitkälle kuin tarvittavaa tutkimuksen kannalta. (Hirsjärvi & Hurme 1991, 41–42.)

Haastattelussa on tärkeintä saada tietoa mahdollisimman paljon siitä asiasta, josta tietoa halutaan (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73). Haastattelurunko (liite 3) kehitettiin yhdessä toimeksiantajan kanssa, jotta tutkimuksen tuloksena tulee mahdollisimman paljon sellaista tietoa, johon tutkimuksella pyritään vastaamaan. Lisäksi haastattelurunkoa suunniteltaessa, pyydettiin opinnäytetyön ryhmäohjaukseen osallistuvilta muilta ryhmäläisiltä kommentteja.

Jotta haastattelu onnistuisi mahdollisimman hyvin ja tuottaisi tietoa mahdollisimman paljon, on hyvä antaa joko haastattelukysymykset, teemat tai ainakin haastattelun aihe etukäteen tiedoksi haastateltavalle. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.) Nuorille soitettiin puhelimitse ja sovittiin haastattelu-aika, mikäli nuori halusi osallistua tutkimukseen. Haastatteluajan sopimisen jälkeen nuorille lähetettiin sähköpostitse (yhtä nuorta lukuun ottamatta, jolla ei ollut sähköpostiosoitetta) haastattelun tiedote (liite 4), oman Boost-valmennusjakson ohjelma sekä teemahaastattelurunko. Itse haastattelutilanteessa haastateltavalle annettiin myös tulostetut kopiot oman valmennusjakson ohjelmasta sekä teemahaastattelurunko.

Haastattelun voi suorittaa yksilö-, pari- tai ryhmähaastatteluna. Usein haastateltavat ovat luontevampia ja vapautuneempia kun haastattelutilanteessa on enemmän kuin yksi henkilö. (Hirsjärvi ym. 2004, 199.) Boost-valmennusjakson nuoret haasteltiin yksilöhaastattelulla. Tätä kautta nuori pystyi vapaasti kertomaan omasta elämäntilanteestaan ilman, että kukaan muu, haastattelijan lisäksi, oli kuulemassa. Uskoin tämän tuottavan syvällisempää tietoa nuoren tilanteesta ja kokemuksista.

Haastattelun tallentamista tavalla tai toisella pidetään tärkeänä ja se myös kuuluu teemahaastattelun luonteeseen. Tämä auttaa haastattelun sujumista nopeasti ja ilman katkoja. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 75, 92.) Haastattelut tallennettiin haastattelujen sujumisen vuoksi ja siksi, että haastatteliija pystyi haastattelun aikana keskittymään itse haastatteluun eikä vastausten kirjoittamiseen.

Aineisto, joka on tallennettu haastattelutilanteessa, on hyvä kirjoittaa sanasta sanaan puhtaaksi. Tätä kutsutaan litteroinniksi. Litterointi voidaan tehdä koko haastatteluaineistosta tai valikoiden aineistosta teema-alueiden mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2004, 210.) Elävä puhe ja auki kirjoitettu teksti ovat aineistotyyppinä erilaisia. Elävässä puheessa on paljon yksityiskohtia, joita voidaan tehdä näkyväksi litteroinnissa kirjoittamalla litterointi siten, että litterointiin lisätään erilaisia symboleja. Nämä symbolit kattavat erilaisia asioita, kuten tauot, puheen päällekkäisyydet, sävelkulun, äänen voimakkuuden ja nopeuden sekä hengityksen ja naurun. Näitä symboleja on tarkoituksenmukaista käyttää siihen tarkkuustasoon saakka, joka on tutkimuksen kannalta oleellista. Mikäli esimerkiksi puheessa esiintyvällä sävelkululla ei ole oleellista merkitystä tutkimuksen kannalta, voi nämä jättää pois litteroidessa. Ei ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa litterointitapaa. Litteraation tarkkuus ei välttämättä kerro tutkimuksen laadusta. (Juhila & Suoninen 2016, 451-452, 486.)

Haastattelujen jälkeen aineisto litteroitiin joko saman tien tai viimeistään kahden päivän päästä haastattelusta. Aineisto litteroitiin kokonaisuudessaan kirjoittamalla se tietokoneelle. Tutkimuksen kannalta ei ollut oleellista käyttää täysin tarkkaa litterointia esimerkiksi sävelkulun kautta, joten sitä ei litteroitu käyttäen kaikkia symboleita vaan tutkimuksen kannalta oleellisia symboleita. Tämän tutkimuksen kannalta oleellisena pidettiin lähinnä puheessa ilmenevien taukojen merkitseminen ja esimerkiksi pisteitä ja pilkkuja on käytetty tavalliseen tapaan. Litteroitua aineistoa kertyi yhteensä noin 27 sivua.

5.2.3 Sisällönanalyysi kategorisoimalla

Aineiston käsittely ja analysointi kannattaa aloittaa mahdollisimman pian aineiston keruun jälkeen. Tämä siksi, että alkuvaiheessa aineistoa on vielä helppo täydentää tai selventää. Juuri kerätty aineisto inspiroi tutkimuksen tekijää. (Hirsjärvi ym. 2004, 211.) Aineiston käsittely aloitettiin nopeasti aineiston keruun jälkeen. Aineisto tuotti sen verran eri teemoja ja asioita, että täydentämistä ei koettu tarpeelliseksi. Kun kaikki haastattelut oli litteroitu, tulostettiin aineisto paperiversioksi lukemisen ja merkintöjen tekemisen helpottamiseksi. Tutkimuskysymys oli jatkuvasti esillä jo lukemisen aikana. Aineistoa käytiin lukemalla läpi lukuisia kertoja. Haastatteluiden jälkeen aineisto käsiteltiin sisällönanalyysin aineistolähtöisellä analyysillä kategoria-analyysia käyttäen.

Kategorisoinnilla nimeämme ja luokittelemme ihmisiä ja asioita tarkastelemalla kulttuuria ja moraalia. Kategorioilla määrittelemme ja kuvaamme sekä muita että itseämme ja järjestämme ympärillämme olevaa maailmaa ja se on osa jokapäiväistä elämäämme. Ilman kategorisointia ihmisten on mahdotonta ymmärtää toisiaan erilaisissa tilanteissa sekä koordinoita yhteistä toimintaa. Kategoriat kertovat paljon ajasta, jossa elämme ja siitä minkä käsitämme esimerkiksi normaalina, arvokkaana tai jollain tavalla poikkeavana. (Juhila, Jokinen & Suoninen 2012, 9-10, 12.)

Kategorisointia voidaan käyttää myös tieteellisenä lähestymistapana, jolloin voidaan tarkastella kategorioita ihmisten keskinäisessä toiminnassa siten, että kategoriat ovat läsnä toiminnassa ja sosiaalisina tuotteina käytettynä. Tieteellisessä lähestymistavassa kategoriat eivät ole valmiiksi muotoutuneet vaan ne tehdään kielen käytön ja muun toiminnan kautta olemassa oleviksi. Koska ihmisen kyky ymmärtää maailmaa, käyttäytyä ja toimia riippuvat tavasta kategorisoida maailmaa, voidaan kategorisoinnin avulla paljastaa ihmisen ajattelun ja toiminnan perimmäiset periaatteet. Kategoria-analyysia voidaan kutsua myös kategorisoinniksi ja luokittelun kautta syntyneitä nimeämisiä kategorioiksi. (Juhila, Jokinen & Suoninen 2012, 9-10, 12 33.)

Tutkimuksen aineiston on tarkoitus vastata tutkimuskysymykseen ja tätä kautta aineiston on tarkoitus kuvata tutkittavaa ilmiötä. Sisällönanalyysin kautta tuodaan esille sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä ja pyritään muodostamaan aineisto selkeään ja tiiviiseen muotoon. Oleellista on, että aineistossa olevaa informaatiota ei kadoteta tämän aikana. Selkeyden kautta voidaan tuottaa luotettavia johtopäätöksiä ilmiöstä, joka on tutkimuksen kohteena. Analyysissa käytetään loogista päättelyä ja tulkittaa. Aineisto hajotetaan osiin ja kootaan uudelleen loogisella tavalla. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Aineistolähtöisen analyysin kautta tutkimusaineistosta pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus ja analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti jolloin analyysiyksiköt eivät ole etukäteen sovittuja tai harkittuja. Tämä tarkoittaa sitä, että aikaisemmat havainnot, tiedot ja teorit eivät ole tekemisissä tutkittavan ilmiön analyysiin ja sen lopputulokseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 96.) Toisin sanoen tutkimuksessa lähdetään liikkeelle niin sanotusti puhtaalta pöydältä eli ilman ennakko-oletuksia tai määritelmiä. Teoria rakennetaan tällöin aineistosta lähtien. (Eskola & Suoranta 1998, 19.)

Laadullisen tutkimuksen analyysiin kuuluu kaksi vaihetta, jotka ovat havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen. Varsinaisesti nämä eivät olet kaksi erillistä vaihetta vaan tavallaan ne kulkevat käsi kädessä. Havaintojen pelkistäminen tapahtuu kahdessa eri osassa. Kun aineistoa aletaan tarkastella, otetaan huomioon se tieto, joka on olennaista tutkimuskysymysten ja viitekehyksen kannalta. Tällöin aineistosta saadaan helpommin hallittava. (Alasuutari 1993, 39–40.) Tätä kutsutaan pelkistämiseksi ja sen kautta karsitaan pois se mikä ei ole oleellista tietoa. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi tiivistämällä informaatiota tai pilkkomalla sitä osiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–109.)

Myös pelkistämisen toisen vaiheen ideana on edelleen karsia aineistoa yhdistämällä havaintoja. Edellisen vaiheen havaintoja yhdistetään etsimällä niille yhteistä piirrettä tai nimittäjää, joka kuvaa havaintoja. (Alasuutari

1993, 40.) Ilmaisut jaetaan niihin ilmaisuihin, jotka ovat nousseet esiin aineiston kautta. Tutkimustehtävä ohjaa edelleen aineiston pelkistämistä ja tarkoituksena on luoda tutkimuksen pohjaksi perusrakenne. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109–110.)

Havaintojen yhdistämisessä on lähtökohtana se, että aineistosta tulisi esimerkkejä samasta ilmiöstä (Alasuutari 1993, 40). Samaa tarkoittavat ilmaisut jaetaan luokkiin eli kategorioihin ja niille annetaan kategorian sisältöä kuvaava nimi. Tämän jälkeen kategorioista muodostetaan vielä yläkategorioita, joille annetaan myös sisältöä kuvaava nimi. Kategorisointi jatkuu vielä yhdistämällä yläkategoriat yhdeksi kaikkea kuvaavaksi kategoriaksi, jonka kautta vastataan tutkimusongelmaan. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 103.)

Aineiston useiden lukukertojen jälkeen, aineistosta karsittiin pois epäolennainen tieto, joka helpotti aineiston hallintaa huomattavasti. Tämän jälkeen nostettiin esiin aineistosta nousseet eri ilmaisut, jotka vastasivat tutkimuskysymykseen. Tätä kautta saatiin kokonaiskuva siitä, mitä ja miten paljon aineistosta on noussut eri ilmaisuja. Ilmaisuja jaettiin alakategorioihin, jotka kuvasivat samaa asiaa. Ilmaisut myös laskettiin määrällisesti. Tämän jälkeen muodostuivat vielä yläkategoriat yhdistämällä alakategorioita siten, että samaa tarkoittavia ilmaisuja yhdisteltiin yhteen kategoriaan. Yläkategoriat jaettiin vielä samalla tavalla pääkategorioiksi, joista muodostui samalla tulosten pääotsikot. Pääkategorioiksi muodostuivat vaikutukset työllistymiseen ja kouluttautumiseen, kokemukset sisällöstä, kehittämisohdotukset, vaikutukset arkielämään ja kokemukset ryhmässä toimimisesta. Kategorioiden otsikot on pyritty nostamaan esiin siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin tutkimuskysymykseen ja kuvaavat mahdollisimman hyvin niitä asioita, jotka tutkimuksessa nousivat esiin haastateltavien kokemana.

Laadullisen analyysin toinen vaihe on arvoituksen ratkaiseminen, jota voidaan nimittää myös tulosten tulkitsemiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että pelkistämisestä saaduista niin sanotuista johtolangoista ja tuloksista tehdään jokin tulkinta ilmiöstä, jota tutkitaan. (Alasuutari 1993, 44.) Vaiheessa edetään tuottamalla kielellisiä ilmauksia teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Menetelmä perustuu tutkijan tekemiin tulkintoihin ja päättelyyn. Tässä tutkijan tulee pyrkiä ymmärtämään mitä haastattelussa ilmenneet asiat ovat merkinneet tutkittavalle tutkittavan omasta näkökulmasta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111–113.) Analyysi ei ole vain tulosten kertomista kategorioittain vaan tarkoituksena on saada aineistosta irti jotain sellaista, mikä ei ole suorissa lainauksissa sellaisenaan läsnä. (Ruusu-vuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 19.) Pelkistämisen ja kategorisoinnin jälkeen alettiin muodostaa varsinaista tulosten tulkitsemista yläkategorioinnin mukaan.

Tieteellinen työ voidaan sanoa loppuun saatetuksi, kun siitä on laadittu se-
lostus, tai tulokset on tuotu julkisuuteen muilla tavoin (Hirsjärvi ym. 2004,
221). Tuloksissa kuvataan myös analyysin perusteella tehdyt kategoriat ja

niiden sisällöt. Johtopäätöksissä tutkija pyrkii ymmärtämään tutkittavien asioiden merkitystä tutkittavalle tutkittavan näkökulmasta. (Tuomi & Sara-järvi 2009, 108.) Aineistosta saatavien havaintojen ja tulosten perusteella kirjoitettiin tämä opinnäytetyö, jossa tulokset julkaistaan.

5.3 Tutkimusaineisto ja haastattelut

5.3.1 Tutkimusaineiston kokoamisesta

”Haastattelun avulla pyritään keräämään sellainen aineisto, jonka pohjalta voidaan luotettavasti tehdä tutkittavaa ilmiötä koskevia päätelmiä” (Hirs-järvi & Hurme 2011, 66). Tutkimussuunnitelman mukaan tarkoituksena oli arpoa 17:sta valmennusjakson käyneestä nuoresta ne kuusi, jotka haastatteluun pyydetäisiin mukaan. Kuitenkin tutkimusluvan saavuttua, tein päätöksen, että haastateltavia ei arvottaisi vaan haastatteluihin pyydetäisiin ensisijaisesti niitä nuoria, joilla uskoin olevan mahdollisimman paljon kerrottavaa valmennusjaksoon liittyen. Toisin sanoen päätin haastatella sellaisia nuoria, joiden uskoin tuottavan mahdollisimman paljon haastatteluaineistoa.

Ensimmäisten haastattelujen sopimisen ja itse haastattelujen jälkeen tulin kuitenkin siihen tulokseen, että pyydän haastatteluun kaikki nuoret, jotka tavoitan ja jotka siihen suostuvat. 17:sta nuoresta kuitenkin muodostui kuusi, jotka halusivat osallistua haastatteluun ja jotka saapuivat paikalle. 17:sta nuoresta neljää ei tavoitettu puhelimitse ollenkaan useista yrityksistä huolimatta useiden viikkojen aikana. Soittaessa numeroihin ei saanut yhteyttä tai kukaan ei vastannut, saatikka soittanut takaisin. Kaksi kaikista nuorista sanoi, että eivät halua osallistua haastatteluun ollenkaan. Yksi nuorista oli suorittamassa asepalvelusta, joten haastattelun sopiminen oli huomattavan vaikeaa. Haastatteluun suostui kymmenen nuorta. Näistä neljä kuitenkin perui haastattelun. Kaksi haastatteluun suostuneista perui haastattelun haastattelupäivänä vedoten elämäntilanteeseensa eivätkä halunneet varata uutta haastattelu-aikaa. Kaksi haastatteluun suostuneista nuorista taas perui haastattelun, mutta eivät vastanneet mitenkään enää uuteen aikaehdotukseen. Koska olin painottanut nuorille tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuutta, en halunnut myöskään painostaa ketään sopimaan uutta aikaa. Haastatteluihin osallistui siis alkuperäisen suunnitelman mukaan kuusi nuorta huolimatta yrityksestä saada haastatteluun useampia nuoria.

5.3.2 Tutkimusaineisto ja haastateltavien taustatiedot

Haastateltujen nuorten määräksi tuli kuusi. Haastateltuja nuoria oli kaikista kolmesta valmennusjaksosta. Ensimmäisestä valmennusjaksosta haastateltuja oli kolme, toisesta yksi ja kolmannesta kaksi. Ensimmäisen valmennusjakson käyneiden osalta haastattelu suoritettiin noin 12 kuukautta valmennusjakson jälkeen. Toisen valmennusjakson käyneen osalta valmennusjaksosta oli kulunut noin 10 kuukautta ja kolmannen valmennusjakson käyneiden osalta noin neljä kuukautta. Iältään haastateltavat olivat 19-26-vuotiaita. Kuudesta haastateltavasta kaksi oli naisia ja neljä miehiä.

Kaikki haastateltavat olivat suorittaneet peruskoulun. Kolmelle haastateltavista ei ollut peruskoulun jälkeistä ammatillista tai lukio-koulutusta suoritettuna tai parhaillaan suorituksessa. Kaksi nuorista oli kuitenkin suorittanut joitakin lukio-opintoja ennen valmennusjaksoa. Kaksi haastateltavista nuorista oli juuri suorittamassa (aloittanut valmennusjakson jälkeen) ammatillista tutkintoa ja yksi nuorista oli sellaisen suorittanut jo ennen valmennusjakson alkamista.

Nuorilla oli vaihtelevasti työkokemusta. Yhdellä nuorella ei ollut peruskoulun tet-jakson lisäksi mitään työkokemusta. Kahdella nuorella työkokemus koostui Te-palveluiden järjestämästä työkokeilusta. Kahdella nuorella oli sekä työkokeilukokemusta että muutaman kuukauden ajalta työkokemusta. Yhdellä nuorista oli pidempi, 3 vuoden, työjakso takana. Kaikki kuusi nuorta olivat valmennusjakson alkaessa työttöminä. Yksi nuorista oli juuri keskeyttänyt lukion.

5.3.3 Haastatteluista

Haastattelut suoritettiin nuorten työllisyyspalveluiden tiloissa. Haastatteliija tuli nuoria vastaan sovittuun tuttuun paikkaan, koska työllisyyspalveluiden tiloja voi olla vaikeaa löytää. Haastattelut sovittiin puhelimitse ja samalla haastateltaville lähetettiin sähköpostitse tiedote tutkimuksesta (liite 4), haastattelun teema-alueet ja valmennusjakson lukujärjestys. Teema-haastattelurunko ja ohjelma päätettiin lähettää haastateltaville, jotta he näkevät etukäteen aihealueita ja voivat halutessaan jo miettiä etukäteen mitä haluavat tuoda tilanteestaan ja kokemuksistaan ilmi. Lisäksi ohjelman oli tarkoituksena palauttaa mieleen kokemuksia jo ennakkoon.

Ennen haastattelua haastateltavat saivat myös oman valmennusjakson lukujärjestyksen, joka oli esillä koko haastattelun ajan muistuttamassa valmennusjakson sisällöistä. Ennen haastattelua myös kerrattiin tutkimukseen osallistumisen tekijät. Haastateltaville kerrottiin sanallisesti mitä haastattelun tiedotteesta (liite 4) oli kerrottu muun muassa haastattelun

vapaaehtoisuudesta sekä siitä, että haastattelu tallennetaan ja haastattelusta saatetaan ottaa suoria lainauksia valmiiseen opinnäytetyöhön. Erityisesti haastattelun vapaaehtoisuutta ja mahdollisuutta irtisanoutua tutkimusaineistosta tutkimuksen missä tahansa vaiheessa painotettiin. Haastattelun aluksi myös pyydettiin jokaiselta haastateltavalta kirjallinen suostumus (liite 5) haastatteluun, jota tehtiin kaksi kappaletta, toinen nuorelle ja toinen tutkijalle.

Haastattelut olivat kestoltaan puolesta tunnista tuntiin ja ne etenivät teemojen mukaisesti. Koska haastattelut tallennettiin nauhuriin, oli minun tutkijana helppoa keskittyä haastatteluun ja esittää tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Haastateltaville kerrottiin ennen haastattelun alkamista, että mikäli haastateltava ei halua vastata johonkin kysymykseen, on kysymykseen mahdollista jättää vastaamatta. Lisäksi tarjottiin myös mahdollisuutta tarvittaessa pitää taukoa haastattelusta.

Useat haastateltavat kertoivat jännittävänsä haastattelutilannetta ainakin jonkin verran. Joidenkin haastateltavien osalta se saattoi vaikuttaa haastattelun sisältöön ja siihen miten paljon haastateltava sai kerrottua kokemuksiaan. Nuoret kokevat usein jännittävän tilanteen siten, että ”pää tyhjenee”, kuten jotkut nuoret ilmaisivat tämän haastattelutilanteissa. Haastattelutilannetta yritin tutkijana keventää tuomalla omalla asenteellani rentoa jutustelua ennen haastattelua ja myös jonkin verran haastattelujen aikana. Sinänsä haastateltaville oli varmasti mielekästä jännittämisen helpottamiseksi, että haastattelijana toimi jo tuttu valmennusjakson ohjaaja eli tutkija itse. Se, että tutkija itse oli ollut valmennusjaksolla ohjaajana, olisi voinut mielestäni tuottaa ongelman, että nuoret haastateltavat olisivat halunneet miellyttää vanhaa ohjaaja antamalla vastauksia, joihin haastattelijana itse olisi ollut tyytyväinen. Mielestäni nuoret kuitenkin antoivat vastauksensa tarkoituksenaan olla miellyttämättä haastattelijaa. Tästä kertoo mielestäni se, että nuoret antoivat haastatteluissa myös selkeitä kehittämisideoita valmennusjaksoon.

Haastattelu on vuorovaikutustilanne, johon vaikuttavat esimerkiksi haastattelutilanteessa puhutut puheenvuorot, muu keskinäinen vuorovaikutus ja asettuminen tilaan sisältäen esimerkiksi asennon sekä eleet ja ilmeet. Tilanteeseen osallistujat tulkitsevat toimintaa luoden kehyksen seuraavalle toiminnolle. (Ruusuvuori 2010, 270.) Useista haastatteluista tuli mieleen, että nuoria piti rohkaista kertomaan mielipiteensä. Koen, että nuoret pitivät omia vastauksiaan riittämättöminä, joten haastattelujen aikana yritin rohkaista nuoria muun muassa omilla ilmeilläni ja eleilläni sekä kehumalla vastauksia, jotta nuoret rohkaistuisivat kertomaan ajatuksiaan ja ymmärtämään, että kaikki vastaukset ja ajatukset olivat yhtä tärkeitä. Tällaisilla teoilla nuoret mielestäni kokivat, että kaikki vastaukset ovat tervetulleita.

Lisäksi ongelman aiheutti se, että osalla haastateltavista valmennusjakson käymisestä oli aikaa kymmenestä kuukaudesta vuoteen. Joidenkin nuorten

oli selkeästi vaikeaa muistaa valmennusjakson todellista sisältöä, vaikka ohjelma oli näkyvillä koko haastattelun ajan ja ohjelma oli myös lähetetty etukäteen sähköpostitse. Tämä tuotti haastetta tutkimuksen sisältöön, koska nuoret eivät enää muistaneet mitä kaikkea valmennusjaksolla oli tehty. Kuitenkin osa jo aikaisemmin valmennusjakson käyneistä nuorista muisti todella hyvin sisällön ja osasi kertoa kokemuksiaan varsin hyvin. Jatkossa tämän kaltaisissa tutkimuksissa haastattelut kannattaa tehdä huomattavan paljon aikaisemmin kuin noin vuoden päästä valmennusjaksosta. Nyt oli kuitenkin mielestäni tärkeää saada tietoa kaikista järjestetyistä valmennusjaksoista. Vaikka valmennusjaksot olivat pääsääntöisesti saman sisältöisiä, oli niissä myös joitakin eroja.

Koska ensimmäinen haastateltava koki haastattelun jälkeen, että ei osannut kertoa kaikkea mielestään olevaa haastattelun aikana, annettiin haastateltaville halutessaan mahdollisuus toimittaa lisäyksiä esimerkiksi sähköpostin välityksellä, mikäli tämän koki tarpeelliseksi. Sähköpostitse ei kuitenkaan tullut mitään lisäyksiä.

5.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksissa pyritään arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi ym. 2004, 216). Laadullisen tutkimusmenetelmän tutkimuksessa tutkija itse ja hänen rehellisyytensä ovat luotettavuuden kriteereinä. Arvioinnin kohteena ovat tutkijan tekemät teot, valinnat ja ratkaisut. (Vilka 2005, 158–159.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen kuuluu se, että tutkija selostaa tutkimuksen toteutuksen tarkasti. Tämä tarkoittaa aineiston kannalta sitä, että tutkija kuvaa aineiston tuottamisen olosuhteet selvästi ja totuudenmukaisesti siten, että esimerkiksi haastattelupaikat ja -olosuhteet, haastatteluun käytetty aika, mahdolliset häiriötekijät ja virhetulkinnat tulevat esille. Kuvaukseen liittyy myös haastattelijan oma itsearviointi tilanteesta. Myös aineistosta syntyvän luokittelun perusteet tuodaan ilmi. Tulosten tulkinta on myös tuotava esille niin, että tulkinnat tulevat esitetyksi perustellen. (Hirsjärvi ym. 2004, 216–218.) Koen, että olen tutkijana tuonut ilmi kaikki tutkimukseen oleellisesti vaikuttaneet tekijät. Lisäksi koen kuvanneeni nämä tekijät asianmukaisesti ja riittävän tarkasti, jotta tutkimuksesta on näiltä osin tullut luotettava.

Tutkimuksen validius voi tarkoittaa sitä, että tutkimuksen mittari tai tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä asiaa, mitä on tarkoituskin mitata (Hirsjärvi ym. 2004, 216). Laatua voidaan tarkastella esimerkiksi siten, että teemahaastattelurunko suunnitellaan hyvin (Hirsjärvi & Hurme 2011, 184). Oman tutkimukseni kannalta tämä tarkoitti tutkimusmenetelmän valintaa siten, että menetelmä palvelee tutkimuksessa haettavaa tietoa ja tutki-

muskysymystä. Koen, että teemahaastattelu oli juuri oikea valinta tutkimuksen tekemiseen. Koen myös, että teemahaastattelurunko oli muodoltaan sellainen, että se keräsi tietoa juuri tutkimusongelman kannalta olennaisesta näkökulmasta.

Tutkijan on haastavaa ymmärtää tutkittavan kohteen kokemuksia täysin tyhjentäväsi. Omien tematisointiensa ja kysymystensä kautta tutkija ymmärtää ja tulkitsee tutkimuskohdetta. (Vilkkä 2005, 98.) On varmasti mahdollonta ymmärtää tutkimukseen osallistujaa täysin tyhjentävästi ja oikein. Koen kuitenkin tuottaneeni tutkimuksen tulokset saatujen haastattelujen ja aineiston pohjalta niin hyvin, kuin se on mahdollista.

Tutkimuksen luotettavuuteen olisi voinut vaikuttaa tutkijan oma halu tuottaa tietoa, joka takaa valmennusjakson jatkon ja tuottaa vain tietoa, jonka kokee hyödylliseksi. Vaikka tutkimus tuotti pääasiallisesti valmennusjakson positiivisia vaikutuksia, en usko oman haluni olleen osallisena tähän. Nuoret toivat selkeästi ilmi itse valmennusjaksoon liittyviä positiivisena nähtäviä tuloksia, näkemyksiä ja kantoja. Nuoret toivat myös esiin kehitettäviä asioita, jotka olen myös nostanut tutkimuksessa esiin asianmukaisella tavalla.

5.5 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen on otettava eettiset näkökulmat huomioon jo tutkimuksen aloittamisesta lähtien. (Hirsjärvi ym. 2007, 27.) Tutkimuksessa on tärkeää noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu esimerkiksi noudattaa rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta koko tutkimuksen ajan sekä tehdä eettisesti oikeita ratkaisuja muun muassa tiedonhankintaan ja tutkimusmenetelmään liittyen. Lisäksi siihen kuuluu muun muassa muiden tutkimusten tuominen esille niitä arvostavalla tavalla ja se, että tutkimus on kokonaisuudessaan toteutettu tieteellisen tiedon tuottamisen vaatimusten mukaan. Hyvää tieteellistä tietoa voidaan loukata esimerkiksi piittaamattomuutena käytäntöä kohtaan, vilpillä, sepittämisellä, havaintojen vääristelyllä, plagioinnilla tai anastamisella. (Kuula 2011, 34–38.) Tutkimuksen toteutuksessa olen pyrkinyt käyttämään hyvän tieteellisen käytännön periaatteita. Olen pyrkinyt rehellisyyteen, huolellisuuteen ja tarkkuuteen tutkimuksen kaikissa vaiheissa ja kaikissa osioissa parhaani mukaan.

Tieto tulee hankkia objektiivisesti eli puolueettomasti ja on vältettävä subjektiivista kannanottoa. Ongelman voi tuottaa, jos itse aineisto ei saa tutkijan mieltä asian suhteen kääntymään. Vaikka laadullisen tutkimuksen luonteeseen ei varsinaisesti kuulu tutkimuksen toistettavuuden käsitettä kuten määrällisessä tutkimuksessa, on otettava huomioon, että tutkimuksen tekijä antaa tietoa, joka on tosiasiallisesti totta. Tutkimuksen tulosten tulee nousta tutkittavien kontekstista ja kokemuksista. (Metsämuuronen

2006, 17,121, 127 131.) Opinnäytetyön tutkimus tehtiin omaan työyhteisöni. Koska itse työskentelen kyseisessä organisaatiossa ja olen ollut vetämässä valmennusjaksoa, olisi se voinut tuottaa jollain tasolla halukkuutta esittää tutkimustuloksia siten, että valmennusjakson hyöty tulee todistettua. Koen kuitenkin, että tutkimuksen tulokset tulivat esille objektiivisesti enkä tuottanut tutkimuksen kautta tuloksia, joita itse olisin toivonut. Uskon, että tutkimuksen tulokset nousivat haastateltavista itsestään, ei minusta tutkijana, osana tutkimukseen kohdistunutta organisaatiota tai valmennusjakson ohjaajana.

Vaikka tutkimuksen kohteena olisi viranomaisen toiminnan tuloksellisuus, ovat kohteena usein myös asiakkaiden kokemukset. Asiakkaita tutkittaessa tämän oma yksityisyys on myös tutkimuksen kohteena, jolloin tutkimukseen voi liittyä myös arkaluontoisia alueita. Merkittävintä on se, että voiko tutkittavaa henkilöä tunnistaa tiedoista helposti ja ilman kohtuuttomia kustannuksia. Olennaista on, että aineistosta ei pystytä tunnistamaan yksittäisiä henkilöitä. (Kuula 2011, 75, 81, 112.) Teemahaastattelujen haastattelunauhoilla ei mainittu haastateltavien nimiä. Haastattelutallenteissa käytettiin oman tunnistamiseni helpottamiseksi tutkimuskohteista etunimen ensimmäistä kirjainta, josta pystyin itse tunnistamaan haastateltavan henkilön. Aineisto ja tulokset on ilmaistu niin, että haastateltavia ei voi tunnistaa opinnäytetyöstä. Myös suorat lainaukset on ilmaistu niin, että haastateltavaa ei voi tunnistaa. Koska haastatteluaineisto on pieni ja nuoret osittain toisilleen tuttuja, on myös tutkimuksessa esitetyistä suorista lainauksista jätetty pois kaikki tunnistetiedot haastateltavien anonymiteetin suojaamiseksi.

Tutkimuksen lähtökohtana tulee olla ihmisarvon kunnioittaminen, jonka vuoksi tutkittavalla tulee olla oikeus valita, haluaako tutkimukseen osallistua. (Hirsjärvi ym. 2007, 25.) Vapaaehtoisuuden tulee olla ehdotonta, jolloin tutkittavalla on aito mahdollisuus päättää itse osallistumisesta. Tämä vapaaehtoisuus tulee olla mahdollista koko tutkimuksen ajan, jolloin tutkimukseen osallistujalla tulee olla mahdollisuus perua osallistumisensa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. (Kuula 2011, 86.) Haastatteluja sopeissa painotin tutkijana, että haastattelu on täysin vapaaehtoinen. Ensimmäisen puhelun jälkeen muutama nuori halusi miettiä osallistumisestaan tutkimukseen. Toisen puhelun aikana painotin edelleen haastattelun olevan vapaaehtoinen. Haastattelun sopimisen jälkeen, laitoin myös nuorelle menevään sähköpostiin vielä maininnan vapaaehtoisuudesta. Tätä korostin myös tilanteessa, jossa haastattelun suostumuslomaketta allekirjoitettiin. Jokaiselta haastateltavalta pyydettiin kirjallinen suostumuslomake, jossa oli selvennetty tutkimukseen osallistujan oikeus vetäytyä tutkimuksesta sen missä tahansa vaiheessa. Oikeus vetäytyä tutkimuksesta missä vaiheessa tahansa, mahdollistettiin siten, että suostumuslomake sisälsi tutkijan henkilökohtaisen puhelinnumeron sekä sähköpostiosoitteen, jos sattuisi tilanne, ettei tutkijaa tavoitaisi enää työpaikaltaan. Vapaaehtoisuus tuli ilmi myös siinä, että jo haastatteluihin kerran suostuneita, mutta

haastattelun peruneita nuoria ei millään tavalla painostettu sopimaan uutta aikaa haastatteluun.

Tutkijaan pätee huolellisuusvelvoite, jonka mukaan tutkimusaineistoja tulee käsitellä laillisesti ja huolellisesti noudattamalla tutkittavien yksityisyyden suojaa. Lisäksi tutkijaa koskee myös periaate siitä, että esimerkiksi tutkimusaineisto tulee säilyttää ja hävittää asianmukaisella tavalla. (Kuula 2011, 87.) Tutkimusaineisto oli vain minun käsissäni ja aineisto säilytettiin lukittuna siten, että kukaan ulkopuolinen ei siihen olisi helposti päässyt käsiksi.

Tutkimusaineisto voidaan kerätä monin eri menetelmin, mutta kaikissa tapauksissa tutkittavalle tulee antaa tieto aineiston käytöstä. Tutkittavan motivoimiseksi voidaan myös kertoa tutkimuksen tavoitteesta ja miten tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää. (Kuula 2011, 99, 105.) Tutkittaville tehtiin ennen haastatteluja selväksi, että tutkimusta tehdään tätä opinnäytetyötä varten ja aineistoa käytetään vain sen toteuttamiseksi tai valmennusjakson kehittämiseksi, mikäli kehitettäviä tekijöitä ilmenee. Tutkittaville kerrottiin myös tutkimuksen tavoitteista.

Tutkittavalle on kerrottava muun muassa se, onko aineiston keruutapa kertaluontoinen vai edellyttääkö se jatkotoimenpiteitä, onko kyseessä vapaamuotoinen keskustelu vai edellyttääkö osallistuminen esimerkiksi kirjoittamista tai edellyttääkö osallistuminen esimerkiksi tutkijan tapaamisen vai onko se hoidettavissa puhelimitse. Tutkittavalle on myös kerrottava mahdollisista tallennevälineiden käytöstä ennen osallistumista sekä se kuinka paljon tutkimus vie mahdollisesti aikaa. Tutkittavalla on mahdollista tehdä vapaaehtoinen päätös tutkimukseen osallistumisesta, kun hänellä on kaikki tarvittavat tiedot tutkimuksen toteuttamisesta. (Kuula 2011, 106–107.) Tutkittaville kerrottiin aineiston keruun olevan kertaluontoinen. Muutaman nuoren koettua, etteivät he saaneet kerrottua välttämättä kaikkea haluamaansa, annettiin heille mahdollisuus halutessaan täydentää vastauksiaan sähköpostitse. Tutkittaville tehtiin selväksi ennen haastattelua, kuinka kauan tutkimus korkeintaan veisi aikaa ja että kyseessä on teemahaastattelu, joka tallennetaan kahdella tallentimella.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esitetään tutkimusaineistosta saadut tulokset. Kategoria-analyysi tuotti viisi eri kategoriaryhmää ja valmennusjaksoon liittyviä kategorioita löytyi yhteensä 118. Taulukossa 1 on kuvattu kaikki kategoriat järjestyksessä kategorioiden ilmausten lukumäärien mukaan. Kategoriat on avattu tuloksissa myös kategorioiden lukumäärien mukaisessa järjestyksessä.

Kategoria-analyysin kautta nousi viisi kategoriaa, jotka ovat vaikutukset työllistymiseen ja kouluttautumiseen, kokemukset sisällöstä, kehittämisehdotukset, vaikutukset arkielämään ja kokemukset ryhmässä toimimisesta. Lisäksi ensimmäisessä alakappaleessa on määrällinen koonti siitä, miten valmennusjakso on vaikuttanut elämän eri osa-alueisiin. Viimeisessä alakappaleessa on myös selvennetty, mikä on nuorten tilanne valmennusjakson jälkeen.

Taulukko 1. Aineistosta muodostuneet kategoriaryhmät ja niissä esiintyvät kategoriat lukuina.

KATEGORIA-RYHMÄT	KATEGORIOIDEN LUKUMÄÄRÄ
Vaikutukset työllistymiseen ja kouluttautumiseen	42
Kokemukset sisällöstä	26
Kehittämisehdotukset	23
Vaikutukset arkielämään	15
Kokemukset ryhmässä toimimisesta	12
Yhteensä	118

Tuloksissa on suoria lainauksia nuorten haastatteluista. Koska aineisto on pieni ja osa valmennusjakson käyneistä nuorista on tuttuja toisilleen, on lainaukset ilmaistu anonymiteetin suojaksi vain lainauksina ilman min-käänlaisia tunnistetietoja.

6.1 Määrälliset tulokset valmennusjakson vaikutuksesta elämään

Nuoria pyydettiin haastattelun aikana arvioimaan valmennusjakson vaikutusta sosiaalisiin kontakteihin ja vuorovaikutukseen, omaan jaksamiseen ja hyvinvointiin sekä elämäntilanteeseen. Jokainen osa-alue arvioitiin asteikolla 1-3. 1 tarkoitti, että valmennusjakso on vaikuttanut tähän heikentävästi, 2 pysyi ennallaan ja 3 parani. Kaikki nuoret eivät osanneet sanoa asteikolla 1-3 vaan osa kertoi myös sanallisesti esimerkiksi, miten joku tietty osa-alue oli parantunut. Taulukossa 2 on esitetty, miten haastateltavat kokivat valmennusjakson vaikuttavan kuhunkin osa-alueeseen.

Taulukko 2. Valmennusjakson vaikutukset elämän eri osa-alueisiin.

	1= Heikentyi	2= Pysyi ennallaan	3= Parani
Sosiaaliset kontaktit ja vuorovaikutus	0	1	5
Oma jaksaminen ja hyvinvointi	0	1	5
Elämäntilanne	0	1	5

Nuorista kolme oli sitä mieltä, että sosiaaliset kontaktit ja vuorovaikutus olivat parantuneet. Kaksi nuorista oli sitä mieltä, että toisaalta nämä olivat parantuneet, mutta toisaalta pysyneet ennallaan. Taulukossa nämä esitetty kuitenkin parantuneena osa-alueena, koska nuoret toivat ilmi tekijöitä, joiden kautta nämä olivat parantuneet. Yksi nuorista koki, että nämä olivat pysyneet samana.

Kolme nuorista oli sitä mieltä, että oma jaksaminen ja hyvinvointi olivat valmennusjakson aikana parantuneet. Yksi nuorista ilmaisi tämän parantuneen huomattavasti. Yksi nuorista arvioi tilanteen sekä parantuneen, että toisaalta myös pysyneen ennallaan. Yksi nuorista oli sitä mieltä, että tilanne oli pysynyt ennallaan.

Kolme nuorista on kokenut valmennusjakson vaikuttaneen elämänhallintaan parantavasti. Kaksi nuorista koki elämänhallinnan parantuneen huomattavasti ja yksi nuorista koki elämänhallinnan tunteen pysyneen ennallaan.

Kukaan nuorista ei kokenut valmennusjakson heikentäneen mitään osa-aluetta elämässään.

6.2 ”Pisti pyöriä liikenteeseen ja puhtia työnhakuun”- vaikutukset työllistymiseen ja kouluttautumiseen

Tutkimuksen suurimmaksi kategoriaksi muodostui ehdottomasti vaikutukset työllistymiseen ja kouluttautumiseen. Kategorioiden määräksi nousi 42 kategoriaa. Haastateltavat kokivat valmennusjakson laittaneen niin sanotusti ”pyöriä pyörimään”. Haastateltavat toivat ilmi, että valmennusjakson aikana oli alettu enemmän miettimään sitä, mitä tulevaisuudessa haluaisi tehdä, jotta oma tilanne alkaisi edetä, eikä jämähdettäisi paikoilleen. Moni nuorista oli jo elänyt samankaltaista elämää vuosia ollen koulutus- tai työelämän ulkopuolella ja ajatuksia niihin siirtymisestä ei juurikaan ollut viime vuosina tullut ennen valmennusjaksoa. Haastateltavat olivat osanneet miettiä jo konkreettisia seuraavia askelia, jotta oma tilanne etenisi. Haastateltavat toivat ilmi esimerkiksi ajatuksia koulutukseen hakeutumisesta tai siitä mitä pätevyyksiä voisi itselleen opiskella tai mitä töitä hakea, jotta työllistyminen olisi helpompaa tai mahdollisempaa.

Analyysi paljasti myös nuorten kokeneen, että valmennusjakso auttoi miettimään myös tulevaisuutta eteenpäin ainakin muutaman vuoden ja tietynlainen sekavuus ja epävarmuus liittyen tulevaisuuteen, oli väistynyt varmuuden ottaessa siinä enemmän sijaa. Tämä liittyi sekä koulutus- ja työelämään että myös muuhun elämään. Esimerkiksi koulu- ja työelämän kannalta oli alettu arvostamaan koulutuksen merkitystä työllistymisen kannalta. Alettiin ymmärtää, että esimerkiksi pelkkä peruskoulu ei ole välttämättä riittävä koulutus vakaan työuran perustaksi. Näiden pyörien liikenteeseen lähteminen oli tapahtunut lähinnä vielä ajatuksen tasolla suuromalla osalla nuorista. Konkreettisia liikkeitä ei välttämättä ollut tehty, mutta ajatuksen tasolla pyörät olivat lähteneet liikkeelle. Kävi myös ilmi, että elämäntilanne saattoi olla tällä hetkellä sellainen, että työllistymistä tai kouluttautumista ei pidetty ajankohtaisena omalla kohdalla. Nuoret osasivat kuitenkin nähdä, että ajatuksen tasolla olevat mietteet saatettaisiin toteuttaa, kun elämäntilanne on sellainen, että niihin on todella mahdollisuus.

No kyllä se niinku työnhaussa just pisti kun ((tauko)) vähän niinku pyörii liikenteeseen tai vähän niinku sinällään tai siis puhtii niinku.

On niinku alkanut miettii sitä, että enempi sen niinku jakson jälkeen alkanut miettiä, että mitä haluaa tehdä. Ja niinku miettinyt sitä, että mihin vois niinku hakea ja ettei jää ihan paikoilleen.

Tai ainakin sen hygieniapassin tarvitsee ainakin ja semmosta et kyllä se koulutuskin vois tietenkkin olla hyvä juttu. Kun ei itellä sellaista muuta kuin peruskoulu, joku ala ois ihan hyvä.

Just toi et tonne hakuprosessointiin et tietää niinku et miten tästä mennään niinku seuraavat kaks-kolme vuotta. ((tauko)) Ei oo enää niin hukassa niin sanotusti.

Se selkeytti ajatuksiani niinku työelämästä ja opiskelusta ja elämästä ylipäätään.

Joo, ajatusta enimmikseen on ollut mielessä. Ja aattelin siten kun on tuota just muuttanut, niin alkaa ettii niinku, alottaa kaiken puhtaalta pöydältä ja hakee töitä taikka kouluun.

Tutkimuksessa kävi ilmi myös, että tavallaan pyörät olivat lähteneet liikkeelle myös siinä mielessä, että aikaisemmin hyväksi ajateltu koulutus ei ehkä ollutkaan se sopiva vaihtoehto itselle. Oli joko ajateltu, että haluaisi käydä tietyn koulutuksen tai se oli jo aloitettu, mutta kuitenkin keskeytetty. Tuli myös ilmi, että haastateltavat tajusivat, ettei ole pakko lukea loppuun jo aloitettua tutkintoa, jos kokee ettei se ole itselle sopiva vaihtoehto. Nuoret alkoivat valmennusjakson kautta ymmärtämään itselle sopivan koulutuksen merkityksen ja sen, että ammatti tai opiskelu ylipäänsä kannattaa valita omien kiinnostusten kohteiden mukaan.

Tajus just et ei sitä lukioo tarvii väkisin yrittää vääntää vaan voi vaihtaa siihen mikä oikeesti kiinnostaa.

Joo, mä olin ehkä sitä autonkorjausta miettiny, mutta sinä aikana oli et ei.

Haastateltavien mukaan valmennusjakso laittoi myös puhtia töiden hakeamiseen eli pelkän ajatuksen tasolla tapahtuneen toiminnan lisäksi oli myös tapahtunut konkreettisia asioita oman työllistymisen edistämiseksi. Haastateltavat toivat ilmi etsineensä työpaikkoja ja osa haastateltavista oli hakenut töitä, joista joko odottivat vastausta tai olivat jo saaneet kielteisen vastauksen. Kävi myös ilmi, että osa nuorista oli alkanut tekemään suunnitelmia työllistymisen suhteen, vaikka konkreettisia askelia työllistymiseen ei oltu vielä otettu. Halua työllistymiseen oli, mutta varsinaista edistymistä sen suhteen ei ollut vielä tapahtunut. Valmennusjakson aikana oli myös

haettu työkokeilupaiikkaa, mutta päädytty olemaan aloittamatta työkokeilu saadusta paikasta huolimatta.

Paranihan et niinku jollaki tapaa et pisti meikäläiseen jonki-laista puhtia et semmoseen työnhakuunkin esimerkiksi et semmosta.

On se CV kunnossa, muutaman työhakemuksen lähettänyt ja paljon vastaan tullut, mutta ei oo vielä napannut mitään.

Joo, netin kautta oon kattonut niinku työmahdollisuuksia et mistä päin niinku oon kattonut, mutta en oo kyllä vielä hakenut. On niinku inspistä haluta päästä sinne, mutta en oo vielä saanut aikaseks sitä, että hakee.

Sit on suunnitelmii et on auttanut tässä työllistymisessä kyllä.

Kyllähän, sinä aikana sain haettua paikan niinku siihen työkokeiluun mut sit mä en mennä sinne. Oli sillä sellainen vaikutus, että mä sain sinä aikana haettua paikan.

Töiden hakemista oli helpottanut valmennusjaksolla tehty CV. Nuoret olivat oppineet valmennusjaksolla, mitä hyvä CV pitää sisällään ja hyvän CV:n teko koettiin jopa onnistumisen kokemuksena. Kaikki eivät olleet koskaan tehneet itselleen CV:tä, mutta onnistuivat tekemään mielestään valmennusjaksolla hyvän sellaisen, jota nuoret pitivät myös työllistymisen edellytyksenä. Onnistuneen CV:n kautta työllistymistä pidettiin myös mahdollisempänä. Kahden ryhmän kanssa oli harjoiteltu myös työhaastattelussa toimimista. Nuoret toivat esiin tämän positiivisena kokemuksena, koska työhaastattelua ei tule muuten ajateltua tai siihen valmistauduttua ja nyt sitä sai kokeilla tutussa ja turvallisessa ympäristössä vaikka harjoitus ei olisi onnistunut suunnitellusti. Kaikki eivät myöskään välttämättä olleet käyneet työhaastattelussa aikaisemmin tai vain muutamassa haastattelussa, joten tilanne koettiin hyvänä harjoituksena muutenkin. Huolimatta epäonnistuneesta harjoituksesta, tätä pidettiin hyvänä kokemuksena ja nuoret kokivat sen tuovan tulevisissa työhaastatteluissa toimimiseen lisävarmuutta. Työhaastattelun harjoittelemista pidettiin myös työllistymistä edistävänä tekijänä.

Mun mielestä se oli tosi hyvä niinku just miten käytiin läpi eri CV:n teko.

Jotkut niinku just alotettiin tekee niinku ansioluetteloo et niinku käytiin niitä juttuja läpi niin se toi niinku lisää informaatioo ja semmosta onnistumista niinku et ties enemmän sit niinku.

Sit tää oli kans hyvä tää työhaastattelun harjoittelu. Vaikkei siitä muistaakseni kauheesti mitään tullut. Se et niinku et mä oon ollut yhdessä työhaastattelussa, se oli just se (yrityksen nimi poistettu), mut mä en oo muissa ollut niin se oli niinku se, että sai harjotella, se oli kans hyvä juttu. Kun ei sitä tuu muuten niinku mietitty.

Tutkimus paljasti, että valmennusjakson kautta oli päätetty hakeutua koulutukseen tai hakeutuminen oli tehty valmennusjakson aikaan, jolloin oli käynnissä toisen asteen koulutusten yhteishaku. Yhteishaku oli käynnissä vain yhden valmennusjakson aikaan. Nämä nuoret eivät kokeneet valmennusjakson vaikuttaneen alavalintaan vaan enemmänkin hakemiseen ylipäänsä, koska hakeminen oli tehty valmennusjakson aikana.

Siellä mä tein yhteishaun ja mistä mä sit jatkoin ens elokuussa tai sitä seuraavana elokuuna tota Stadin ammattiopistoon. ((tauko)) Ei se varmaan varsinaisesti vaikuttanu siihen tota niin ((tauko)) tai ainakaan siihen alaan tai ((tauko)) mut siis ((tauko)) vaikutti siltä osin, että ((tauko)) öö ((tauko)) siis tein sen yhteyshaun.

Muistaakseni sen takia päätin hakea ((tauko)) tai mennä takaisin niinku opiskelemaan.

Valmennusjakson vaikutukset työllistymiseen ja kouluttautumiseen voidaan tulosten perusteella nähdä monesta eri näkökulmasta. Toisaalta nuoret ottivat konkreettisia askelia työllistymisen tai kouluttautumisen suuntaan. Nuoret olivat esimerkiksi hakeneet töitä tai hakeutuneet ja päässeet koulutukseen, jotka ovat selviä konkreettisia merkkejä tähdäten lopulta työllistymiseen. Toisaalta monet nuoret olivat ottaneet selviä askelia työllistymiseen tai kouluttautumiseen ajatuksen tasolla, jota voidaan myös tavallaan pitää selvänä merkinä työllistymiseen suuntaavana toimintana. Suuri osa nuorista oli tehnyt juuri tätä ajatuksen tasolla tapahtuvaa työtä työllistymisen tai kouluttautumisen suuntaan. Varsinaista työllistymistä valmennusjakson avulla ei kuitenkaan ollut tapahtunut.

6.3 ”Sai paljon tietoa”-kokemukset sisällöstä

Tutkimuksen tulosten mukaan nuoret olivat saaneet valmennusjaksosta paljon tietoa ja tämä tieto koettiin hyödylliseksi. Tietoa tuli laajasti eri osa-alueista ja nuoret olivat oppineet paljon uusia asioita. Nuorilla ei välttämättä ollut ennestään kaikkea itselleen tarpeelliseksi kokemaansa tietoa työllistymisestä tai koulutukseen hakeutumisesta. Tuloksista tuli myös

ilmi, että nuoret eivät välttämättä olleet perehtyneet vielä työelämään liittyviin tekijöihin tai siihen liittyviin asioihin, mutta saadusta tiedosta oli hyötyä. Kaikki tieto ei kuitenkaan ollut kaikille uutta. Haasteltavat toivat myös esiin, että tietyt asiat olivat heille vanhan muistuttamista. Asioista muistuttamista pidettiin kuitenkin hyvänä asiana. Nuoret toivat myös ilmi, että uutta tietoa oltiin osattu jo käyttää hyväksi omassa elämässä. Tieto ei ollut jäänyt vain ajatuksen tasolla tapahtuvaksi ajatteluksi vaan siinä osattiin nähdä yhteys myös sen todelliseen käytettävyyteen omassa elämässä.

Sieltä sai niin paljon tietoa ja sitä niinku skarppaamista yli-päättänsä.

Ja niin, että siellä tuli uusia juttuja et se oli niin, paljon uusia juttuja.

Tän vois niinku tiivistää tän lauseen sillä tapaa et käytii sellasii niinku tuota noin älyttömän niinku ((tauko)) tärkeitä esimerkkejä käytiin tuolla niinku läpi ja sit tota noin niin oppi niinku sai aika paljo enemmän tietoo työnhausta ja jotakin semmosta et sit totta kai niinku käytti tietoo hyväkseen niin tota noin niinku niistä oli hyötty ihan älyttömästi mitä käytiin läpi et voi olla et meikäläisellekin sit ihan jatkossa tai ihan muutenkin.

Parani, koska en ollut aikaisemmin niinku perehtynyt kunolla mihinkään työelämään tai muuhun tällaiseen aihealueeseen.

No siis, ei nyt tavallaan mitään uutta mutta sellasta hyvää muistutusta.

Vaikka työllistyminen tai kouluttautuminen ja niihin hakeutuminen ei ollut kaikkien haastateltavien kohdalla ajankohtaista, osattiin saadussa tiedossa nähdä myös yhteys tulevaisuuteen. Kaikkien valmennusjakson käyneiden nuorten elämäntilanne ei ollut nyt otollinen koulutukseen hakeutumiseen tai työllistymiseen. Tutkimuksessa kävi kuitenkin ilmi, että tietoa saatetaan osata hyödyntää myös sitten, kun tilanne on itselle ajankohtainen.

Ei nyt välttämättä tällä hetkellä, mutta tulevaisuudessa sitten, kun ajattelin hakea töitä ((tauko)) joskus pitkän ajan päästä ((tauko)) niin silloin varmasti osaa hakea paremmin ja tiedän, miten haetaan ja miten siihen valmistaudutaan ja muuta.

Haastateltavat toivat ilmi konkreettisia esimerkkejä siitä, mistä olivat saaneet tietoa. Tietoa oli saatu muun muassa työelämän pelisäännöistä eli työpaikalla toimimisesta ja työn aloittamiseen liittyvistä tekijöistä, miten tehdään hyvä työhakemus ja CV, työttömänä toimimiseen ja siihen liittyviin mahdollisuuksiin, miten, milloin tai mistä haetaan työ- tai koulutuspaikkoja. Lisäksi oli saatu tietoa työnhakemisesta ylipäänsä, työttömien taloudellisista etuuksista ja siitä minkälaisia työpaikkoja voisi nyt itse hakea.

Sit oli vielä toi tutustutaan työelämän pelisääntöihin ja sit oli vielä joku pari ((tauko)) no eka oli toi työttömäksi ilmoittautuminen ((tauko)) työkokeilu- ja työpajamahdollisuudet.

No ihan hyvin siinä niinku niist työttömyys- ja raha-asioiden hausta oli ihan hyvin tietoo ja työpaikan hakemisesta.

Öö no siellä niinku valmennusjaksolla esimerkiks tota sai niinku enempi niinku neuvoja niinku työnhakemiseen ja kouluihin niinku ja sitten niinku esimerkiks paljon uusia juttuja mitä mä en esimerkiks tiennyt niinku se CV:n tekeminen, se oli mulle uutta.

Joo, se ainakin ja sit just yhteishaku päällä et tietää ainakin niinku suurin piirtein mihin aikaan hakee.

No ihan siellä oli kaikki, sai noista koulumahdollisuuksistakin tietoa vaik mä en nyt oo siitä vielä innostunut vaik se ois ihan hyvä mennä johonkin.

Se oli, sai silleen tietää millasia paikkoja vois saada, vakkei nyt ookaan kovin hyvä työnhakemisessa.

Sen lisäksi, että nuoret kokivat saaneensa konkreettista tietoa työllistymiseen ja kouluttautumiseen, valmennusjakson jälkeen osattiin myös itse hakea tietoa eri mahdollisuuksista. Monet nuoret eivät tätä välttämättä osanneet vielä tehdä riittävän hyvin ja monet eivät tieneet mistä mihinkin asiaan kannattaa tietoa hakea. Valmennusjakso ei siis tuottanut vain uutta tietoa tai vanhan kertausta jo opituista asioista, vaan haastateltavat oppivat myös hakemaan tietoa haluamastaan asiasta, jota pidettiin myös tärkeänä asiana.

Et just se et informaation löytäminen ((tauko)) tietää just eri termejä siellä mollissa kun työpaikkoja kattoo.

No, ihan just se et nyt niinku tietää oikeesti mist voi hakee informaatiota, oli se sit työ- tai kouluelämään.

Lisäksi tutkimuksessa kävi ilmi, että valmennusjakson käyneet nuoret olivat ensisijaisesti tyytyväisiä valmennusjakson sisältöön ylipäänsä. Nuoret toivat pääsääntöisesti esiin sen, että kokemukset olivat olleet ylipäänsä hyvät ja ohjelman sisältö oli monipuolinen ja valmennusjakso koettiin hyödylliseksi. Yleisen tyytyväisyyden lisäksi tutkimuksessa kävi ilmi myös konkreettisia esimerkkejä, jotka olivat nuorten mielestä hyviä. Näitä olivat esimerkiksi valmennusjakson ohjelman monipuolinen tarjonta. Haastateltavat kokivat myös, että aihealueet oli käyty läpi riittävän hyvin.

Valmennusjaksosta oli kaikkee niinku kaikin puolin mitä nyt oli tässä niinku ohjelmassa niin kaikki oli hyvää.

Kaikki oli erityisen hyvää. Kaikin puolin kaikki niinku.

Se oli semmost et monipuolista oli kumminkin.

No tosi positiivinen niinku fiilis jäi koko jaksosta.

Nuoret toivat tutkimuksessa esiin paljon erilaisia kokemuksia valmennusjakson sisällöstä. Näistä suurimmaksi nousi ehdottomasti informaatiosta saatu hyöty. Osa saadusta informaatiosta oli osalle tuttua ja osa täysin uutta, mutta joka tapauksessa nuoret osasivat arvostaa saamaansa tietoa. Jossain tapauksissa tietoa oltiin osattu käyttää jo hyväksi tai oltiin opittu hakemaan tietoa jatkossa itsenäisesti, jolloin hakeutuminen esimerkiksi koulutukseen tai työhön itsenäisesti oli helpompaa. Lisäksi nuoret oppivat hakemaan tietoa tulevaisuudessa, vaikka työllistyminen tai koulutukseen hakeutumista ei pidetty nyt ajankohtaisena omaan tilanteeseen nähden.

6.4 ”Neuvoja enemmän”- kehittämisehdotukset

Haastattelun alussa nuoret eivät tuoneet esiin mitään kehittämisideoita liittyen valmennusjaksoon. Nuoret olivat tyytyväisiä valmennusjakson sisältöön ja pitivät valmennusjaksoa hyvänä kokonaisuutena.

Ei mun mielestä mitään huonoo ollut niinku. Mitään parantamisen varaa sinänsä oo.

Joo eipä mulla nyt ja ((tauco)) mites nyt ((tauco)) ei ollut oikeen mitään kehittämisideoita niinku ((tauco)) ihan hyvä oli niinku noinki.

No mikä oli huonoo? No mikään ei ollut huonoo, joo.

Vaikka nuoret eivät tuoneet haastattelun alussa kehittämissideoita esiin, tuli niitä esiin kuitenkin haastattelun edetessä. Nuoret kokivat saaneensa tietoa reippaasti erilaisista asioista, mutta esimerkiksi kaivattiin lisää tietoa ainakin sosiaali- ja opintososiaalisista eduista, koska monen voi olla vaikeaa hahmottaa mihin etuuksiin on oikeutettu tai tietoa ei näistä vaan ole. Tietoa näistä ei välttämättä osattu myöskään itsenäisesti hakea. Etuuksiin liittyvät asiat ja ylipäänsä suurin osa puhtaasti tietoon liittyvistä asioista esitettiin esimerkiksi diaesityksenä tai kertomalla niistä puheen kautta. Esimerkiksi opintososiaalisten etujen läpikäymistä pidettiin liian väljänä ja tietoa näistä ei ollut tullut tarpeeksi vaan olisi kaivattu jotain muuta diaesityksen lisäksi. Nuoret olisivat siis toivoneet pelkän kerrotun tiedon lisäksi vielä syvällisempää tietoa aihealueista. Lisäksi tuli ilmi, että haluttiin lisätietoa työn hakemisesta, työn saamisesta, töissä toimimisesta ja sähköisestä työnhausta. Tietoa siis kaivattiin vielä laajemmasta näkökulmasta ja osittain myös toivottiin niitä käytävän tarkemmin läpi tai muuten kuin kertomalla niistä tai diaesitysten kautta.

Ja sit jos niinku esimerkiks niinku työttömillekin esimerkiks niinku kerrottas vaikka enemmän näistä sosiaalieduista. Et mitä kaikkee mahdollisuutta on niinku saada niinku tai tietää niinku on niinku, hammaslääkärikin esimerkiks, et se on ilmasta.

Tietoo vähän enempi tai sillee neuvoo niinku että noissa niinku mitä etuja on esimerkiks. Mitä erilaisia mahdollisuuksia ja niinku etuja. Kun ei itekkään tiennyt silleen kauheesti mitään näistä eduista.

Just kaikki nää niinku opintotukiasiat ja just noi, just noi työelämäasiat käytiin aika silleen ((tauko)) miten sen nyt ((tauko)) diaesitykset ((tauko)) ois kyllä voinu olla enemmän.

Työnhakemiseen ((tauko)) työn saamiseen ((tauko)) tälläseen ((tauko)) kaikkeen tälläseen niinku miten työelämään tms miten siellä niinku toimitaan tässä niinku ((tauko)) ja joo, sit kaikkeen just niinku työnhakemiseen liittyen, töihin menemisiin liittyen, siellä toimimiseen liittyen.

Lisäksi toivottiin tutustumisia esimerkiksi työpaikkoihin ja koulutuksiin. Kahdella valmennusjaksolla tehtiin tutustumiskäynnit Nuorisoasiankeskuksen Seikkailutaloon ja Nuorten työhönohjauksen työkokeilupaiikkaan kahvila Villa Ullakseen. Lisäksi yhden valmennusjakson aikana, varsinaisen päivän jälkeen, oli mahdollista osallistua Respa-hankkeen rekrytointipäi-

vään, joka tuli ilmi positiivisena kokemuksena haastatteluissa. Kuitenkin oltaisiin toivottu vielä enemmän vierailuita varsinaisiin työ- ja koulutuspaikkoihin.

No sitä mä mietin, että niinku sitä niinku että menis tutustumaan eri työpaikkoihin, et se vois olla ainakin yks. Tutustua eri työpaikkoihin ja sitten koulu-opiskelupaikkoihin tai vastaavaa.

Ehkä tää tutustumispäivä missä käytiin tutustumassa Seikkailutaloon ja kahvila Villa Ullakseen niin sen lisäksi vois käydä myös tutustumassa niinku jossain muissakin.

Tutkimus paljasti myös, että valmennusjaksolla ei oltu aina keskitytty olennaisiin asioihin tai niihin asioihin, jotka olivat tietyn yksilön kokeman perusteella tärkeitä. Tästä kokemuksesta huolimatta, ymmärrettiin ettei valmennusjaksoa voitu rakentaa yhden yksilön perusteella vaan ryhmän kannalta oli tärkeää keskittyä myös muihin asioihin.

Sillee ei keskitytty aina niihin oleellisiin asioihin, mikä on tietysti hyväksi ((tauko)) niin se oli vähän niinku hetkittäin sillee et ei keskitytty juuri siihen mitä oltiin tekemässä. ((tauko)) Kyllä, ja sit siellä oli kans se, että ((tauko)) aina siellä ei keskitytty niinku sellisiin asioihin mistä minulle oli hyötyä ((tauko)) toisaalta, koska kun se on niinku sellanen ryhmä, niin se oli varmasti niiden muiden kannalta sitten hyvä asia.

Kehittämisehdotuksena esitettiin myös toive siitä, että valmennusjakso olisi voinut olla pidempi, jotta siihen olisi voitu ottaa mukaan enemmän sisältöä. Tällä tarkoitettiin sekä valmennusjakson pituutta päivinä että valmennusjakson pituutta tunteina yhden päivän osalta. Vaikka nuoret kokivat saaneensa valmennusjaksosta paljon tietoa, olisi sitä toivottu vielä enemmän ja laajemmin, johon valmennusjakson päivien tai keston lisäämisen nuoret näkivät olennaisena tekijänä. Lisäksi tuli ilmi, että valmennusjakson teemat olisi kannattanut käydä läpi periaatteella, jossa yksi teema olisi ollut esillä yhden viikon ajan. Nuoret toivat ilmi, että teemaviikot olisivat voineet tuoda lisää informaatiota ja informaatiota keskittämällä aiheet oltaisiin voitu käydä syvällisemmin läpi.

Varmaan se, että se ois ollu niinku pidempi.

Just toi ehkä on tolleen et asia ((tauko)) se yks päivä, se kolmetuntinen ei oikein riitä siihen ((tauko)) Se ois voin jotenkin ehkä keskittää tai sillee yks viikko aina keskitytään yhteen asiaan.

Pääsääntöisesti tutkimus tuotti tuloksen, etteivät nuoret kaivanneet valmennusjakson jälkeen enää lisäohjausta. Osa oli kuitenkin jatkanut joko Ohjaamon tai nuorten työhönohjauksen palveluiden piirissä, mutta varsinaisesti valmennusjaksoon liittyvien asioiden kanssa ei tarvittu lisäohjausta vaan tietoa aihealueista oli tullut riittävästi. Kävi kuitenkin ilmi, että lisäohjausta olisi valmennusjakson aikana tarvittu yksilöohjauksen näkökulmasta, koska valmennusjakson koettiin jääneen kesken tai kaikkea ei oltu saatu tehtyä valmiiksi. Osalla nuorista oli jäänyt esimerkiksi CV tekemättä loppuun asti. Lisäksi yksilöohjausta kaivattiin siitä näkökulmasta, että olisi löytynyt se itselle sopiva työpaikka.

En usko. Mahdollisesti en usko, että tarvitsen ((tauko)) mmmm ((tauko)). Sieltä sai niin paljon tietoa ja sitä niinku skarppaamista ylipäättänsä.

No isoin ongelma ((tauko)) oli se, että se jäi vähän niinku kesken minun osalta ((tauko)) sillä tavalla et minä en esimerkiksi saanut sitä CV:tä kokonaan tehtyä ((tauko)) no ehkä vähän lisäohjausta.

Niin no varmaan ihan pikkasen tota noin niin vaan mut en niinku tai no ((tauko)) kyllä varmaan ihan pikkasen ((tauko)) no millasta ((tauko)) niin ((tauko)) no just sopivassa työpaikan haussa meikäläiselle että siis totta kai haluan hakee oman alan töitä ihan koko ajan mut tota noin niin mä oisin kyllä pikkasen tarvinnu jeesii että löytää meikäläiselle mahdollisimman niinku työpaikan sopivan että.

Vaikka nuoret eivät haastatteluissa lähtökohtaisesti osanneet tuoda kehittämisideoita valmennusjaksoon liittyen, tuli niitä kuitenkin haastatteluiden edetessä. Nuoret kokivat saaneensa paljon informaatiota valmennusjakson aikana, mutta kaipasivat varsinkin joihinkin tiettyihin asioihin tietoa vielä lisää ja halusivat jostain asioista vielä syvällisempää tietoa. Toivottiin myös tutustumisia eri työ- ja koulutuspaikkoihin.

6.5 ”On se tietynlainen rytmi”- vaikutukset arkielämään

Monet haastateltavat kokivat löytäneensä arkeensa paremman rytmin, oli kyse sitten esimerkiksi päivärytmistä tai unirytmistä. Haastatteluissa kävi ilmi, että työttömällä ei välttämättä ole aina säännöllistä päivärytmiä, vaikka se koetaan tärkeäksi. Nuoret kokivat ettei se, ettei varsinaisesti tee mitään, ole hyvä asia. Rytmin ylläpitäminen ilman mitään päiväohjelmaa

voi olla kuitenkin haasteellista. Valmennusjakson koettiin vaikuttavan aamulla heräämiseen. Useat nuoret toivat ilmi, että sovitun menon vuoksi aamulla tuli todella herättyä ajoissa ja joissakin tapauksissa heräämisrytmi oli jatkunut hetken vielä valmennusjakson jälkeen. Valmennusjakson koettiin vaikuttavan myös positiivisesti ylipäänsä päivärytmin ylläpitämiseen. Joillekin nuorille ryhmä tuli juuri sopivaan elämäntilanteeseen, koska mitään päivärytmiä tai -rutiineja ei ollut olemassa. Nuoret olivat saaneet rytmin ylläpitämisestä jopa ylimääräistä energiaa esimerkiksi pitämällä yllä kodin järjestystä tai isovanhemman tai kavereiden auttamiseen. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että päivärytmin lisäksi valmennusjakso oli vaikuttanut positiivisesti myös aamupalarytmiin, joka oli myös joillakin säilynyt valmennusjakson jälkeen. Koettiin myös, että valmennusjakso toi muuta rytmiä elämään. Tämä tarkoittaa sitä, että opittiin rytmittämään paremmin esimerkiksi kaupassa käyntiä.

Ja sitten niinku sen ryhmän jakson aikana se tietynlainen rytmi oli niinku, et sai sitä rytmiä sitten niinku.

No se, että öö just nää rytmit, että herää ajoissa, menee ajoissa nukkumaan ja on se tietynlainen rytmi ja sit se, että tekee jotain päivässä esimerkiksi jos ei oo mitään, työttömän elämää kun on, et tekee sen, että vaikka siivoo tai jotain muuta vastaavaa. Oon mä niinku auttanut tosi paljon niinku kavereitakin, mummia ja tällasta, että on jotain tekemistä. Et jos ei tee niinku yhtään mitään niin se ei oo hyvä juttu.

Kyllä se vähä autto sitä heräämistä silleen ja niinku muinakin päivinä ja sit sen jälkeenkin vähän aikaa.

Se alko kymmeneltä niin siinä oli kuitenkin, että heräs silleen ajoissa ku sit mieltii sitten et jos ei ois ollut mitään tollasta menoo sinä päivänä niin ois nukkunu varmasti pidempään.

Siit mä sain kans itelle lähtöisin sen aamupalarytmin.

Oppinu vähän jaksottaa paremmin ((tauko)) ihan niinku johonkin perusasioihin joku kaupassakäynti sillee, osaa antaa niillekin oman ajan.

Haastatteluissa tuli myös ilmi, että valmennusjakson koettiin tuoneen sisältöä elämään. Eritoten valmennusjakson mukanaan tuomien rutiinien koettiin tuovan elämään sisältöä. Nuoret kokivat päivän ilman minkäänlaista päiväohjelmaa sisällöttömäksi, mutta valmennusjakso toi siihen mukanaan sisältöä ja rutiineja. Nuoren elämä ilman rutiineja voi olla sisällöltään vähäistä.

Kyllä, kyllä, koska se Boost-ryhmä tuli sellaiseen tilanteeseen, jolloin ei ollut sellaisia rutiineja ((tauko) niin se jo itsessään toi niinku elämään sisältöä tavallaan.

Aamupalarytmin lisäksi nuoret olivat myös kokeneet valmennusjakson parantaneen syömistapoja. Koettiin, että syöminen oli parantunut, koska valmennusjaksoon tulon vuoksi oli herätty ajoissa ja valittu päivän ensimmäiseksi ateriaksi valmennusjakson tarjoama aamupala eikä tavanomainen ”roskaruoka-ateria” iltapäivällä heti heräämisen jälkeen.

Ehkä mä söin sinä aikana vähän paremmin. Silleen et ei niinku herännyt suoraan joskus neljältä ja mennyt suoraan Mäkkäriin tai pizzalle.

Yleisesti ottaen tutkimuksessa kävi ilmi, että valmennusjakso oli vaikuttanut nuorten elämäntilanteeseen positiivisesti. Tämä kävi ilmi jo määrällisessä osiossa, jossa kuudesta haastatellusta nuoresta viisi kertoi valmennusjakson parantaneen elämäntilannetta joko jotenkin tai huomattavasti. Elämäntilanteen parantumisesta osattiin kertoa myös konkreettisia esimerkkejä. Nuoret toivat ensinnäkin ilmi saaneensa ohjeita yleiseen elämäntilanteeseen. Lisäksi nuoret kokivat saaneensa asioitaan kuten esimerkiksi kotiansa järjestykseen. Koettiin, että valmennusjakso paransi elämäntilannetta siten, että esimerkiksi paperit ovat kotona paremmassa järjestyksessä, jonka takia tärkeiden paperien löytäminen oli helpompaa. Elämäntilanteen paranemiseen ovat voineet vaikuttaa myös esimerkiksi rutiinit ja rytmit, jotka ovat muodostuneet valmennusjakson aikana tai tunne siitä, että omat asiat ovat edenneet edes ajatuksen tasolla.

Kyl se vaikutti kyl tota niin ((tauko)) ainaskin tuohon elämäntilanteeseen ainaskin että.

No ihan nyt tommost yleiseen elämäntilanteeseen sain ohjeita.

No just et tota niinku asiatkin on silleen niinku järjestyksessä et paperit on kunnossa omissa kaapeissaan silleen niinku et ei tarvii enää kaivaa koko kämppää läpi kun jotain tiettyä ettei oli se sitten verokortti tai jotain tämmöstä.

6.6 ”Kaikki viihtyi ryhmässä”- kokemukset ryhmässä toimimisesta

Tutkimustulokset tuottivat myös näkökulmaa valmennusjakson ryhmähenkeen ja miten ryhmässä oli toimittu. Ryhmähengen koettiin olevan hyvä ja ryhmässä oli osattu toimia. Nuoret kokivat itsensä tervetulleiksi ryhmään koko ryhmän puolesta ja ketään ei syrjitty. Toisin sanoen nuoret

kokivat ryhmässä toimimisen onnistuneen ja saivat positiivisen kuvan valmennusjakson ryhmässä toimimiseen.

No siis ((tauko)) ryhmähenki oli ihan hyvä siis ((tauko)) siellä nyt osattiinkin toimia älyttömän hyvin ryhmässä.

Et niinku siellä niinku ryhmässä se tutustuminen muihin ihmisiin ja sit, että yhteishenki oli vallan mainio.

Just se ryhmähenki oli silleen hyvä et huomaa niinku et kaikki sillee niinku viihtyy siellä et ei tullut mitään syrjimisii tai mitään.

Nuoret toivat myös esiin kokemuksia sosiaalisesta näkökulmasta. Nuoret toivat ilmi, että ylipäänsä sosiaaliset kontaktit tekivät hyvää vuorovaikutukselle. Nuoret kertoivat, että pystyivät tulemaan paremmin toisten kanssa toimeen eivätkä olleet muille häiriöksi ryhmässä, vaikka saattoivat kokea tehneensä niin aikaisemmin ryhmässä toimiessaan. Toisin sanoen ryhmällä oli rauhoittava vaikutus toisten kanssa kanssakäymiseen.

No niinku vuorovaikutus sillee niinku musta parani. En ollut häiriöks koko ajan.

No silleen hyvin huomaa et pystyy olla paremmin nykyisin rauhallisemmin ja tulla ihmisten kanssa paremmin toimeen kuin ennen.

Nuoret toivat esiin muun muassa sitä, että olivat aikaisemmin olleet hieman ujoja. Koska ryhmässä toimiminen vaati sosiaalista kanssakäymistä, ujous hieman laantui tutummassa ryhmässä tai yhdessä tekemisen kautta.

Kyllä se siitä pikkuhiljaa kyl autto siis sinällään et kun ryhmä alko niin mä olin vähän ujo tyyppi ((tauko)) oli ihan niinku uus porukka ((tauko)) kyl mä siinä loppu vaiheessa pikkasen pystyin kyllä ((tauko)) en ollu enää niin ujo niinku siinä porukassa.

No silleen, että siinä ryhmässä, kun tehtiin kaikkea niinku yhdessä, kaikkia paljon juttuja, keskusteltiin asioista niin kun mä oon ite tällainen aika paljon semmoinen ujo niin se on auttanut sitten niinku sosiaalisoitumaan et niinku vähäsen ujous hieman lähti pois mitä aikasemmin oli.

Ryhmähenki ja ryhmässä toimiminen saivat tutkimuksessa paljon positiivisia mainintoja, jonka vuoksi siitä tuli luonnollisesti oma alakappaleensa. Nuoret olivat todella tyytyväisiä ryhmähenkeen ja kokivat itsensä tervetulleiksi ryhmään kaikkien puolesta, sekä ohjaajien että muiden ryhmäläisten. Nuoret kokivat valmennusjakson parantaneen jossain määrin omia sosiaalisia taitoja, koska valmennusjakso on pääasiallisesti ryhmämuotoista valmennusta ja tämän vuoksi se vaatii myös jotain sosiaalista kanssakäymistä muiden ryhmäläisten kanssa. Osa koki sosiaalisten kontaktien myös helpottaneen omaa tunnetta ujoudesta, koska ryhmän tutustuessa enemmän toisiinsa, uskalsivat nämä nuoret myös tuoda enemmän itseään ryhmään mukaan. Voidaan ehkä jopa sanoa, että ryhmässä toimiminen voimaannutti nuorten sosiaalisista kanssakäymistä ja paransi vuorovaikutustaitoja.

6.7 Haastateltavien tilanne valmennusjakson jälkeen

Kuudesta nuoresta neljä oli haastattelun aikaan edelleen työttömänä. Jotkut nuorista olivat olleet valmennusjakson jälkeen työkokeilussa taikka esimerkiksi työväenopiston kurseilla, mutta tilanne oli varsinaisesti työttömyyden suhteen ennallaan. Osa nuorista oli kuitenkin hakenut töitä valmennusjakson jälkeen siinä onnistumatta.

Kaksi nuorista oli aloittanut koulutuksen ammatillisessa oppilaitoksessa. Nuoret olivat opiskelleet alaa nyt hieman yli puoli vuotta haastattelujen hetkellä. Toinen näistä nuorista oli aloittanut myös kaksoistutkinnon suorittamisen eli suorittaa samalla aikaa sekä ammatillista tutkintoa, että lukio-opintoja ja mahdollisesti ylioppilastutkinnon.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Tutkimuksen suurin kategoria oli ehdottomasti vaikutukset työllistymiseen ja kouluttautumiseen. Nuoret toivat itse ilmi, että heidän kokemuksensa mukaan valmennusjaksolla oli ollut vaikutusta omaan työllistymiseen. Riippuen näkökulmasta, tämä voi pitää paikkansa. Nuoret ehkä ajattelivat, että jo pelkkä ajatuksen tasolla tapahtuva pohdinta työelämään siirtymisestä on vaikuttava tekijä. Saatettiin myös ajatella, että päätös esimerkiksi koulutuksen hakeutumisesta oli edistymisen merkki. Ehkä ammattinäkökulmasta pidetään vahvempana ajatuksena sitä, että työelämään on otettu selkeitä konkreettisia askelia eli toisin sanoen on työllistytty. Ammatillaisen näkökulmasta katsoen, valmennusjaksolla ei ollut siis suoranaista vaikutusta nuorten työllistymiseen. Vaikka valmennusjakso oli antanut niin sanotusti puhtia työllistymisen edistämiseen ja selkeyttä suunnitelmiin, ei varsinaista työllistymistä ollut tapahtunut kenelläkään. Nuoret eivät tuoneet haastatteluissa esiin, että valmennusjaksosta olisi ollut konkreettista hyötyä työllistymiseen. Konkreettisia toimenpiteitä työllistymisen edistämiseksi oli kuitenkin tehty. Näitä toimenpiteitä olivat esimerkiksi töiden tai työkokeilupaikan hakeminen.

Muut tutkimustulokset osoittavat tästä ristiriitaista kuvaa. Toisaalta jotkut toimenpiteet ovat saattaneet auttaa nuorta työllistymään, mutta toisaalta niillä ei ole koettu olevan merkittäviä vaikutuksia. Esimerkiksi Pitkänen ym. (2007, 94, 16) ovat todenneet yhteiskuntatakuun vaikuttavan myös työvoimapolitiittisten toimenpiteiden aloittamiseen ja nuorten työllistymiseen. Myös Tuomisto (2016) on todennut työvalmennuksen auttaneen työpaikan saantia. Sneck (2000) taas toteaa tutkimuksessaan, että pääsääntöisesti työpajajakso ei ole vaikuttanut nuorten koulutukseen hakeutumiseen tai työpaikan saantiin.

Työvalmennukselta odotetaan usein konkreettisia askelia työelämään siirtymiseksi eikä vain ajatuksen tasolla tapahtuvaa etenemistä työllistymisen suuntaan. Boost-valmennusjaksolla ei voida sanoa olleen suoria vaikutuksia työllistymiseen vaan vaikutukset ovat olleet välillisiä edesauttaen ainakin ajatusta työelämään siirtymisestä eli valmennusjakso laittoi nuorilla ”pyöriä pyörimään.”

Tutkimus siis paljasti, että nuoret olivat kokeneet valmennusjakson vaikuttaneen tulevaisuuden suunnitelmiin ajatuksen tasolla, vaikka varsinaista työllistymistä tai koulutukseen hakeutumista ei ollut vielä tapahtunut. Lahinen ja Vahanen (2011, 4-5, 53-55) sekä Viskari (2011) ja Mäkinen (2015) ovat myös tutkimustensa perusteella päätyneet tulokseen, että nuoret ovat saaneet työhönvalmennuspalvelusta uusia ajatuksia työelämään liittyen tai valmennusjakson on selkeyttänyt ajatuksia näistä.

Vaikka varsinaista työllistymistä ei tapahtunut, pitivät nuoret selkeästi tärkeänä sitä, että valmennusjakso auttoi ainakin ajatuksen tasolla siirtymistä

eteenpäin. Moni ei ollut ajatellut tulevaisuuttaan saatikka työllistymistä tai kouluttautumista aikoihin, joten jo pelkkää ajatuksen tasolla tapahtuvaa toimintaa pidettiin merkittävänä. Nuoret selkeästi kokivat, että työllistyminen tai kouluttautuminen lähtee siitä, että mietitään rauhassa, mikä voisi olla seuraava askel elämässä.

Valmennusjaksolla oli vaikutusta nuorten kouluttautumiseen vain sinne hakeutumisen näkökulmasta. Valmennusjakso ei vaikuttanut kouluun hakevien ammatinvalintaan vaan siihen, että nuoret ylipäänsä hakivat koulutukseen ja tiesivät, milloin haku koulutukseen on. Ehkä myös koulutukseen hakeutumisen voidaan sanoa vaikuttavan työllistymiseen välillisesti.

Analyysin perusteella nuoret toivat paljon esiin kokemuksia valmennusjakson sisällöstä. Sisältöön linkittyivät eniten kokemukset informaation saamisesta ja kokemukset konkreettisten harjoitusten hyödyistä. Nuoret olivat saaneet tietoa työllistymiseen ja kouluttautumiseen sekä voineet harjoitella niihin liittyviä toimia kuten työhaastattelua ja ansioluettelon tekemistä. Lisäksi nuoret saivat tietoa siitä, mistä informaatiota asioihin voi ylipäänsä hakea, joka on tärkeä lähtökohta työhön tai koulutukseen hakeutumisessa. Nuoret toivat myös ilmi, että saatua tietoa on jo osattu hyödyntää käytännön elämässä esimerkiksi hakemalla töitä. Vaikka informaatio ei ollut jokaiselle nuorelle juuri nyt ajankohtaista, ajattelivat nuoret saaneensa tietoa siihen elämänhetkeen, jolloin työllistyminen tai kouluttautuminen alkaisivat olla ajankohtaisia asioita omassa elämässä. Myös Vis-kari (2011) ja Mäkinen (2015) ovat todenneet omissa tutkimuksissaan näiden olevan valmennusjakson kokemuksia ja hyötyjä nuorten mielestä. Johtopäätöksensä tästä voidaan sanoa, että suurimpia hyötyjä valmennusjakson sisällöstä oli juuri informaation ja tekemisen kautta saatu hyöty.

Vaikka ajatus työllistymisestä tai koulutukseen hakeutumisesta oli tapahtunut vasta ajatuksen tasolla ja kaikki eivät pitäneet sitä oman elämäntilanteensa huomioiden ajankohtaisena, kokivat nuoret kykenevänsä saamaan valmennusjaksolla käydystä informaatiosta hyötyä myöhemmin, kun tilanne on siihen otollinen. Nuoret oppivat myös hakemaan tietoa itsenäisesti. Tämä on myös tärkeä huomio ajatellen valmennusjaksoa. Työllistymiseen tai kouluttautumiseen tähtäävää toimintaa voi olla vaikeaa jatkosakaan aloittaa, mikäli ei edes tiedä mistä esimerkiksi siihen liittyvän informaation voi hakea. On vaikeaa hakea esimerkiksi työpaikkaa, jos ei tiedä, miten ja mistä sitä hakee. Samoin voi olla vaikeaa hakea töitä, jos ei tiedä miten kunnollinen ja työllistymistä edistävä CV todella tehdään. Vaikka siis tilanne ei ollut nyt ajankohtainen työllistymiseen tai kouluttautumiseen nähden, nuoret oppivat löytämään informaatiota näihin ja pystyvät tulevaisuudessa hyödyntämään saamaansa informaatiota.

Vehmas (2016, 35, 37) on tutkinut työvoimapalveluna toteutettua ohjaavaa koulutusta haastatteluin ja toteaa, että koulutukseen osallistuja kaipaivat konkreettisia apukeinoja ja -välineitä työllistymiseen. Tutkimus myös

paljasti nuorten saaneen näitä konkreettisia apukeinoja ja -välineitä työllistymisen edistämiseksi. Näitä olivat esimerkiksi työhaastattelun harjoittelu ja CV:n tekeminen.

Useat nuoret kokivat saaneensa hyötyä työllistymiseensä informaation saannin kautta. Nuorilla ei välttämättä ole käsitystä siitä, miten töitä haetaan, miten työhaastatteluun valmistaudutaan ja miten työssä toimitaan sekä mitä ovat oikeasti työelämästä tiedettävät pelisäännöt. Ilman valmiuksia hakea töitä ja tietoa siitä, miten työelämässä toimitaan, on työllistyminen myös vaikeaa saavuttaa. Heikossa työmarkkina-asemassa olevat nuoret selkeästi kaipaavat tietoa ja tukea näihin tekijöihin. Vaikka varsinaista työllistymistä valmennusjakson kautta ei ollut tapahtunut, vaikutti saatu informaatio nuorten omaan ajatusmaailmaan työllistymisestä.

Lähtökohtaisesti nuoret olivat tyytyväisiä valmennusjaksoon kokemukseksi. Myös raportissa aikaisemmin esitetyt tutkimukset ovat osoittaneet nuorten olleen eri toimintoihin tyytyväisiä ja kokemusten olleen pääsääntöisesti positiivisia. Tyytyväisyyttä tuotiin monin eri tavoin ilmi ja kehittämisideoita tuli haastattelujen perusteella ilmi vain vähän. Vaikka kehittämisideoita tuli, kokonaisuus koettiin hyödylliseksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi. Kehittämisideoiden myötä valmennusjaksoa on tarpeellista kehittää kuitenkin vielä toimivammaksi ja hyödyllisemmäksi kokonaisuudeksi. Valmennusjakson tulee olla ainakin kokonaisvaltaisempi nuorten näkökulmasta. Nuoret toivat esille, että olisivat halunneet tietoa enemmän esimerkiksi sosiaalieduista. Vaikka tämä ei ole varsinaisesti työllistymiseen tähtäävää toimintaa ja valmennusjakson tarkoitus, on se tärkeä elementti työttömän nuoren elämässä, jonka vuoksi jatkossa mahdollisesti järjestettävään valmennusjaksoon on hyvä tuoda enemmän tietoa juurikin esimerkiksi sosiaali- ja opintososiaalisista etuuksista. Mikäli valmennusjaksoa järjestetään jatkossa, on kaikki kehittämisideat otettava huomioon, jotta nuoret hyötyisivät jaksosta enemmän. Esimerkiksi nuorten esiin tuoma ehdotus vierailuista työ- ja koulupaikoille on otettava huomioon, koska nuoret sitä selkeästi toivoivat ja ajattelivat hyötyvänsä siitä.

Valmennusjaksoon liittyen tulisi kaikin puolin ottaa huomioon enemmän nuorten näkökulmaa, koska he ovat asiantuntijoita siinä, mitä he kaipaavat valmennusjakson sisältöön. Jokaisen valmennusjakson alussa on tehty nuorille kirjallinen alkukartoitus, jossa on voinut ehdottaa esimerkiksi aihealueita, joita haluaisi käytävän läpi. Ennen ensimmäistä valmennusjaksoa lähes kaikki nuoret myös haastateltiin, jolloin pystyi myös esittämään toiveitaan liittyen sisältöön. Ehdotuksia tuli kuitenkin vähän. Tähän on voinut vaikuttaa esimerkiksi se, että nuoret eivät ole tienneet, mitä valmennusjaksolta voi ylipäänsä odottaa. Voi olla myös, että nuoret eivät tuoneet ääntänsä julki vielä tässä vaiheessa. Jatkossa pitäisikin miettiä tarkemmin, miten nuoret osallistetaan ja aktivoidaan vaikuttamaan valmennusjakson sisältöön jo suunnitteluvaiheessa ennen valmennusjakson alkamista.

Mielenkiintoista on, että toisaalta nuoret toivat esiin sitä, että valmennusjakson sisällöt oli käyty läpi riittävästi, mutta toisaalta tuli myös ilmi, että tietoa olisi haluttu myös lisää. Jo aikaisemmin tuli selväksi, että lisätietoa olisi kaivattu enemmän tietyistä aihealueista, kuten opintososiaalisista eduista ja työttömän eduista, jota kannattaa jatkossa kehittää. Valmennusjakson sisällöt olivat samanlaisia pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta. Mielenkiintoinen huomio on se, että osa kaipasi enemmän tietoa, osa piti annettua tietoa riittävänä. Valmennusjakson kaikilla nuorilla oli yksittäisiä poissaoloja, joten on mahdollista, että joissain tapauksissa kaikki tieto ei ole tavoittanut kaikkia, jos nuori on ollut aihe-alueen aikana poissa. Voi myös olla, että jonakin tiettyinä päivinä jonkun nuorista on ollut vaikeaa esimerkiksi keskittyä aihe-alueen läpikäyntiin, jonka vuoksi tieto on saattanut jäädä myös pintapuoliseksi. Myös jokaisen tapa oppia on voinut vaikuttaa tähän oleellisesti. Ihmiset oppivat eri tavalla: esimerkiksi jotkut oppivat näkemällä, toiset kuuntelemalla ja toiset tekemällä. Valmennusjaksolla käytiin läpi paljon faktatietoa esimerkiksi diaesitysten kautta kertomalla asioita, joka ei välttämättä ole kaikille sopiva tapa oppia. Jotkut nuoret toivat esiin, että diaesitykset eivät olleet paras vaihtoehto. Toisaalta taas valmennusjakson ohjaajan kokemuksella on tiedossa, että osa nuorista ei pidä esimerkiksi toiminnallisista harjoitteista, joten valmennusjaksoa yritettiin toteuttaa monin eri tavoin: sekä itse tekemällä että kuuntelemalla, jotta se palvelisi mahdollisimman monen nuoren toiveita ainakin jollain tavalla.

Annettua tietoa tulisi kuitenkin syventää jollain tavalla, koska nuoret toivat esille, että osa asioista oli käyty ehkä hieman pintapuolisesti tai joskus ei oltu keskitytty oleellisiin asioihin. Joidenkin mielestä esimerkiksi diaesitykset saattavat jäädä pintapuoliseksi. Pidemmällä valmennusjaksolla voitaisiin saada enemmän ja syvällisempää tietoa.

Vaikka tutkimuksesta ei varsinaisesti noussut esiin, että nuoret olisivat kaivanneet enemmän lisäohjausta valmennusjaksolla esitettyihin teemoihin, on jatkossa tähän kuitenkin hyvä kiinnittää huomioita. Osa valmennusjakson nuorista oli jatkanut vielä valmennusjakson jälkeen jossain palvelussa, joten lisäohjaukselle olisi kuitenkin voinut olla tarvetta. Valmennusjakson tarkoitus ei tietenkään ollut olla asiakkuuden muista palveluista poistava jakso, joten osan kohdalla asiakkuuden jatkuminen palveluissa oli tiedossa jo ennen valmennusjakson alkamista. Lisäohjauksen tarpeesta tuli esimerkkinä esimerkiksi sopivan työpaikan löytäminen nuoren omiin tarpeisiin ja haasteisiin nähden. Lisäksi yksi nuorista koki valmennusjakson jääneen häneltä kesken ja olisi kaivannut enemmän yksilöohjausta valmennusjakson aikana. Joskus nuorten voi olla vaikeaa tehdä tai keskittyä esimerkiksi ansioluettelon tekemiseen muiden seurassa. Koska ansioluettelon tekeminen tehtiin ryhmässä ja ohjaajien tuli ohjata samanaikaisesti useita nuoria, ei ohjaus ollut kovinkaan yksilöllistä tai ohjaaja ei pystynyt keskittymään tekemiseen vain yhden nuoren kanssa, mikä myös vaikeutti ansioluettelon tekemistä. Vaikka ryhmätilanteissa voidaan jakaa informaatiota ja tehdä yhdessä paljon, on nuorilla tarvetta myös yksilöllisempään

ohjaukseen. Tulevaisuudessa valmennusjaksolla tulisi keskittyä enemmän myös yksilöohjaukseen ja enemmän jokaisen henkilökohtaiseen tilanteeseen. Kahdella viimeisellä valmennusjaksolla, yksi ohjaajista on tehnyt valmennusjakson alkaessa ja loppuessa kartoituksen nuoren tilanteesta ja miettinyt yhdessä nuoren kanssa tämän jatkopolkua valmennusjakson jälkeen. Tähän pitäisi kuitenkin enemmän panostaa jokaisen yksilöllisestä näkökulmasta. Jotta valmennusjakso ei jäisi vain yksittäiseksi kuukauden mittaiseksi sparraukseksi, pitäisi ottaa mukaan enemmän myös yksilövalmennuksen elementtejä. Valmennusjaksoa voisi kehittää niin, että se sisältää enemmän tapaamisia jokaiselle nimetyn oma-ohjaajan kanssa, jonka kanssa suunnitellaan vielä henkilökohtaisempi polku työ- tai koulutuselämään, jos asiakas ei tule jatkamaan säännöllistä tapaamista työntekijän kanssa, joka on hänet valmennusjaksolle ohjannut. Tämä lisäisi valmennusjakson vaikuttavuutta työllistymisen ja kouluttautumisen näkökulmasta. Lisäksi olisi hyvä suunnitella vielä tarkemmin jatkopolku valmennusjakson jälkeen.

Vaikka työvalmennuksen päämääränä olisi asiakkaan työllistymisen, kouluttautuminen tai muu vaihtoehto, parantaa työvalmennus usein myös muita näihin liittyviä tekijöitä. Härkäpää ym. (2013, 22,100-101) toteavat tutkimuksessaan, että työvalmennusjakso on tuonut haastateltavien kokemusten mukaan enemmän vaikutuksia muuhun kuin varsinaiseen työllistymiseen. Näitä tekijöitä olivat erilaiset psyykkiset, fyysiset ja sosiaaliseen toimintakykyyn liittyvät tekijät. Näihin tekijöihin liittyvät usein kokemukset elämönhallinnasta. Härkäpää ym. (2013, 22,100-101) toteavat tutkimuksessaan, että työhönvalmennus tukee myös elämönhallintaa. Myös Pitkänen ym. (2007, 84,106) ovat todenneet yhteiskuntatakuuseen liittyvien toimenpiteiden lisäävän kokemusta elämönhallinnasta. Pihlin (2012) mukaan myös kuntouttavalla työtoiminnalla on saatu tuettua yksilön elämönhallintaa ja Valtiontalouden tarkastusviraston (2007, 9) selvityksen mukaan työpajatoiminta edesauttaa nuoren elämönhallintaa. Vehmaksen (2016, 37) mukaan myös työvoimapalveluna toteutettu ohjaava koulutus oli vahvistanut osallistuneiden elämönhallintaa. Vehmas toteaa myös, että työllistymispalvelun tulisi tukea osallistujan elämönhallintaa.

Elämönhallinnan elementit ylipäänsä nousivat haastatteluissa esiin vaikutuksena arkielämään. Valmennusjaksolta oltiin saatu yleisesti ohjeita elämönhallintaan ja tätä kautta monet konkreettiset teot, kuten papereiden kerääminen yksien kansien väliin, oli hoidettu valmennusjaksolta saaduista neuvoista. Valmennusjaksolla oli siis vaikutusta nuorten arkielämään elämönhallinnan näkökulmasta.

Tutkimustulosten mukaan kävi erityisesti ilmi, että useat nuoret ajattelivat valmennusjakson tuoneen elämään rytmiä, oli kyse sitten esimerkiksi päivä- tai unirytmistä. Arkisia rytmejä saatiin korjattua valmennusjakson aikana ja parhaimmissa tapauksissa näissä hyviksi todetuissa rytmeissä pysyttiin. Viskarin (2011) mukaan myös aikaisemmin järjestetty AKO plus-

valmennusjakso oli vaikuttanut päivärytmin kohentumiseen. Myös Härkäpää ym. (2013, 22, 100-101) toteavat työhönvalmennuksen tuoneen hyötyä vuorokausirytmien ylläpitämiseen. Vehmas (2016, 37) toteaa vuorokausirytmien korjautumisen edistävän työelämävalmiutta, koska se madaltaa kynnystä työelämään sitoutumiseen.

Rytmin ylläpitäminen työttömälle nuorelle ilman päiväohjelmaa voi olla haasteellista. Jos mikään ei rytmitä päivää ja normaaleista arkirutiineista ei pidetä tiukasti kiinni, menee päivärytmi helposti sekaisin. Nuoret myös kokevat rytmin tärkeänä, vaikka siitä voi ollakin vaikeaa pitää kiinni ilman päivittäistä ohjelmaa. Nuoret toivat tutkimuksessa esiin myös, että päivä ilman mitään ohjelmaa voi olla sisällöltään niukkaa ja valmennusjakso toi mukanaan sisältöä nuorten elämään. Voi myös olla, että päivä ilman mitään sisältöä ei myöskään houkuttele pitämään päivärytmistä kiinni. Erilaiset toiminnot ja varsinkin osallistumiset erilaisiin toimintoihin lisäävät nuoren aktiivisuutta ja tätä kautta työelämävalmiudet parantuvat. Aktiivisuus lisää toimeliaisuutta muutenkin ja tuottaa energiaa suoriutua päivittäisistä tekemisistä. Rytmin ylläpitäminen vaikuttaa siis ylipäänsä elämään. Valmennusjakson voidaan sanoa vaikuttaneen positiivisesti nuorten elämään päivärytmin perusteella.

Vaikka valmennusjaksolla ei ollut suoranaisia vaikutuksia nuorten työllistymiseen voidaan valmennusjakson toisaalta taas sanoa vaikuttaneen työllistymiseen välillisesti ehkä jopa suurestikin. Elämänhallinta ja esimerkiksi päivärytmi tuovat edistävän vaikutuksen työllistymiseen välillisesti. Ilman päivärytmiä ja kokemusta elämänhallinnasta, työllistyminen voi vaikuttaa nuoren silmissä vaikeammalta ja saavuttamattomalta tavoitteelta. Nuori ei välttämättä ole valmis työllistymään ilman kokemusta näiden toimivuudesta.

Nuoret kokivat ryhmähengen positiiviseksi ja kokivat olleensa tervetulleita ryhmään kaikkien ryhmässä toimivien tahojen puolesta. Tämä on varmasti vaikuttanut myös nuorten kokemukseen positiivisesta valmennusjaksosta. Voi olla, että nuorilla oli myös aikaisemmista ryhmäkokemuksista negatiivisia tuntemuksia, jonka vuoksi ryhmässä toimiminen ja positiivisuus korostuivat tässä tutkimuksessa.

Työmarkkinoiden ulkopuolella olevilla nuorilla ei välttämättä ole päivän aikana paljoa fyysisiä kohtaamisia toisten ihmisten kanssa, varsinkin jos omat ystävät ovat mukana työelämässä. Koska nuori ei ole itse mukana työelämässä tai koulutuksessa, kuten pääosa työkäisestä väestöstä, eivät he myöskään saa tätä kautta ihmiskontakteja. Nykypäivänä kommunikatio muiden ihmisten kanssa voi keskittyä usein sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kanssakäymiseen. Ihmiskontaktien puute voi aiheuttaa muutenkin vetäytymistä, joten valmennusjaksolla päivittäin tapahtuvat kontaktit tekevät työttömälle nuorelle hyvää. Sosiaaliset kontaktit tekevät kenen tahansa vuorovaikutukselle hyvää. Nuoret kuvailivat esimerkiksi ol-

leensa vähemmän häiriöksi kuin aikaisemmin toimiessaan ryhmässä. Sosiaaliset kontaktit valmennusjaksolla ovat auttaneet nuoria myös esimerkiksi pääsemään eroon ujoudesta, joka myös välillisesti vaikuttaa esimerkiksi työllistymiseen.

Tutkimuksen ensimmäisenä tavoitteena oli tuottaa tietoa valmennusjakson käyneiden nuorten kokemuksista pidemmällä aikavälillä. Tutkimus tuotti tietoa juuri kyseisestä näkökulmasta. Tutkimuksen toisena tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä kannattaako valmennusjaksoa järjestää jatkossa omin resurssein vai kannattaako nuoria ohjata enemmän yksilöohjauksella. Riippuen täysin näkökulmasta, tähän tavoitteeseen voidaan vastata kahdella eri tavalla. Nuoret selkeästi kokivat valmennusjakson hyödylliseksi monellakin tapaa, mutta varsinaista ja konkreettista etenemistä nuorten omissa tilanteissa tapahtui vähän. Nuoret itse kokivat valmennusjakson vaikuttaneen esimerkiksi työllistymiseen informaation saamisen ja elämänhallinnan parantumisen myötä sekä auttamalla työllistymistä ainakin ajatuksen tasolla. Nämä ovat toisaalta selkeitä edistymisen merkkejä työllistymiseen tai kouluttautumiseen liittyen ja vaikuttavat näihin aina välillisesti. Nuorten näkökulmasta, valmennusjaksoa kannattaisi järjestää myös jatkossa, mutta paneutua siinä myös enemmän yksilöohjauksen näkökulmasta tapahtuvaan ohjaukseen. Uskoisin, että valmennusjakson järjestävän näkökulmasta odotettiin enemmän konkreettisia tuloksia työllistymiseen tai kouluttautumiseen. Tästä näkökulmasta, valmennusjaksoa ei kannattaisi tutkimuksen tulosten perusteella järjestää vaan tarjota jatkossa vain nuorten työllisyyspalveluiden yksilöohjausta, jota pidetään vaikuttavana toimintana nuoren työllistymisen ja kouluttautumisen edistämässä.

Tutkimuksen tulokset antavat hyvin ristiriitaista näkökulmaa ja mielestäni tämä tutkimus ei anna yksiselitteistä kuvaa siitä, kannattaako valmennusjaksoa järjestää jatkossa vai ei. Nuorten näkökulmasta valmennusjakso on ollut hyödyllinen, mutta ehkä tutkimuksen toimeksiantajan näkökulmasta konkreettista ja mitattavaa vaikutusta ei ole ollut. Tähän kysymykseen tulisi toimeksiantajan ottaa kantaa liittyen siihen, mitä valmennusjaksolta todellisuudessa nykyään odotetaan.

Tutkimuksen pitkän aikavälin tavoitteena oli myös tuottaa tietoa valmennusjakson kehittämiseen. Vaikka kehittämisenäkökulma rajattiin pois itse opinnäytetyöstä, toivat tulokset esiin sellaisia kehittämisideoita, jotka kannattaa ehdottomasti huomioida jatkossa, mikäli valmennusjaksoa tullaan vielä järjestämään. Koska kehittämisideat tulivat suoraan nuorilta, niiden huomioiminen on tärkeää, jotta valmennusjakson vaikuttavuutta voidaan lisätä myös nuorten näkökulmasta. Kehittämiseen olisi jatkossa myös hyvä ottaa organisaation ja esimiehen näkökulma tarkemmin huomioon ja kannattaisi määritellä tarkemmin mitä valmennusjaksolta odotetaan. Odote taanko siltä enemmän suoria vaikutuksia työllistymiseen tai kouluttautumiseen vai ovatko niin sanotut välilliset vaikutukset myös yhtä tärkeitä.

Mäkisen kehittäessä valmennusjakson sisältöä, huomioitiin myös valmennusjakson vaikutus esimerkiksi elämänhallintaan, silloin kuin se oli Nuorten työhönohjauksen palvelu. Nuorten työllisyyspalveluihin siirryttäessä, pääpaino työskentelyn odotuksissa on suuntautunut ehkä enemmän varsinaisiin konkreettisiin etenemisiin työllistymisessä ja kouluttautumisessa.

Pitkän aikavälin tavoitteena oli myös mahdollisesti turvata valmennusjakson tulevaisuus tuottamalla tietoa sen hyödyllisyydestä. Tutkimuksen tulosten mukaan valmennusjakso oli monella tapaa hyödyllinen, mutta konkreettista vaikuttavuutta työllistymiseen ja kouluttautumiseen ei voida todistaa. Riippuen täysin näkökulmasta, on mahdotonta sanoa yksiselitteisesti, voidaanko tulosten perusteella turvata valmennusjakson tulevaisuutta. Tämä on kysymys, johon esimiesten tulee ottaa kantaa.

8 POHDINTA

8.1 Tutkimuksen tulosten pohdinta

Vaikka valmennusjaksolla ei ollut konkreettista tai suoranaista vaikutusta esimerkiksi työllistymiseen, ovat valmennusjakson vaikutukset tietyssä mittakaavassa suuret. Nuoret kokivat saaneensa esimerkiksi apua elämänhallintaan sekä ylimääräistä energiaa auttaa muita. Monilla nuorilla ei ollut mitään tietoa siitä, mitä tulevaisuudessa aikovat tehdä ja se, että tämä ajatus kirkastui edes ajatuksen tasolla, on suuri harppaus nuoren elämässä kohti tulevaisuutta. Toimenpiteiltä odotetaan usein konkreettisia ja määrällisiä tuloksia, mutta pitäisikö meidän pysähtyä ajattelemaan asiaa myös syvemmin. Nyky-yhteiskunnassa tuntuu olevan suuri määrä nuoria, jotka tarvitsevat apua työllistymiseen tai kouluttautumiseen. Osaa nuoria voidaan auttaa kevyellä ohjauksella ja neuvonnalla, osa tarvitsee selkeästi syvempää ohjausta. On heitetty erilaisia arvioita minkä verran syrjäytynyt nuori todellisuudessa maksaa yhteiskunnalle, eikä sopuun tästä päästä. Vaikka toimenpiteet eivät tuottaisikaan varsinaisia etenemisiä koulutukseen tai työhön, voi se ehkäistä parhaimmassa tapauksessa syrjäytymistä monesta näkökulmasta ja parhaillaan auttaa nuorta tulemaan tuottavaksi jäseneksi yhteiskunnassa tai löytämään oman paikkansa yhteiskunnassa.

Koulutukseen siirtyminen ja työllistyminen eivät ole tänä päivänä esimerkiksi nykyisen työmarkkinatilanteen vuoksi mitenkään itsestäänselvyys. Varsinkin kouluttamattomille tai vähäisen työkokemuksen omaaville nuorille eli heikossa työmarkkina-asemassa oleville nuorille se voi olla äärimmäisen haasteellista. Lisäksi nuorten tilanteet tuntuvat olevan esimerkiksi elämänhallinnan näkökulmasta aina vaan haasteellisempia. Mikäli nuoret kokevat valmennusjakson auttavan heidän tilannettaan vaikkapa elämänhallinnan osalta tai vain ajatuksen tasolla olevaa työllistymistä, olisiko tämän kaltaisten toimenpiteiden järjestäminen sittenkin merkityksellistä määrällisistä tavoitteista huolimatta.

Nuoret toivat ilmi haastatteluissa, että kokivat valmennusjakson vaikuttaneen omaan tilanteeseen siten, että aikaisemmin hyväksi ajateltu koulutus tai jo aloitettu koulutus ei ollutkaan se oikea vaihtoehto itselle. Nuoret toivat myös esiin, että omaa kouluttautumista ja työuraa kannattaa ajatella omien kiinnostusten kohteiden mukaan. Tästä tulee väistämättäkin ajatelleeksi suomalaista koulutusjärjestelmää. Moni nuori joutuu tekemään päätöksen jatko-opinnoista ja opiskeltavasta alasta jo 16-vuotiaana peruskoulun jälkeen. Toiset saavat ehkä siirrettyä tätä ajatusta lukion kautta muutamana vuoden. Kun ajattelee sitä 16- tai 18-vuotiasta nuorta, joka olen itsekin joskus ollut, on vaikeaa tehdä noin kattavaa päätöstä tuon ikäisenä, joka vaikuttaa usein koko elämään. Nuorena ihmisellä voi olla todella heikko käsitys siitä, mitä joku ammattiala pitää todella sisällään. Kuten jo myös teoriaosuudesta kerrottiin, ammatit eivät enää samalla tavalla peiydy lapsilta vanhemmille, joka ei myöskään edesauta tilannetta, että

nuori osaisi tehdä koko elämän kattavan ratkaisun työuraansa nähden. Tästä kertoo myös se, että useat nuoret keskeyttävät koulutuksen jo varhaisessakin vaiheessa, kun ymmärtävät ettei ala olekaan sitä miksi sitä on kuvitellut. Lisäksi nykypäivänä myös vanhemmassa polvessa on paljon alanvaihtajia ja aikuisopiskelijoita. Valmennusjakson ja työni puolesta olen alkanut miettimään, että jo peruskoulutasolla tulisi paneutua enemmän nuorten ammatinvalintaan syvällisemmin esimerkiksi kunnollisten ammatinvalintatestien ja ammattiin tutustumisien kautta.

Yhden valmennusjakson aikaan oli käynnissä yhteishaku ja nuoret toivat esille, että tämä oli vaikuttanut siihen, että yhteishaku tuli ylipäänsä tehtyä. Muut nuoret toivat esille, että olivat saaneet tietoa, milloin yhteishaku on ja mistä siihen liittyvää tietoa voi itse etsiä. Mikäli jatkossa valmennusjaksoilta halutaan enemmän konkreettisia tuloksia, tulisi ne ajoittaa yhteishauun kanssa samaan aikaan. Tämä aiheuttaa työntekijän näkökulmasta sellaisen ongelman, että omien yksilötyössä olevien nuorten kanssa voi tulla kiirettä, että yhteishaku saadaan tehtyä kaikkien kanssa. Kuitenkin olisi todella tärkeää myös, että valmennusjakson aikana kouluihin hakeminen olisi mahdollista, koska se saattaa usein nuorelta yksin jäädä tekemättä.

Teoriaosuudessa oli kerrottu kootusti Boost-valmennusjakson nuorten palautteista. Välittömien palautteiden mukaan nuorten odotukset ovat olleet saada tietoa työnhausta ja muista siihen liittyvistä asioista, saada tietoa työharjoittelu- ja työkokeilumahdollisuuksista ja muista vastaavanlaisista mahdollisuuksista, oppia hyödyllisiä asioita opiskeluita ja työelämää varten. Nuoret halusivat lisäksi tehdä CV:n, saada varmuutta tulevaisuuden suunnitelmiin, saada korjattua unirytmensä, löytää rytmiä arkeen tai saada tekemistä päiviin, oppia olemaan ryhmässä ja saada sosiaalista kanssakäymistä elämään. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että nuorten odotukset valmennusjaksoa kohtaan ovat täyttyneet. Kaikki nuorten toivomat asiat olivat tulleet tavalla tai toisella täytetyksi valmennusjakson aikana ja kaikki odotetut asiat tulivat ilmi kuuden teemahaastattelun kautta. Valmennusjakso siis yleisesti ottaen on täyttänyt nuorten odotuksia. Sekä välittömässä palautteessa että tässä tutkimuksessa nuoret antoivat paljon positiivista palautetta valmennusjaksosta ylipäänsä.

Myös kehittämiskohteissa oli yhteneväisyyksiä nuorten välittömään palautteeseen. Nuoret toivat esiin välittömässä palautteessa kaivanneensa enemmän henkilökohtaista harjoitusta esimerkiksi työhaastatteluun ja CV:n tekemiseen. Tätä olisi varmasti voitu täydentää yksilöohjauksella, joka myös tämän tutkimuksen tulosten puolesta olisi ollut tärkeää. Tulosten kanssa yhtenevää on myös se, että nuoret toivoivat välittömässä palautteessa halunneensa tietoa lisää esimerkiksi opintososiaalisista etuuksista sekä tarkempaa tietoa liittyen tiettyihin ammatteihin. Mielenkiintoista on, että välittömässä palautteessa oli mainintoja toiminnallisista peleistä ja leikeistä sekä luentotyyppeistä infopaketeista sekä puolesta että

vastaan, mutta tutkimuksessa niitä ei juurikaan mainittu. Tutkimuksen mukaan kaikki eivät pitäneet diaesityksistä ja olisivat halunneet ehkä oppia asioita toisella tavalla, mutta esimerkiksi leikeistä ja peleistä ei tullut mainintoja haastatteluissa.

Johtopäätösten mukaan nuoria tulisi ottaa enemmän mukaan valmennusjakson suunnitteluun jo varhaisessa vaiheessa. Kuitenkin välittömän palautteen mukaan kymmenen neljästätoista nuoresta vastasi kielteisesti kysymykseen siitä, olisiko halunnut vaikuttaa ohjelmaan enemmän.

Oman yksikköni siirtyminen osaksi nuorten työllisyyspalveluita, uusi sosiaalihuoltolaki ja toimeentulotuen siirtyminen ovat aiheuttaneet entisen yksikkömme toiminnan hiomisen. Ennen vastasimme myös huono-osaisempien nuorten yksilöllisiin työllistymis- ja koulutustarpeisiin sekä arjenhallinnan tarpeisiin, mutta tämä vastuu on enemmän ja enemmän siirtymässä alueellisen nuorten sosiaalityön tai lastensuojelun vastuulle. Helsingissä kehitetään uutta ryhmätoimintaa näille nuorille ja kokisin siihen toimintaan tärkeäksi tuotavan näkökulmaa myös työllistymiseen ja kouluttautumiseen.

Nuoret olisivat tarvinneet valmennusjakson aikana enemmän yksilöohjausta ja ehkä nuoria tulisi tuloksellisuuden näkökulmasta ohjata enemmän tätä kautta. Valmennusjakso on kuitenkin sisällöltään laajempi ja monipuolisempi mitä yksilöohjaus yleensä. Valmennusjaksolla on tarkoituksena paneutua myös elämänhallintaan ja muihin tärkeisiin osa-alueisiin, jotka jäävät yksilöohjauksessa vähemmälle. Valmennusjakso tukee myös esimerkiksi nuorten päivärytmin ylläpitämistä. Molemmissa tavoissa on omat hyötynsä, mutta miten päättää mitä tarjottavissa toiminnoissa ja palveluissa painotetaan. Nuorten tarpeet ovat sekä elämähallinnan ohjauksen että työllistymisen ja kouluttautumisen näkökulmasta tärkeitä, mutta mahdollisuuksia tuntuu olevan vain toiseen. Miten siis päättää mihin osa-alueeseen painotetaan? Vaikka nuori ei välttämättä olisi syvällisemmän sosiaalityön tarpeessa, voi työllistyminen olla kiinni pienestä elämähallinnan ohjauksesta, jonka jälkeen työllistyminen on ajankohtaista ja jolloin työllisyyspalveluiden tulisi panostaa tähän.

Tähän tutkimukseen liittyen olisi äärimmäisen tärkeää, että esimiehet rajaisivat selkeästi toiminnan tarkoitusta. Lisäksi pitäisi yhteistyössä sosiaalityön kanssa tehdä päätöksiä, kenen asiakkuus kuuluu kenelle ja vahvistaa sosiaalityön kanssa tehtävää yhteistyötä työllistymisen ja kouluttautumisen edistämiseksi edelleen. Vaikka sosiaalityön kanssa tehdään jo yhteistyötä, tulisi sen olla vielä laajempaa, vahvempaa ja kyseenalaistavampaa.

8.2 Tutkimusprosessin pohdinta

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa nuorten kokemuksista. Tutkimuksen jossain vaiheessa muistan miettineeni, että olisiko haastattelut kannattanut tehdä heti valmennusjakson päättymisen jälkeen. Toisaalta haastattelujen aikana tuntui, että nuorten oli vaikeaa muistaa jopa vuoden takaisia asioita, mutta toisaalta koin nuorten muistavan nämä asiat osittain hyvinkin. En silti pääse eroon ajatuksesta, että olisiko tutkimus vastannut enemmän tarkoitustaan, jos haastattelut olisi voitu suorittaa heti valmennusjakson jälkeen. Toisaalta tämä olisi aiheuttanut tilanteen, jossa haastatteluihin olisi voitu pyytää ehkä vain viimeisen valmennusjakson nuoria, koska sen päättymisestä olisi ollut vähiten aikaa. Se taas olisi tuottanut ongelman, että haastateltavia olisi saatu tutkimukseen mukaan oletettavasti vain kaksi, jolloin aineisto olisi jäänyt mielestäni liian pieneksi ja ei olisi tuottanut riittävän paljon näkökulmaa tutkimuksen tekemiseksi. Lisäksi oli tärkeää tutkia juuri pidemmän aikavälin vaikuttavuutta.

Opinnäytetyön tekeminen on aina haastavaa. Toisaalta tutkimukseen suhtautuu innolla ja tekee sitä mielellään, mutta toisaalta se on hermoja raastava kokemus. Tutkimuksen tekeminen on siis kaksiteräinen miekka. Prosessin aikana päivitin vanhaa tietoa, muistuttelin jo opittuja ja opin hurjasti uutta tietoa tutkimuksen tekemisestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Organisoitaitoni kehittyivät huimasti entisestään ja uskon saaneeni uutta näkökulmaa moniin asioihin. Opinnäytetyön aikataulu piti hyvin, vaikka se vaatikin jatkuvaa uudelleen organisoitua ja huimaa määrää työtä lyhyellä aikavälillä.

Tutkimuksen teko oli haastavaa varsinkin, koska aiheesta on tehty vähän laadullista tutkimusta. Ammattikorkeakoulutason opinnäytetöitä on jonkin verran sekä määrällisiä tutkimuksia, mutta ylempien korkeakoulutason tai ylipäänsä laadullisia tutkimuksia aiheesta on hyvin vähän. Toisaalta tämä oli minulla jo alusta pitäen tiedossa ja osasin varautua tähän. Opinnäytetyön ajatushan ylipäänsä lähti siitä, että tietoa on vähän ja tarkoituksena oli tuottaa työvalmennuksen ryhmämuotoisesta toiminnasta uutta tietoa.

LÄHTEET

Alasuutari, P. (1993). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Neljäs, uudistettu painos. Riika: InPrint.

Caliendo, M. & Schmidl. (2016). Youth unemployment and active labor market policies in Europe. *IZA Journal of Labor Policy* 2016 5:1 Haettu 15.4.2017 osoitteesta <https://izajolp.springeropen.com/articles/10.1186/s40173-016-0057-x>

Dietrich, H. & Möller, J. (2015). Youth unemployment in Europe- business cycle and institutional effects. *International Economics and Economic Policy* 2016 issue 1, 5-25. Haettu 15.4.2017 osoitteesta http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/44126031/Desempleo_juvenil_en_Europa.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1492250566&Signature=upvCzl6Qcwuy5se1rA%2F0BUxCdlQ%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DYouth_unemployment_in_Europe_business_cycle.pdf

Ek, E., Saari, E., Viinamäki, L., Sovio, U. & Järvelin, M-L. (2004). *Nuorten aikuisten työelämästä syrjäytyminen ja sosiaaliturvankäyttö*. Helsinki: Edita Prima Oy.

Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Eskola, J. & Vastamäki, J. (2015). Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa R. Valli & J. Aaltola (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1*. Juva: Bookwell Oy.

Flude, R. (1999). *The journey in to work: An innovative approach to tackling long term youth unemployment*. Haettu 15.4.2017 osoitteesta https://www.researchgate.net/profile/Royston_Flude/publication/244242011_The_journey_into_work_-_an_innovative_approach_to_tackling_long-term_youth_unemployment/links/5829a97408aefcbdb47fd6b3.pdf

Helsingin kaupunki. (2016a). *Nuorten työhönohjauksen tilastot vuonna 2016*. Julkaisematon lähde. Haettu 22.3.2017 Helsingin kaupungin intrasta.

Helsingin kaupunki. (2016b). *Nuorten työhönohjauksen tilastot vuonna 2015*. Julkaisematon lähde. Haettu 15.11.2016 Helsingin kaupungin intrasta.

Helsingin kaupunki. (2016c). *Tulevaisuustiskin toiminnan kuvaus*. Julkaisematon lähde. Haettu 23.3.2017 Helsingin kaupungin Intrasta.

Helsingin kaupunki. (2017a). Nuorten työhönohjauksen, Tulevaisuustiskin ja Respan tilastot vuodelta 2016. Julkaisematon lähde. Haettu 23.3.2017 Helsingin kaupungin intrasta.

Helsingin kaupunki. (2017b). Nuorten urapalveluiden tilastot 1.1-28.2.2017. Julkaisematon lähde.

Helve, H. (2002). *Arvot, muutos ja nuoret*. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (1991). *Teemahaastattelu*. 5.painos. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2011). *Tutkimushaastattelu*. Tallinna: Raamtutrükikoda.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2004). *Tutki ja kirjoita*. 10. osin uudistettu painos 2004. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2007). *Tutki ja kirjoita*. 13., osin uudistettu painos 2007. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hyvönen, U. & Valtonen, M. (2014). Nuorisotakuu- ehjä kokonaisuus vai kasa toimenpiteitä? Teoksessa A. Gretschel, K. Paakkunainen, A-M. Souto & L. Suurpää (toim.) *Nuorisotakuun arki ja politiikka*. Helsinki: Unigrafia.

Hämäläinen, U., Hämäläinen K. & Tuomala J. (2014). Takuulla nuorten työttömyyttä vastaan. *Työpoliittinen aikakausikirja 1/2014*, 18-29.

Härkäpää, K., Harkko, J. & Lehikoinen, T. (2013). *Työhönvalmennus ja sen kehittämistarpeet*. Tampere: Juvenes Print.

Jerohin, M. (2012). *Työpajamahdollisuutena. Työpajakoulutuksen merkitys nuoren elämäntilanteessa*. Pro-gradu-tutkielma. Sosiaalityö. Jyväskylän yliopisto.

Juhila, K., Jokinen, A. & Suoninen, E. (2012). Kategoria-analyysin juuret. Teoksessa A., Jokinen, K., Juhila & E. Suoninen (toim.) *Kategoriat, kulttuuri & moraalit*. Riika: Inprint.

Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). Kymmenen kysymystä diskurssianalyysistä. Kannattaako tutkijan saivarrella pienten yksityiskohtien kanssa- keskeinen sisältöhan se lopulta ratkaisee? Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & Suoninen, E (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tallinna: Tallinn Raamatutrükikokda

Julkinen, I. (2000). Nuorista on kyse. Teoksessa I. Julkinen, H. Strandell & H. Kangas (toim.) *"Kunnon elämä... olisi hyvä jossain"*. Helsinki: Helsingin kaupungin hankintakeskus.

Kananen, J. (2014). *Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta*. Juvenes Print.

Karttunen, L. (n.d.). *Kuntouttava työtoiminta nuoren elämänhallinnan ja työllistymisen apukeinona*. Opinnäytetyö. Sosiaalian jatkotutkinto. Dia-konia-ammattikorkeakoulu.

Kolehmainen, M. (2016). *Respa-hanke. Toimintamalli 2013-2016*. Julkaise-maton lähde. 8.4.2017. Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslian elinkeino-osasto, Maahanmuutto- ja työllisyyspalvelut yksikkö.

Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Toinen, uudistettu painos. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Kuula, R. (2000). *Syrjäytymisvaarassa oleva nuori koulun paineessa. Koulu ja nuorten syrjäytyminen*. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

Lahtinen, J. & Vahanen, M. (2011). *”Että sais olla oma ittensä”. Avain-sääriön Työnhyrrä – työhönvalmennuksen monipalvelu-projektin toiminnan tuloksia ja nuorten kokemuksia työhönvalmennuksesta 2008-2009*. Haettu 22.11.2016 osoitteesta <http://www.vates.fi/media/tutkimustietoa/muiden-tutkimukset/etta-sais-olla-oma-ittensa.pdf>

Lampinen, P. & Pikkusaari, S. (2012). *Työ(hön)valmennus pintaa syvem-mältä*. Kerava: Savion Kirjapaino Oy.

Linnakangas, R. & Suikkanen, A. (2004). *Varhainen puuttuminen. Mahdol-lisuus nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä*. Haettu 17.10.2016 osoitteesta <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114404/Selv200407.pdf?sequence=1>

Lämsä, A-L. (2010). *Valmentava koulutus nuorten syrjäytymisen eh-käisyssä*. Teoksessa L. Veivo & A-L. Lämsä *Mun mahdollisuus. Luovin val-mentavassa koulutuksessa*. Oulu: Kalevaprint.

Malmberg-Heimonen, I. (2003). *Urbanin nuoren työttömyys*. Teoksessa I. Malmberg- Heimonen, L. Siurala & M. Wrede-Jäntti (toim.) *Tulkintoja nuo-risotyöttömyydestä*. Helsingin kaupungin hankintakeskus.

Metsämuuronen, J. (2006). *Metodologian perusteet ihmistieteissä*. Teok-sessa J. Metsämuuronen (toim.) *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Myllyniemi, S. (2008). *Tilasto-osio: koulutus*. Teoksessa M. Autio, K. Erä-ranta & S. Myllyniemi (toim.) *Polarisoitua nuoruus?* Helsinki: Hakapaino Oy.

Myrskylä, P. (2011). Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. *Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu* 12/2011. Haettu 15.4.2017 osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/3346190/Nuoret+ty%C3%B6markkinoiden+ja+opiskelun+ulkopuolella+17032011.pdf>

Mäkinen, A. (2015). *Boostia Boost-valmennusjaksolle- Nuorten työhönohjauksen kehittämishanke*. YAMK-opinnäytetyö. Sosiaali- ja rikosseuraamusalan kehittäminen ja johtaminen. Laurea ammattikorkeakoulu.

Nuorisotutkimusseura, Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta & Tuppurainen, S. (2009). *Muistio nuorten työelämäasenteista ja -arvoista sekä toimenpiteistä nuorten työllisyyden edistämiseksi*. Yliopistopaino.

Nurmi, J-E. (2014). Miksi nuori syrjäytyy? Teoksessa S. Määttä, L. Kiiveri & L. Kairaluoma (toim.) *Otetta opintoihin*. 1.painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Nyyssölä, K. & Pajala, S. (1999). *Nuorten työura. Koulutuksesta työelämään siirtyminen ja huono-osaisuus*. Tampere: Tammer-Paino.

Oksman, I. (2016). *Työllisyydenhoidon uudistus- raportti*. Helsingin kaupunki. Haettu 2.4.2017 osoitteesta: <https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/8d/8d52437354b3eeba5277ee92ab70a6066e62bf5d.pdf>

Palola, E., Hannikainen-Ingman, K. & Karjalainen, V. (2012). Nuorten syrjäytymistä on tutkittava pintaa syvemmin. *Yhteiskuntapolitiikka* 77 (2012):3. Haettu 17.10.2016 osoitteesta <http://www.thl.fi/attachments/yp/2012/3/palola.pdf>

Pihl, A. (2012). *Kuntouttava työtoiminta voimaantumisen katalyyttina*. Pro gradu-tutkielma. Sosiaalityö. Jyväskylän yliopisto.

Pikkusaari, S. (2012). *Työ(hön) valmennus on taitolaji*. Hämeenlinna: Hämeenlinnan Offset- Kolmio Paino Oy.

Pitkänen, S., Aho, S., Koponen, H., Kylmäkoski, M., Nieminen, J. & Virjo, I. (2007). *Ryhtiä ja ruutia nuorten työvoimapalveluihin. Nuorten yhteiskuntatakuun toteuttamista ja tuloksia selvittävä tutkimus*. Helsinki: Hakapaino Oy.

Reivinen, J. & Vähäkylä, L. (2013). *Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen*. Helsinki: Gaudeamus.

Ruusuvuori, J. (2010). Vuorovaikutus ja valta haastattelussa- keskusteluanalyttinen näkökulma. Teoksessa J. Ruusuvuori, P. Nikander & M. Hyvärinen (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda.

Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. (2010). Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa J. Ruusuvuori, P. Nikander & M. Hyvärinen (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda.

Siurala, L. (2003). Nuorisotyöttömyys käsitteenä- eurooppalaista vertailua. Teoksessa I. Malmberg- Heimonen, L. Siurala & M, Wrede-Jäntti (toim.) *Tulkintoja nuorisotyöttömyydestä*. Helsingin kaupungin hankintakeskus.

Sneck, M. (2000). *Mitä työpajan jälkeen? Nuorten kokemukset työpajatoiminnasta ja sen merkityksestä koulutus- ja työuralle*. Pro-gradu-tutkielma. Kasvatustieteen laitos. Jyväskylän yliopisto.

Toikko, T. & Rantanen, T. (2009). *Tutkimuksellinen kehittämistoiminta*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy- Juventes Print.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2004). *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi*. 1.-3. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi*. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuomisto, S. (2016). *Joustavasti työelämään työvalmennuksen avulla*. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö. Terveysalan koulutusohjelma. Diakonia ammattikorkeakoulu.

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2015a). *Nuorisotakuu-työryhmän loppuraportti ja suositukset jatkotoimiksi*. Haettu 23.3.2017 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74962>

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2015b). *Työllisyyskatsaus. Tammikuu 2015*. Haettu 22.11.2016 osoitteesta <http://tem.fi/katsaus-vuosi-2015>

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2016a). *Työllisyyskatsaus. Tammikuu 2016*. Haettu 21.3.2016 osoitteesta http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74826/TKAT_Tammi_2016.pdf?sequence=1

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2016b). *Työllisyyskatsaus. Elokuu 2016*. Haettu 17.10.2016 osoitteesta http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75441/TKAT_Elo_2016.pdf?sequence=1

Valtiontalouden tarkastusvirasto. (2007). Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. *Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus 146/2007*. Haettu 25.10.2016 osoitteesta https://www.vtv.fi/files/113/1462007_Nuorten_syrjaytymisen_ehkaisy_NETTI.pdf

Vehmas, H. (2016). Työllistämispalveluiden kehitystyön uusi näkymiä- tuloperusteisista malleista moniammatilliseen yhteistyöhön. *Työpoliittinen aikakauskirja 3/2016*. Haettu 18.4.2017 osoitteesta <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75507/Ty%C3%B6poliittinen%20aikakauskirja3.2016.pdf?sequence=1>

Vilka, H. (2005). *Tutki ja kehitä*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

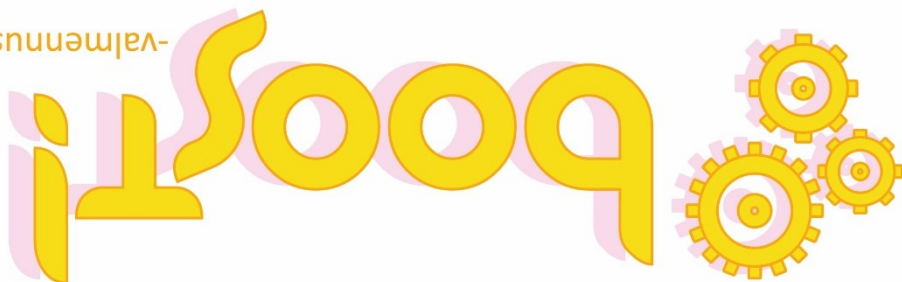
Viskari, T. (2011). *Suuntaa tulevaisuuteen. AKO-plus- tukea nuorten työ- ja oppimisvalmiuksien sekä elämänhallinnan kehittämiseen*. YAMK-opinnäytetyö. Sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Metropolia ammattikorkeakoulu.

Välimaa, A., Ylipaavalniemi, P., Pikkusaari, S. & Hassinen, M. (2012). *Sosiaalisen työllistämisen toimiala- Palveluilla tasa-arvoa työllisyyteen*. Haettu 12.4 osoitteesta https://www.vates.fi/media/julkaisut_kirjat/sosiaalisen-tyollistamisen-toimiala-palveluilla-tasa-arvoa-tyollisyyteen.pdf

TOISEN BOOST-VALMENNUSJAKSON OHJELMA

boost! -valmennusjakson OHJELMA ti-to klo 10-13	7.4.2016 Tehdään tulevaisuuden unelmia/haaveita "kartta". Jatketaan ansioluettelon (CV:n) tekemistä.	14.4.2016 Tutustumispäivä	21.4.2016 Tutustutaan työelämän pelisääntöihin.	28.4.2016 Päättyjäiset ja palaute Yhdessä sovittua ohjelmaa Todistusten jako
	6.4.2016 Mitkä ovat sinun vahvuutesi? Aloitetaan ansioluettelon (CV:n) tekemistä.	13.4.2016 Työttömäksi ilmoittautumisen käydään läpi työkokeilun mahdollisuuksia. Työpaja infoa Palkkatuki	20.4.2016 Tutustutaan sähköisen asiointiin maailmaan. Hyvä työhakemus - mitä se sisältää?	27.4.2016 Työhakemuksen jatkaminen
	5.4.2016 Tutustutaan toisiimme ja Ohjelmien tiloihin. Luodaan yhteiset säännöt. Käydään läpi valmennusjakson sisältöä ja käytännön asioita.	12.4.2016 Ohjelmien ohjausta ja ammatinvalintaa. Opiskeluun liittyvää asiaa	19.4.2016 Terveyspäivä	26.4.2016 Työhakemus Työhaastattelun harjoittelemine

boost!
 -valmennusjakso

BOOST-VALMENNUSJAKSON PALAUTELOMAKE

Palaute Boost!-valmennusjaksosta 4.10-27.10.2016

Palautteeseen vastataan nimettömästi

Mitkä olivat toiveesi / odotuksesi ennen Boost-valmennusjakson aloitusta?

Toteutuivatko toiveet/ odotukset?

Kyllä ( ) Ei ( )

Kehitysehdotuksia? Olisiko jotain voitu tehdä toisin, että Boost- valmennusjakso olisi ollut sinulle hyödyllisempi? Mitä olisi voitu tehdä toisin?

Mitä muita terveisiä lähettäisit ohjaajille?

Olisitko halunnut lisää tietoa jostain? Mistä?

Mikä oli kivointa Boostissa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Toiminnalliset harjoitteet (tulevaisuuden unelmat, cv:n teko jne.)
- Leikit ja pelit
- Aamupala
- Tehtävät
- Luennot
- Käynti Villa Ullaksessa ja Seikkailutalolla
- Joku muu, mikä?

Mikä oli ikävintä Boostissa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Toiminnalliset harjoitteet (tulevaisuuden unelmat, cv:n teko jne.)
- Leikit ja pelit
- Aamupala
- Tehtävät
- Luennot
- Käynti Villa Ullaksessa ja Seikkailutalolla
- Joku muu, mikä?

Olisin toivonut enemmän ryhmä- tai paritöitä?

- Kyllä Ei

Olisin toivonut enemmän yksin työskentelyä?

- Kyllä Ei

Oliko Boostin aika klo 10-13 sopiva? Jos ei, miksi?

Olisin halunnut vaikuttaa enemmän ohjelmaan? Kyllä Ei

Olisin kaivannut enemmän henkilökohtaista ohjausta? Kyllä Ei

Saavutin itselleni asettamani tavoitteet? Kyllä Ei

Kurssi oli minulle hyödyllinen? Kyllä Ei

Kurssin jälkeen tiedän paremmin omat vahvuuteni ja kiinnostuksen kohteeni ja minun on helpompi miettiä mitä jatkossa haluan.

- Kyllä Ei

Sain hyödyllistä tietoa mm. työhausta, opintotuista, työelämän pelisäännöistä?

- Kyllä Ei

Olisinko itse voinut tehdä jotain toisin, jotta olisin saanut kurssista enemmän irti. Mitä?

Jos sinulla oli poissaoloja, mikä oli poissaolojen pääasiallinen syy?

- Epäkiinnostava aihe
- Väsymys
- Sairaus
- Muu meno
- Muu syy, mikä?

Kiitos kurssille osallistumisesta ja tsemppiä jatsoon!

Ansku, Riina ja Kaisa

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Boost-valmennusjakson teemahaastattelurunko

1. **Taustatiedot**
  - ikä
  - sukupuoli
  - kuinka kauan valmennusjakson käymisestä
  - koulutus ja työkokemus
  - mikä oli tilanne ennen valmennusjakson alkamista
2. **Kokemukset valmennusjaksosta:**
  - mikä oli hyvää (vahvuudet, onnistumiset)
  - mikä oli huonoa (parantamisalueet, epäonnistumiset, vaikeudet)
  - millaisia kehittämisideoita? Mitä oltaisiin voitu tehdä toisin?
3. **Oliko valmennusjaksolla vaikutusta elämäsi? Mitä vaikutusta?**
4. **Miten valmennusjakso vaikutti seuraaviin (asteikko 1-3, 1=heikkeni, 2= pysyi ennallaan, 3=parani)**
  - a) sosiaaliset kontaktit ja vuorovaikutus
  - b) oma jaksamisen ja hyvinvointi
  - c) elämänhallinta
  - d) työllistymispolun hahmottuminen/ löytäminen
  - e) kouluttautumispolun hahmottuminen/löytäminen
5. **Onko valmennusjaksolla ollut vaikutusta työllistymiseesi tai kouluttautumiseesi? Mitä vaikututusta?**
6. **Mikä on tilanteesi nyt puoli vuotta-vuosi valmennusjakson jälkeen?**
  - a) oletko koulussa?
  - b) töissä?
  - c) työttömänä?
  - d) muualla kurssilla tai koulutuksessa?
  - e) joku muu, mikä?
  - f) tilanne on ennallaan?
7. **Tarvitsitko ohjausta ja neuvontaa vielä valmennusjakson jälkeen? Jos vastasit kyllä, niin millaista?**
8. **Mitä muuta haluaisit vielä sanoa?**

TIEDOTE TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Hyvä haastateltava,

Opiskelen Hämeen ammattikorkeakoulussa ylempää ammattikorkeakoulututkintoa, sosiaali- ja terveystieteiden kehittäminen ja johtaminen. Olen tekemässä opinnäytetyötä, jonka aiheena on nuorten kokemukset Boost-valmennusjaksosta.

Boost-valmennusjakson aikana sinulta on kysytty, voiko sinuun olla myöhemmin yhteydessä tutkimus- ja kehittämistoimintaa varten. 17 valmennusjakson suorittaneista on arvottu ne kuusi, jotka haastatteluun tullaan pyytämään.

Tutkimusta varten kerään aineiston teemahaastattelun avulla. Haastatteluun tullaan pyytämään lisäksi viisi muuta valmennusjakson suorittanutta nuorta. Haastattelun kesto on noin 1-1,5 tuntia ja haastattelu tallennetaan nauhoittamalla se ääninauhuriin. Haastattelun tarkoituksena on tuottaa tietoa siitä, mitkä ovat kokemuksesi Boost-valmennusjaksosta. Tätä tietoa käytetään opinnäytetyöhön, jonka teen koulutustani varten. Lisäksi tietoa voidaan käyttää valmennusjakson kehittämiseen tulevaisuudessa.

Haastattelun avulla saatu tieto käsitellään luottamuksellisesti ja tulokset raportoidaan siten, että kukaan yksittäinen haastatteluun osallistunut henkilö ei ole tunnistettavissa tutkimuksen raportista. Tutkimus ei sido haastateltavaa mitenkään ja hänellä on oikeus keskeyttää tutkimukseen osallistuminen tutkimuksen missä vaiheessa tahansa. Ennen tutkimusta saat haastatteluteemat ja Boost-valmennusjakson aikataulun tutustuttavaksi.

Ystävällisin terveisin,

Kaisa Leväsaari

p. XXX XXXX XXX

kaisa.levasaari@student.hamk.fi

SUOSTUMUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Suostumuslomake**KIRJALLINEN SUOSTUMUS ”NUORTEN KOKEMUKSET BOOST-VALMENNUSJAKSOSTA”-TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA.**

Tietoisena Kaisa Leväsaaren toteuttaman, ”Nuorten kokemukset Boost-valmennusjaksosta”- tutkimuksen tarkoituksesta, suostun vapaaehtoisesti osallistumaan tutkimuksen aineiston keruuvaiheen haastatteluun.

Minulle on selvitetty tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus sekä mahdollisuus vetäytyä tutkimuksesta, jos niin haluan. Jos vetäydyn tutkimuksesta, minua koskea aineisto poistetaan tutkimusaineistosta. Tiedän, että haastattelu nauhoitetaan ja tutkimusraportissa, opinnäytetyössä, voi olla suoria lainauksia omasta haastattelustani. Lainaukset ilmaistaan niin, että minua ei voida tunnistaa tekstistä.

Minulle on myös selvitetty, että haastattelunauhut ja niiden pohjalta kirjoitetut haastattelukertomukset eivät joudu ulkopuolisten käsiin ja ne hävitetään asianmukaisella tavalla, kun tutkimus on saatu päätökseen. Haastattelutallenteilla ja haastattelukertomuksissa ei mainita nimeäni.

Olen myös tietoinen, että voin olla myös myöhemmin yhteydessä Kaisa Leväsaaren tutkimuksen tiimoilta ja olen saanut häneltä tarvittavat yhteystiedot tätä varten.

Tätä suostumuslomaketta on tehty kaksi samanlaista kappaletta, joista toinen jää minulle itselleni ja toinen Kaisa Leväsaarelle.

Paikka

Aika

Tutkimukseen osallistujan allekirjoitus

Tutkimukseen osallistujan nimenselvennys

Tutkimuksen tekijä

Kaisa Leväsaari

YAMK- opiskelija, Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen, Hämeen ammattikorkeakoulu

p. XXX – XXXX XXX, kaisa.levasaari@student.hamk.fi